

ม.จ. ศุภสวัสดิ์ฯ รับสั่งว่า

ในหลวงและสมเด็จพระราชชนนี
ไม่ทรงเชื่อว่า...

ปรีดีฯ สมคบปลงพระชนม์ 5.8

พร้อมด้วยแถลงการณ์
ของ
นายพัก ณ สงขลา
ทนายคดีกรณีสวรรคต

เรื่อง

ยืนยันนายปรีดีฯ เป็นผู้บริสุทธิ์

เรียบเรียงโดย
สุพจน์ ตำนตระกุล

**ม.จ. ศุภสวัสดิ์ฯ รับสั่งว่า
ในหลวงและสมเด็จพระราชชนนี
ไม่ทรงเชื่อว่า...
ปรีดีฯ สมคบปลงพระชนม์ ร. ๘**

จัดพิมพ์โดย

สำนักพิมพ์สันติธรรม

๑๒๖ ซ. บรูว์ริงสตรีท ต. พิบูลสงคราม อ. เมืองนนทบุรี
จ. นนทบุรี โทร ๕๒๕-๒๒๖๖

จัดจำหน่ายโดย

บริษัทเกล็ดไทย จำกัด

๓๐๐/๓ ซอยสันติภาพ ถนนนเรศ บางรัก กทม.

โทร ๒๓๓-๒๓๕๒

www.pridi-phoonsuk.org

ChangeFusion OPENBASE.in.th

ม.จ. ศุภสวัสดิ์ ฯ รับสั่งว่า

ในหลวง และสมเด็จพระราช
ชนนี ไม่ทรงเชื่อว่า...

ปรีดีฯ สมคบปลงพระชนม์ ร.๘

พร้อมด้วยแถลงการณ์

ของ

๕
นายพุก ณ สงขลา

ทนายคดีกรณีสวรรคต

๕
เรื่อง

ยืนยันนายปรีดี ฯ เป็นผู้บริสุทธิ์

เรียบเรียงโดย

สุพจน์ ตำนตระกุล

คำขันทน

เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๒๙ ได้มีพระราชพิธีทรงเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และในวาระนี้ได้มีการแจกหนังสือเล่มเล็ก ๆ ฉบับหนึ่งขนาด ๑๖ หน้ายก หนา ๔๘ หน้า พิมพ์ด้วยกระดาษปอนด์อย่างดีชื่อหนังสือว่า “พระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลของปวงชนชาวไทย”

พลิกเข้าไปหน้าในบอกชื่อผู้เขียนว่า “โดย คุณไข่มุกด์ ชูโต ผู้ออกแบบและปั้นหล่อพระบรมรูป”

พลิกหน้าต่อไปอีกบอกว่่า “จัดพิมพ์เนื่องในพระราชวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ณ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๒๙ (สงวนลิขสิทธิ์)”

(อนึ่งจากการถ่ายทอดพระราชกรณียกิจ ทางสถานีโทรทัศน์ในวันดังกล่าวปรากฏว่า สมเด็จพระนางเจ้าพระ

บรมราชินีนาถ ไม่ได้โดยเสด็จตามที่ระบุไว้ในหน้าหนังสือเล่มนั้น)

คุณไข่มุกข์ ชูโต ผู้ประพันธ์ เรื่องนี้เป็นใครข้าพเจ้าไม่รู้จัก แต่แน่ละคำว่า “คุณ” ที่นำหน้าชื่อและประกอบด้วยสกุล “ชูโต” ก็เป็นประกาศนียบัตรแสดงให้รู้ว่า เป็นบุคคลในสังคมชั้นสูง ที่นิยมเรียกกันในปัจจุบันนี้ว่า ไฮโซไฮอะทิ แต่โดยที่ผมเป็นพุทธสาวก จึงไม่ได้วัดความสูงความต่ำของคนกันด้วยฐานะตำแหน่งหน้าที่ หรือชาติตระกูล หากยึดถือตามคำสอนของพระบรมศาสดาพระองค์นั้นที่ว่า “นชาตฺตา วสโล โหติ นชาตฺตา โหติ พรหมโน กมฺมฺนา วสโล โหติ กมฺมฺนา โหติ พรหมโน” แปลเป็นไทยว่า “คนเราจะเป็นผู้ต่ำทราม เพราะชาติสกุลก็ไม่ใช่ จะเป็นผู้ประเสริฐเพราะชาติสกุลก็ไม่ใช่ คนเราจะเป็นผู้ต่ำทรามก็เพราะการกระทำ จะเป็นผู้ประเสริฐก็เพราะการกระทำ”

คุณไข่มุกข์ ชูโต ในความรู้จักของผมก็อยู่ในกฎเกณฑ์แห่งคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ดังกล่าวข้างบนนี้

คุณไข่มุกข์ ชูโต ได้กล่าวไว้ในคำนำตอนหนึ่งว่า

“ไต่ถินและได้อ่านทุกถ้อยคำ และข้อความที่คนทั้งประเทศขณะนั้น ลงความเห็นกันว่าถูกลอบปลงพระชนม์ ในขณะที่เดียวกันก็พากันเกลียดชังสาปแช่งในตัว “ผู้บงการ” ผู้ลงมือและผู้ร่วมมือ ที่ข้าพเจ้าใช้คำว่าคนไทยทั้งชาติในนี้ก็เพราะคิดว่า ผู้ที่คิดอย่างอนตามข่าวเล่าลือนั้น เป็นผู้ไม่ประสงค์ดีต่อชาติไทย และไม่สมควรเรียกว่าคนไทย”

จากคำนำต่อนั้น คุณไข่มุกด์ ชูโต ได้ชี้ให้เห็นว่า

๑. ในหลวงอาณันทมหิตลถูกลอบปลงพระชนม์
๒. โดยมี “ผู้บงการ” อยู่เบื้องหลังให้มีการปลง

พระชนม์

อีกตอนหนึ่งของคำนำคุณไข่มุกด์ ชูโต ได้เขียนไว้

ว่า

“คนไทยมีนิสัยง่าย และผู้ที่เกิดทันเหตุการณ์สมัยนั้นก็ล้มหายตายจากไปเป็นจำนวนมาก พวกที่ยังมีชีวิตเหลืออยู่ก็ขอย่อยอย่างสบาย ๆ ไปวันหนึ่ง ๆ คิดว่าศาลฎีกาตัดสินแล้วก็แล้วไป ไม่คิดที่จะขุดคุ้ยขึ้นมาพูดเขียน หรือต่อสู้เพื่อความเป็นธรรม ในขณะเดียวกันฝ่าย “ผู้บงการ”

ก็พยายามกระทำการทุกอย่าง เพื่อฟอกตัวเองให้บริสุทธิ์
กลับกลายเป็นผู้ทรมานหลงผิดเคารพนับถือมากขึ้น”

จากข้อเขียนในคำนำ ผู้เขียนคือคุณไข่มุกต์ ชูโต
ต้องการชี้ให้เห็นว่า “ตัวบงการ” คือใคร แต่ก็ไม่กล้า
ระบุชื่อออกมาตรง ๆ คงจะเกรงถูกฟ้องหมิ่นประมาท ดัง
เช่นที่นักใส่โคล้บ้ายสีหลายคนเคยโดนฟ้องกันมาแล้ว และ
ก็ต้องขอขมาทุกราย แต่ถึงแม้ว่าคุณไข่มุกต์ ชูโต จะไม่
กล้าระบุชื่อ “ตัวบงการ” ออกมาตรง ๆ ผู้อ่านข้อเขียน
ของคุณไข่มุกต์ ชูโต ที่ได้เคยติดตามเรื่องราวกรณีสวรรคต
ตลอดมา รวมทั้งเรื่องราวที่มีการฟ้องร้องหมิ่นประมาท
อันเนื่องมาจากกรณีสวรรคต ก็ย่อมจะรู้เจตนาของคุณ
ไข่มุกต์ ชูโต เป็นอย่างที่ว่า “ผู้บงการ” ที่คุณไข่มุกต์
ชูโต เอ่ยถึงนั้นหมายถึง ท่านปรีดี พนมยงค์ และยัง
ชัดเจนยิ่งขึ้นเมื่อคุณไข่มุกต์ ชูโต ได้เขียนไว้ในหน้า ๓๘
ของหนังสือเล่มนั้นว่า

“ตกตึกของคันทัน (คือคันทันหลังจากสวรรคต)
เรือจ้างข้ามฟากแม่น้ำเจ้าพระยา ได้พากันยกขบวนไปจอด

เป็นแพชุนุ่มกันที่ทำข้างวังหน้า ประสานเสียงตะโกนซ้ำ
ซาก ๆ ในประโยคที่ว่า

“เอาในหลวงของกูมา”

ก็ยังเป็นการชัดเจนว่า “ผู้บงการ” ที่คุณไข่มุกต์
ชูโตหมายถึงนั่นคือใคร เพราะคำว่าทำข้างวังหน้านั้น
ย่อมหมายถึงท่านปรีดี ฯ ซึ่งพำนักอยู่ที่ทำเนียบทำข้างใน
เวลานั้น ข้อความตามที่กล่าวนี้ถ้าหากทายาทของท่านปรีดีฯ
คิดจะปกป้องเกียรติยศของท่าน อย่างที่ท่านเคยปกป้อง
เกียรติยศของท่านจากการใส่ร้ายป้ายสีของทรุชณ โดยนำ
คดีขึ้นขอความยุติธรรมจากศาล ก็เป็นการเพียงพอที่จะ
ดำเนินคดีได้อยู่แล้ว

ก็ไม่รู้เหมือนกันว่าคุณไข่มุกต์ ชูโต เอาคำตะโกน
ที่ว่า “เอาในหลวงของกูมา” มาจากไหน การเคลื่อนไหว
ไหวของพวกเรือจ้างที่ว่าไปชุมนุมกันเป็นแพ แล้วร้อง
ตะโกนซ้ำ ๆ ซาก ๆ ในข้อความที่ว่า “เอาในหลวงของ
กูมา” นั้น ถ้าเป็นความจริงจะต้องปรากฏเป็นข่าวในหน้า
หนังสือพิมพ์ในเวลานั้นบ้าง เพราะในเวลานั้นหนังสือพิมพ์
ฝ่ายก๊กเถื่อนศักดินาก็ยังมีอยู่หลายฉบับ หรืออย่างน้อยจะ

ต้องมีเสียงซุบซิบกันบ้าง ก็อย่างที่พวกเศษมนุษย์จ้วงคน
ไปร้องตะโกนในโรงหนังว่า “**ปรีดีฆ่าในหลวง**” ก็ยัง
ได้ยินกันทั่วเมือง แต่อัยที่ชาวเรือจ้วงข้ามปากไปชุมนุม
กันที่ท่าช้างวังหน้าแล้วร้องตะโกน “**เอาในหลวงของกู
มา**” นั้น เพิ่งจะได้ยินกันเป็นครั้งแรกก็จากหนังสือนิยาย
ของคุณไข่มุกด์ ชูโต นี้แหละ จะให้เข้าใจว่าอย่างไร ถ้า
คุณไข่มุกด์ ชูโต ไม่ประคิษรู้ขึ้นมาเอง

ขบวนการใส่ร้ายป้ายสีให้ท่านปรีดีฯ ในกรณีสวรรคต
นั้นได้สืบทอดกันมาเป็นเวลาอันยาวนาน จนกระทั่งมาถึง
คุณไข่มุกด์ ชูโต ที่ได้พยายามใส่ร้ายป้ายสีท่านปรีดีฯ ต่อ
ไปอีก ทั้งๆ ที่ท่านหาชีวิตไม่แล้ว จึงนับว่าเป็นผู้ที่เพียบ
พร้อมไปด้วยโลภะ โทษะ โมหะ อย่างบริบูรณ์ ถึงกับ
บริภาษ ผู้ที่ไม่เข้าร่วมขบวนการใส่ร้ายป้ายสีว่าเป็นพวกที่
อยู่สบาย ๆ ไปวัน ๆ และบริภาษบุคคลที่เคารพนับถือ
ท่านปรีดี ฯ ว่าเป็นคนหลงผิด

ก็ไม่รู้ว่าการกล่าวเช่นนั้นจะเป็นการหมิ่นพระบรมเดช
านุภาพหรือเปล่า เพราะนอกจากสัปบุรุษทั้งหลายที่ให้
ความเคารพนับถือท่านปรีดี ฯ ทั้งในฐานะครูบาอาจารย์

และทั้งในฐานะของผู้มีคุณูปการต่อประชาชน และประเทศชาติแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน พระองค์ท่านยังทรงพระมหากรุณาธิคุณต่อท่านปรีดี ฯ โดยพระราชทานผ้าไตรจำนวน ๑๐ ไตร ในการบำเพ็ญกุศลทักษิณานุปทานอัฐิท่านปรีดี ฯ ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในระหว่างวันที่ ๙-๑๑ พฤษภาคม ๒๕๒๙ ดังปรากฏในหมายรับสั่งที่ ๗๐๐๗ ความว่า

“๘ พฤษภาคม ๒๕๒๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานผ้าไตร ๑๐ ไตร ในการบำเพ็ญกุศลทักษิณานุปทานอัฐิ รัษฎบุรุษอาวุโส ดร. ปรีดี พนมยงค์ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร วันอาทิตย์ที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๒๙ เวลา ๑๐.๓๐ น.”

นอกจากหนังสือใส่ร้ายป้ายสีท่านปรีดี ฯ เล่มนั้นแล้ว ต่อมาได้มีหนังสือประเภทใส่ร้ายป้ายสีอีกเล่มหนึ่ง มีเนื้อหาและขนาด เช่นเดียวกับเล่มแรกพิมพ์ด้วยกระดาษปอนด์หนา ๒๙ หน้า แต่ไม่ลงชื่อผู้ประพันธ์ หน้าปกบอกชื่อเรื่องว่า “สมเด็จพระสังฆราชเจ้าฯ วัดบวรฯ” พิมพ์

ในมหามงคลวโรภาส สมเด็จพระภัทรมหาราช พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองราชย์ครบ ๔๐ ปี ๙ มิถุนายน
๒๕๒๙ หนังสือนี้มีขายแจกทั่วหัวบวร ฯ เมื่อวันที่ ๙
มิถุนายน ๒๕๒๙

คงจะเห็นว่าคนไทยยังหลงมงาย อยู่กับความเหลว
ไหลเรื่องการทรงเจ้าเข้าผี ดังปรากฏที่มีสำนักทรงเจ้าเข้า
ผีมากมายในกรุงเทพฯ หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงเล่มหลังนี้
จึงอ้างหลักฐาน เกี่ยวกับการทรงเจ้าเข้าผีในกรณีสวรรคต
มาแสดงไว้ด้วย เพื่อแสดงให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบันเป็นผู้บริสุทธิ์ในกรณีนี้ ทั้ง ๆ ที่ไม่
มีความจำเป็นอะไรเลยที่จะอ้างเช่นนั้น เพราะพศกนิกร
ถ้วนหน้าต่างก็เชื่อในความบริสุทธิ์ของพระองค์อยู่แล้ว จึง
ไม่มีความจำเป็นที่จะพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของพระองค์ด้วย
เรื่องการทรงเจ้าเข้าผี ตรงกันข้าม การอ้างเรื่องเหลว
ไหลเช่นนี้มายืนยันความบริสุทธิ์ มีแต่จะทำให้พระองค์มัว
หมอง เป็นทำนองที่พูดกันว่ากินปูนร้อนท้อง อันเป็น
การหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ และยิ่งกว่านี้ หนังสือเล่มนี้
ยังอ้างอีกว่า ท่านผู้ให้นำเอาเรื่องทรงเจ้าเข้าผีมาเปิดเผย

คืออดีตสมเด็จพระสังฆราชวัดบวรนิเวศน์ การอ้างพระ
 นามสมเด็จพระสังฆราชเช่นนี้ก็เป็นการหมิ่น พระบรมเดชา
 นุภาพเช่นกัน เพราะพระองค์ทรงเป็นประมุขของสงฆ์
 เป็นพุทธบุตรโดยแท้ กวีชาทรงเจ้าเข้าผีนั้นจัดอยู่ใน
 ประเภทที่พระพุทธรองค์ทรงเรียกว่า เกร์จฉานวิชา ไม่ใช่หรือ
 การกล่าวอ้างพระนามของอดีตสังฆราชเช่นนี้ จึงเป็นการ
 หมิ่นพระบรมเดชานุภาพ เป็นการกล่าวหาว่าพระองค์ทรง
 คิดข้องอยู่กับเกร์จฉานวิชา อันเป็นวิชาที่พระพุทธรองค์
 ทรงประนาม

ก่อนที่จะกล่าวอ้างถึงการทรงเจ้าเข้าผี หนังสือเล่มนี้
 ได้เริ่มต้นพูดถึงกรณีสวรรคตไว้ดังนี้

“ปี ๒๔๘๘ เป็นปีที่เกิดลอบปลงพระชนม์พระบาท-
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ระยะเวลาในประเทศไทย
 มีนายปรีดี พนมยงค์ เป็นรัฐบุรุษอาวุโสและเป็นนายก
 รัฐมนตรี จับขาดกรไม่ได้ ต่อมาเกิดปฏิวัติ นายปรีดี
 พนมยงค์ สิ้นอำนาจ ต้องหนีไปต่างประเทศ ในอนาคต
 ประวัติศาสตร์จะต้องบันทึกไว้ว่า กระดุกนายปรีดี พนมยงค์

ได้กลับเข้ามาเมืองไทยเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๒๙ และวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๒๙ การเตรียมฉลองใหญ่ ๓ วัน ๓ คืนเกือบ เพราะเกิดมรสุมใหญ่ฝนตกหนัก น้ำท่วมบ้านท่วมเมืองอย่างไม่เคยมีมาถึงร้อยปีพันปีแล้ว ความเสียหายใหญ่ยิ่งเกิดแก่บ้านเมืองและทรัพย์สินสมบัติชีวิตผู้คน ราวกับเทพยดาฟ้าดินมี กรุณา ช่วย ชำระล้าง แผ่นดิน ไทย ให้กลับสะอาดดังเดิมด้วยทิพมวงกล ฉะนั้น”

ถึงแม้ว่าหนังสือเล่มนี้จะ ไม่กล้าระบุออกมาตรง ๆ กล่าวหาท่านปรีดี พนมยงค์ ในกรณีสวรรคต ก็ตาม แต่ข้อเขียนของเขามีเจตนาให้ผู้อ่านเข้าใจเช่นนั้น ก็ขอบันทึกให้ปรากฏไว้ ณ ที่นี้ เพื่อว่าคนโหดชั่วมัวเมาเบาปัญญาที่กล่าวหาผู้บริสุทธิ์อย่างท่านปรีดี ได้รู้ด้วยว่า อันว่าปรากฏการณ์ของธรรมชาติ มีแผ่นดินไหวหรือฝนห่าใหญ่ตกเจ็ดวันเจ็ดคืนเป็นอาทิเช่น ไม่ใช่สิ่งจะมีเมื่อคราวเชิญอัฐิธาตุของท่านปรีดี พนมยงค์ กลับบ้านกลับเมือง เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๒๙ เป็นครั้งแรกก็หาไม่ เมื่อสมัยที่พระพุทธองค์ทรงปฏิสนธิในครรภ์พุทธมารดา เมื่อ

ทรงประสูติ เมื่อทรงตรัสรู้และเมื่อทรงดับขันธสู่อปรินิพพาน
ปรากฏการณ์ของธรรมชาติเช่นนี้ก็เคยมีมาแล้ว

เปล่า, ผมไม่ยกท่านปรีดี พนมยงค์ ขึ้นเสมอ
พระพุทธรูปก็หาไม่ หากผมเพียงชี้ให้เห็นว่า ปรากฏการณ์
ของธรรมชาติเช่นนี้ไม่ได้เป็นเครื่องหมายของการกวาดล้าง
สิ่งชั่วร้าย ตามที่ผู้เขียนหนังสือใส่ร้ายป้ายชู้ท่านปรีดี
พนมยงค์ ต้องการให้คนอ่านเข้าใจเช่นนั้น และผมก็ไม่
จำต้องอธิบายว่าปรากฏการณ์เช่นนี้หมายถึงอะไร เพราะ
ท่านผู้อ่านก็ย่อมมีวิจารณญาณที่อยู่แล้ว

แต่สิ่งที่ผมจะบอกก็คือว่า ตามธรรมดาในการยื่นส่ง
สิ่งของให้ผู้อื่นนั้น เมื่อผู้อื่นไม่รับสิ่งของนั้น ผู้ยื่นให้ก็
ต้องถือเอาไว้ ก็เช่นเดียวกับการใส่ร้ายป้ายชู้ให้ท่านปรีดี
เมื่อท่านปรีดีไม่รับ (เพราะเป็นความเท็จ) ผู้ใส่ร้ายป้ายชู้
ก็จำต้องถือเอาไว้เองจนเหม็นหึ่งไปทั้งเมืองแล้ว

หนังสือเล่มนั้นได้พูดถึง อดีตสมเด็จพระสังฆราช
รับสั่งเกี่ยวกับกรณีสวรรคตว่า

“เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ทรงเล่าว่าท่านบ่าวเอ็งแห่ง
วัดญาณ สะพานขาวซึ่งขณะนั้นโด่งดังมากในความสามารถ

เชิญวิญญาณ เป็นที่เชื่อถือกันว่าเป็นความจริงมิใช่หลอก
 ลวง ท่านบ่าวเองได้กราบบังคมทูล เชิญดวงวิญญาณ
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ซึ่งสวรรคต
 ไปไม่นานให้เสด็จมาประทับร่างคนทรง เฉพาะพระพักตร์
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งขณะนั้นพระชนพรรษา
 เพียง ๑๗-๑๘ ปี กำลังทรงอยู่ในความทุกข์โศกแสนสาหัส
 ด้วยทรงสูญเสีย สมเด็จพระบรมเชษฐาธิราช ผู้เป็นที่สนิท
 เสน่ห์ยิ่งนักไปไม่นานวัน ประทับทอดพระเนตรการทรง
 พระวิญญาณอยู่ด้วย ต่อมาได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรง
 เฝ้าสมเด็จพระสังฆราชเจ้าฯ ได้รับสั่งเล่าเรื่องนี้ เมื่อ
 ท่านบ่าวเองกราบบังคมทูลเชิญเสด็จฯ พระวิญญาณพระ-
 บาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลมาได้ เรียบร้อยแล้ว
 นั้น ได้รับสั่งให้สมเด็จพระอนุชาธิราชแห่งพระราชฤทัย
 ว่าเสด็จฯ มาจริง ด้วยการรับสั่งถึงเหตุการณ์ในสมัยเมื่อ
 ทรงสองพระองค์ยังทรงพระเยาว์ ที่ทรงช่วยกันเผาซาก
 คางคกตัวหนึ่งที่ไม่มีผู้ใดอื่นรู้เห็นเลยแม้แต่ผู้เดียว ทรงรู้
 กันสองพระองค์จริง ๆ และก็มีได้ทรงเอ่ยถึงเรื่องนี้ให้ผู้ใด

ได้รู้ด้วยแม่แต่ผู้เดียว จนถึงเวลาที่ท่านบ่าวเอ็งกราบ
บังคมทูลเชิญดวงวิญญาณมานั้นแล้ว น่าจะเป็นเครื่องยืนยัน
ยันได้ว่า วิญญาณ มีจริง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
อาหนักมหิตลเสด็จฯ มาจริง มิฉะนั้นแล้วไหนเล่าจะ
สามารถพูดได้ถูกต้องถึงเรื่องลับระหว่างสองพระองค์เมื่อ
สิบกว่าปีมาแล้ว ได้รับสั่งด้วยว่าทรงเป็นห่วงสมเด็จพระ
พระอนุชาธิราชมาก จะทรงช่วยปกป้องรักษาอย่างเต็มที่

“เจ้าพระคุณสมเด็จฯ ทรงชี้สำคัญว่า ขอให้กิดกุกกิด
ว่า ถ้าเราทำให้ใครสักคนตายไปอย่างโหดเหี้ยมสยดสยอง
สด ๆ ร้อน ๆ ไม่ว่าจะโดยเจตนาหรือโดยอุบัติเหตุก็ตาม
เราจะกล้าขอ ให้วิญญาณผู้นั้น มาเผชิญหน้ากับเรา ละหรือ
แม้จะเป็นวิญญาณในร่างทรงก็ตาม เราจะไม่กลัวถูกกราด
เกรี้ยวเปิดโปงความผิดความชั่วร้ายมีหรือ”

ก็ไม่รู้เหมือนกัน ว่าทำไม จะต้องไปอ้าง กันให้สับสน
เช่นนี้ และโดยประการสำคัญแทนที่จะเป็นการเกิดพระ-
เกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน กลับเป็น
การตรงกันข้าม แทนที่จะเป็นการยกย่องเชิดชูเจ้าพระคุณ
สมเด็จฯ ในฐานะพุทธบุตร กลับเป็นการตรงกันข้าม

นี้แหละคือกฎแห่งกรรม จึงทำให้เห็นผิดเป็นชอบ
ไปหมด

ในทีนี้ผมจะไม่ขอตอบโต้เรื่องการทรงเจ้าเข้าผีของท่าน
บ่าวเอ็งที่เคยเชิญวิญญาณจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มาเข้า
ทรงเมื่อตอนที่ จอมพลสฤษดิ์ ฯ ตายใหม่ๆ บอกว่า จอม-
พลสฤษดิ์ ฯ ไปเกิดเป็นเทวดา มีนางฟ้าห้อมล้อมถึงห้าร้อย

แต่ ณ ทีนี้ ผมจะขอนำจดหมายของหม่อมเจ้าศุภ-
สวัสดิ์ สวัสดิวัตน์ พระเชษฐาของสมเด็จพระนางเจ้า
รำไพพรรณี ที่ได้มีถึงท่านปรีดี พนมยงค์ เล่าถึงเรื่องที่
ท่านได้เข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระ-
ราชชนนี ณ เมืองโลซานน์ สวิตเซอร์แลนด์ และพระองค์
ทั้งสองได้ทรงรับสั่งถึงท่านปรีดี พนมยงค์ ว่าอย่างไรใน
ลำดับต่อไป

เหตุผลที่ยกขึ้นมาอ้างว่าท่านปรีดี พนมยงค์ เป็น
ผู้บงการปลงพระชนม์ในหลวงอานันท ก็เป็นคำกล่าวอ้าง
ลม ๆ แล้ง ๆ ของพวกกากเดนศักดิ์ดินาและสมุนบริวาร เช่น
ว่า เนื่องจากในหลวงอานันท ฯ จะทรงสละราชสมบัติให้
พระราชอนุชา แล้วพระองค์จะทรงสมักรเป็นผู้แทนและ

จะเป็นนายกรัฐมนตรี้ ทำให้ท่านปรีดีฯ ไม่พอใจ หรือ
 ว่าเป็นเพราะว่าท่านปรีดีฯ เป็นผู้นิยมระบอบสาธารณรัฐ จึง
 ไม่พอใจในระบอบกษัตริย์ ดังนี้เป็นต้น

คำกล่าวอ้างดังกล่าวนี้ นายพัก ฌ สงขลา ทนาย
 จำเลยในคดีกรณีสวรรคต ได้กล่าวชี้แจงไว้แล้วในคำ
 แถลงปิดสำนวนของคดีนั้น ว่าเป็นคำกล่าวอ้างที่ไร้
 สาระเช่นไร ซึ่งไม่จำเป็นที่ผมนจะต้องกล่าวอะไรเพิ่มเติม
 ผม จึง ได้นำเอาบาง ส่วน ของ คำ แถลง นั้น ที่เกี่ยวกับ
 ประเด็นข้อกล่าวอ้างข้างต้นมาลงพิมพ์ไว้ในหนังสือเล่มนี้

ถ้าผมจะกล่าวอ้างเพิ่มเติม ผมเพียงแต่จะบอกให้รู้
 ว่า ถ้าหากท่านปรีดีฯ กิจจะสถาปนาระบอบสาธารณรัฐ
 ดังที่พวกเศษมมนุษย์กล่าวหาแล้ว ท่านปรีดีฯ ก็มีโอกาที่จะ
 ทำได้ถึง ๓ ครั้ง

๕ ครั้งแรก

เมื่อพระปกเกล้าฯ สละราชสมบัติเมื่อ พ.ศ.

๒๔๗๗ สถาปนายุทธราชกุมารในขณะนั้น ถึงแม้ว่าจะ
 ประกอบด้วยสมาชิกสองประเภท คือประเภทที่หนึ่งที่มา
 จากการเลือกตั้งของราษฎร และประเภทที่สองที่มาจาก
 แต่งตั้ง แต่สมาชิกฝ่ายข้างมากของสภานั้นต่างให้ความ

สนับสนุนคณะราษฎร และเสียงส่วนใหญ่ของสมาชิกแห่ง
คณะราษฎรเองก็ให้การสนับสนุนท่านปรีดี ฯ ดังปรากฏ
ในรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ในกรณีความขัด
แย้งระหว่างรัฐบาลกับพระปกเกล้า ฯ อย่างเช่นคำอภิปราย
ของ ร.ท. ทองคำ คล้ายโสภาส ผู้แทนราษฎรจังหวัดปรา-
จีนบุรี ที่อภิปรายว่า

“ในประเทศที่เขามีกษัตริย์อยู่ใต้รัฐธรรมนูญ พล-
เมืองของเขาทุกคนเขามักจะรู้จักว่า เคอะคิงแคนคูนท์ซึ่ง
อะไรทุกอย่างที่พระองค์ต้องการ เขาปฏิบัติถวายพระองค์
เอง พระองค์ไม่ต้องเดือดร้อน ที่นี้พระราชบันทึกของ
พระองค์ พระองค์ต้องการให้ประเทศเรามีการปกครอง
อย่างประชาธิปไตยอย่างประเทศอังกฤษแท้ ๆ แต่พระองค์
ก็บอกไว้ในนั้นเอง บอกแย้งในนั้นเองว่า จะให้ฉันทำอย่าง
พระเจ้าแผ่นดินอังกฤษไม่ได้ ที่การปกครองละก้อจะเอา
อย่างอังกฤษ แต่ไม่อยากจะเป็นอย่างพระเจ้าแผ่นดิน
อังกฤษ เพราะฉะนั้นก็เหลือที่จะทนทานเหมือนกัน”
(รายงานการประชุมสภา ฯ สามัญครั้งสมัยที่ ๒ ครั้งที่
๑๖/๒๔๗๗ วันพฤหัสบดีที่ ๓๑ มกราคม ๒๔๗๗)

และผู้แทนราษฎรท่านอื่น ๆ อีกมากคนที่อภิปราย
 คัดค้านข้อเรียกร้องของพระปกเกล้าฯ ที่เรียกร้องให้รัฐบาล
 ปฏิบัติตามที่พระองค์ทรงเรียกร้อง ซึ่งรัฐบาลไม่อาจยอม
 ใ้ได้ ดังคำอภิปรายของ ร.ต. สอน วงษ์โต ผู้แทนราษฎร
 จังหวัดชัยนาท ที่ได้อภิปรายมีความตอนหนึ่งว่าดังนี้ “ที่นี้
 ข้อสำคัญที่เราจะต้องวินิจฉัยก็คือ การที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีคำขอมาในครั้งนี้ กับการปฏิบัติการของ
 คณะรัฐบาลที่เราไว้วางใจให้ปฏิบัติ ให้บริหารราชการ
 แผ่นดิน เวลานั้นมีข้อที่เราจะวินิจฉัยอย่างไร สำหรับความ
 เห็นของข้าพเจ้าเห็นว่าตามที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 ที่ทรงทักท้วงมาโดยคำขอนั้น โดยส่วนมากถ้าจะพูดอ้าง
 โดยความจริงใจแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่ต้อง
 การที่จะกลับประเทศสยามนี้ข้าพเจ้าพูดโดยความจริงใจ คำ
 ขอนั้นขอ ชนิดที่ทรง ไม่ต้องการที่จะ กลับประเทศสยาม
 เพราะเหตุที่ข้อนี้ ถ้าหากว่าคณะรัฐมนตรีและผู้แทนราษฎร
 นี้ได้ให้ไปแล้ว ได้ให้โดยคำขอทุกข้อกะทางแล้ว ข้าพเจ้า
 เชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงการปกครองนั้น ที่เปลี่ยนมา
 คณะราษฎรที่เปลี่ยนแปลงแล้วนั้น แปลว่าไม่สม-

ประสงค์เลย" (จากรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
ที่อ้างแล้ว)

ส่วนทางด้านกองทัพ นายพันเอกพระยาพหล พล-
พยุหเสนา นายกรัฐมนตรี ก็ยังเป็นผู้บัญชาการทหารบก
ที่ทหารทั้งกองทัพให้ความเคารพนับถือ

ดังนั้น ท่านปรีดี ฯ ซึ่งเป็นผู้จงรักภักดีต่อประเทศ
ชาติที่พระยาพหล ฯ เองก็มองเห็น และให้ความเชื่อถือ
เป็นอย่างสูง ก็คงจะเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของ
ประเทศให้เป็นสาธารณรัฐ ดังที่พวกก๊กเดนมาร์กคิดนากล่าว
หาอยู่ในวันนี้แล้วก็คงไม่มีวันนี้ให้ ก๊กเดนมาร์กคิดนากล่าว
หาอย่างแน่นอน

เพราะเมื่อรัชกาลที่ ๗ ทรงสละราชสมบัติไปแล้ว
รัฐบาลในขณะนั้น ก็อยู่ในวิสัยที่จะประกาศสถาปนาราชอา-
ณาจักรเป็นสาธารณรัฐได้ ถ้ารัฐบาลคิดจะทำ เพราะทั้ง
สภาและกองทัพอยู่กับฝ่ายรัฐบาล แต่ท่านปรีดี ฯ กลับเป็น
ตัวตั้งตัวตีในการอัญเชิญพระองค์เจ้าอานันทมหิดล พระ
โอรสของกรมหลวงสงขลานครินทร์ และหม่อมสังวาลย์

ยินยอม ยกอำนาจทั้งหลาย ของ ข้าพเจ้า ให้แก่ผู้ใด คณะใด โดยเฉพาะ เพื่อใช้อำนาจนั้นโดยสิทธิขาดและโดยไม่ฟังเสียงอันแท้จริงของประชาราษฎร์”

ใครที่อ่านพระราชหัตถ์เลขาเพียงท่อนนี้โตๆ ก็ย่อมจะลงความเห็น ว่า พระองค์ทรงเป็นนักประชาธิปไตยที่แท้จริง และใครต่อใครในปัจจุบันเมื่อจะยกพระปกเกล้าฯ เทียบคณะราษฎรแล้ว ก็ยกเอาพระราชหัตถ์เลขาที่ท่อนนี้ขึ้นมาเชิดชูพระองค์ว่าเป็นนักประชาธิปไตย

แต่พระองค์จะเป็น นักประชาธิปไตยด้วย ชีวิตจิตใจ หรือเป็นนักประชาธิปไตยเพียงพระราชหัตถ์เลขา ก็ขอให้เราได้ศึกษาถึงข้อเรียกร้องของ พระองค์ต่อรัฐบาล ในขณะที่เสียก่อนแล้วจึงค่อยลงความเห็น ข้อเรียกร้องของพระองค์ปรากฏอยู่ในรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๑๖/๒๔๗๗ มีความโดยสรุปดังนี้

ข้อ ๑ พระองค์ทรงเรียกร้องขอมีสิทธิในการแต่งตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๒ โดยขอให้รัฐบาล ซึ่งเป็นผู้เสนอรายชื่อ แต่งตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๒ เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยแต่งตั้งนั้นให้เสนอราย

ชื่อมากกว่าจำนวนที่ต้องการแต่งตั้ง ทั้งนี้พระองค์อ้างว่า
 “...เพื่อข้าเจ้าจะได้มีโอกาสเลือกได้บ้างและรับจะพิจารณาคำทักท้วงของข้าพเจ้า...”

คือหมายความว่าตำแหน่งที่ต้องการแต่งตั้ง ๗๘ ตำแหน่ง ให้เสนอรายชื่อขึ้นไปทรงพิจารณาเกินกว่า ๗๘ รายชื่อ เพื่อพระองค์จะทรงพิจารณาเลือก และรัฐบาลจะต้องรับพิจารณาคำทักท้วงของพระองค์ คือพระองค์จะทรงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ใดหรือไม่ทรงโปรดผู้ใด รัฐบาลจะต้องรับฟัง

ก็คือถวายพระราชอำนาจให้ พระองค์แต่งตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๒ ตามพระราชอัธยาศัยนั่นเอง
 ในประเด็นนี้รัฐบาลยอมไม่ได้ เกี่ยวกับการให้เสนอรายชื่อเพื่อเลือกคนนั้น หลวงประดิษฐมนูธรรมหรือนายปรีดี พนมยงค์ ได้ชี้แจงในที่ประชุมสภาฯ วันนั้นว่า
 ดังนี้

“ท่านย่อมทราบแล้วว่า ถ้าหากว่าท่านจะอ่านตัวบทว่าในชั้นต้น พระมหากษัตริย์ ทรงประกาศพระราชกฤษฎีกาตั้งสมาชิกชั้นตามรัฐธรรมนูญ ในการนั้นเราก็ร่างกฤษฎีกา

ไป ท่านก็คงทราบได้ดีว่า ในการร่างพระราชบัญญัติ ก็ไม่มีบทบัญญัติเพื่อเหลือเพื่อขาด สภาฯ ลงมติในร่างพระราชบัญญัติเท่าใดเราก็ทูลเกล้าฯ ถวายเท่านั้น เพราะฉะนั้นพระราชกฤษฎีกาก็เช่นเดียวกัน เราจะร่างพระราชบัญญัติเพื่อเหลือเพื่อขาดทูลเกล้าฯ "ได้อย่างไร"

ข้อ ๒ พระองค์ ทรงเรียกร้องที่จะมีอำนาจเหนือสภาผู้แทนราษฎร กล่าวคือในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินั้น เมื่อสภาผู้แทนราษฎร ได้ร่างพระราชบัญญัติขึ้นสำเร็จแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ท่านให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้ (ม. ๓๘)

แต่ในกรณีที่พระมหากษัตริย์ ไม่ทรงเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัตินั้น จะได้พระราชทานคืนมายังสภาภายในหนึ่งเดือน นับแต่วันที่นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายก็ดี หรือมิได้พระราชทานคืนมายังสภาภายในหนึ่งเดือนนั้นก็ดี สภาจะต้องปรึกษากันใหม่ และถ้าสาลงมติตามเดิมไซ้ ท่านให้นำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้น

ทูลเกล้า ฯ ถวายอีกครั้งหนึ่ง เมื่อพระมหากษัตริย์มิได้ทรงลงพระปรมาภิไธยพระราชทานลงมาภายใน ๑๕ วันแล้ว ท่านให้ประกาศพระราชบัญญัตินั้น ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้ (ม. ๓๙)

ตามบทบัญญัติ แห่ง รัฐธรรมนูญดังกล่าว วนั้น เป็นการแสดงถึง อำนาจ อธิปไตย เป็น ของ ปวงชนที่ ผ่าน ทาง สภาผู้แทนราษฎร ตามวิธีการของระบอบประชาธิปไตย

แต่พระปกเกล้า ฯ ที่คนบางจำพวกยกย่องว่าเป็น กษัตริย์นักประชาธิปไตยไม่ทรงพอพระทัยในข้อบัญญัติตาม มาตรา ๓๙ พระองค์ทรงขอให้แก้ไขใหม่ว่า

“.....ในกรณีที่พระมหากษัตริย์ทรงทักท้วงพระราชบัญญัติฉบับใดลงมา สภาผู้แทนราษฎรเป็นอันต้องยุบไปเองในคราวเดียวกัน ทั้งนี้ต้องเป็นไปโดยมีต้องอาศัยความยินยอมของรัฐมนตรีผู้หนึ่งผู้ใดในอันที่จะรับสนองพระบรมราชโองการ....”

คือหมายความว่า ถ้ากษัตริย์ไม่ทรงลงพระปรมาภิไธยในกฎหมายฉบับใด ให้สภาผู้แทนยุบไปเองโดยอัตโนมัติ

มติ โดยไม่ต้องมีนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีคนหนึ่งคน
ใดลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

ในข้อนี้รัฐบาลยอมไม่ได้เช่นกัน เพราะเป็นการผิด
หลักการระบอบประชาธิปไตย ที่ว่าอำนาจอธิปไตยเป็น
ของปวงชน และถ้ารัฐบาลยอมให้กษัตริย์ในข้อนี้ ก็เท่า
กับรัฐบาลยินยอมอำนาจอธิปไตยกลับไปให้กษัตริย์ ตาม
เดิม ก็จะเป็นเช่นคำอภิปรายของ ร.ท. สอน วงษ์โต ผู้
แทนราษฎรจากจังหวัดชัยนาท ที่ว่าการเปลี่ยนแปลงการ
ปกปกรองที่คณะราษฎรเปลี่ยนแปลงแล้วนั้น ก็จะไม่สม
ประสงค์เลย

ข้อ ๓ พระองค์ทรงเรียกร้องให้รัฐบาลเปิดเสรีภาพ
ในการพูด การเขียน การโฆษณา และเสรีภาพในการ
ประชุม ตลอดจนเสรีภาพในการตั้งคณะกรรมการเมือง

ข้อเรียกร้องในข้อนี้ เป็นข้อเรียกร้องที่มีเสถียร
เพราะเสรีภาพดังกล่าวนี้ เป็นสิทธิเสรีภาพที่ได้บัญญัติไว้
แล้วในรัฐธรรมนูญที่บังคับใช้อยู่ในขณะนั้น คือรัฐธรรมนูญ
ฉบับ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา
๑๓ ว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา

หรือ ลัทธิต่อ ๆ” และมาตรา ๑๔ บัญญัติไว้ว่า “ภายในบังคับแห่งบทกฎหมายบุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ ในร่างกาย เคหสถาน ทรัพย์สิน การพูด การเขียน การโฆษณา การศึกษาอบรม การประชุมโดยเปิดเผย การตั้งสมาคมอาชีพ”

โดยเฉพาะเสรีภาพในการตั้งคณะกรรมการเมือง รัฐบาลในเวลานั้นให้เสรีภาพอย่างเต็มที่ ดังที่หลวงวิจิตรวาทการได้ขอตั้ง “คณะชาติ” ขึ้นมา ซึ่งรัฐบาลก็เห็นชอบด้วย แต่ต่อมาพระปกเกล้าฯ เองกลับไม่เห็นด้วยกับที่จะให้มี “คณะกรรมการเมือง” (พรรคการเมือง) เพราะพระองค์มีจุดประสงค์ที่จะให้ล้มเลิก “คณะราษฎร” โดยให้มีพระราชหัตถ์เลขาแจ้งไปให้พระยามโนปกรณนิติธาดา ดำเนินการในเรื่องนี้ หลวงวิจิตรวาทการได้อภิปรายประเด็นนี้ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรในวันนั้น ว่าดังนี้

“.....ข้อความที่ในบันทึกของรัฐบาลได้กล่าวมานั้น เป็นความจริง เรื่องการตั้งคณะชาติไม่ได้ทำโดยสุ่มสี่สุ่มห้า ก่อนที่จะเริ่มตั้งคณะชาติ ข้าพเจ้าได้มาปรึกษาหารือกับหลวงประดิษฐฯ (ปรีดี) ข้อนี้คุณหลวงประดิษฐ์ฯ จะ

เป็นพยานข้าพเจ้า เมื่อได้ปรึกษาแล้วหลวงประดิษฐ์ฯ เป็นผู้มีความเห็นว่าคณะชาติควรได้ตั้งขึ้น แล้วต่อมา ข้าพเจ้าจึงได้ทราบว่าได้มีการประชุมผู้ก่อการ เสียช่างมากเห็นว่าควรให้คณะชาติตั้งขึ้น เมื่อเป็นเช่นนี้ข้าพเจ้า จึงได้ยื่นคำขอตังคณะชาติ ไม่ใช่ว่าทำไปโดยหักหาญอย่างหนึ่งอย่างใดเลย และมีเหตุที่น่าจะเรียนให้ทราบว่า คณะราษฎรในเวลาที่ตั้งเป็นสมาคมขึ้นนั้น ไม่ได้เลือกเจ้าคุณมโนฯ เป็นนายก กลับเลือกเจ้าคุณนิติศาสตร์ฯ เป็นนายก เจ้าคุณมโนฯ จึงได้พยายามที่จะล้มคณะราษฎรเสีย เมื่อข้าพเจ้าได้ยื่นคำขอตังคณะชาติไปแล้ว พระยามโนฯ เรียกข้าพเจ้าไปบอกว่า เลิกคณะชาติเสียเถอะแล้วจะล้มคณะราษฎรให้ ข้าพเจ้าก็ตอบว่า นั้นไม่ใช่เรื่องของข้าพเจ้า เรื่องของข้าพเจ้ามีอยู่อย่างเดียวที่ว่าจะตั้งคณะชาติผู้ก่อการในวันที่ ๒๔ มิถุนายน ส่วนมากเห็นด้วย และโดยเฉพาะหลวงประดิษฐ์ฯ เองได้แสดงความเห็นแก่ข้าพเจ้าว่า คณะชาติควรได้ตั้งขึ้น....”

ข้อ ๔ โดยที่ฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศในขณะนั้นอยู่ในภาวะวิกฤติ รัฐบาลสมบูรณาสิทธิราชย์ของพระปก

เกล้าฯ ก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองถึงกับปลดข้าราชการ
 บางส่วนออกจากงานเพราะไม่มีเงินเดือนจ่าย แม้ภาย
 หลังเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว รัฐบาลประชาธิปไตย
 ก็พยายามที่จะประหยัดรายจ่ายทุกวิถีทาง รวมถึงงบประมาณ
 ปีของพระปกเกล้าฯ ที่เคยได้รับปีละ ๓ ล้านบาท ก็ถูก
 ตัดทอนลงไป ๑๘๖,๖๒๔ บาท คงเหลือที่พระองค์จะได้
 รับ ๒,๘๑๓,๓๗๖ บาท ซึ่งยังความไม่พอพระทัยให้กับ
 พระองค์ พระองค์จึงทรงเรียกร้องให้รัฐบาลจัดเงินถวาย
 ปีละ ๓ ล้านบาท มิฉะนั้นก็ไม่พอ "...จนเกือบจะทรงรู้
 สึกว่าไม่ทรงสามารถรักษาพระเกียรติยศอันสมควรของพระ
 เจ้าแผ่นดินสยามไว้ได้ ถ้าจะต้องตัดลงอีกแล้วก็เป็นรีบบ
 ลิดเสียเลยบางที่จะดีกว่า" ตัดเงินได้ตั้ง ๓ ล้านบาท ถ้าจะ
 คงมีพระเจ้าแผ่นดินไว้ ต้องถวายความสะดวกให้ทรง
 สามารถรักษาฐานะได้" พระองค์ทรงรับสั่งเช่นนั้น

ต่อข้อเรียกร้องนี้รัฐบาลกราบบังคมทูลไปว่า สุก
 แล้วแต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะวินิจฉัย เพราะรัฐบาล
 อยู่ภายใต้การควบคุมของสภาฯ สภาฯ ว่าอย่างไร รัฐบาล
 ก็ปฏิบัติไปอย่างนั้น

พระพิณิจนการ ผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่
ได้อภิปรายในประเด็นนี้ว่า

“...ข้าพเจ้าเชื่อว่าประธานาธิบดีจะไม่ใช้เงินมากกว่า
ปีละสามแสนบาท และสมเด็จพระเจ้ากรุงเบลเยียมก็
เหมือนกัน ไม่เชื่อว่าจะเกินกว่าสองแสนบาท เพราะ
ฉะนั้นถ้าคุณถามพลเมืองของเราเทียบตามรายได้ของเขา ที่
เราได้ทุบลเกล้าฯ ถวายปีละ ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท (พ.ศ.
๗๖) คุณเหมือนว่าถ้าคุณกินแล้วไม่มีประเทศใดที่จะมากกว่า
เรา แต่อย่างนั้นก็ดี ถ้าคุณในพระราชบัณฑิตแล้ว จะเห็น
ได้ว่าท่านไม่พอพระราชหฤทัย ถ้าแม้ว่าพวกเราจะต้อง
ในเรื่องงบประมาณแม้แต่นิดเดียว ท่านยังบอกว่าเป็น
ريبลัคติกว่า.....”

ข้อ ๕ พระองค์ทรงเรียกร้องให้ลตโทษ ผู้ที่ถูกศาล
พิพากษาในเรื่องกบฏ (กบฏบวรเดช) ซึ่งรัฐบาลก็ได้
กราบบังคมทูลว่า รัฐบาลได้ดำริไว้แล้วว่าเมื่อศาลพิเศษ
ได้พิจารณาคดีเสร็จสิ้นทุกสำนวนแล้ว ก็จะได้พิจารณา
พร้อมๆ กันในอันที่จะลตโทษแก่บุคคลเหล่านั้น

ข้อ ๖ พระองค์ทรงเรียกร้องให้มีทหารรักษาวังพร้อม

ด้วยกำลังอาวุธเป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากกองทัพ โดยทรง
อ้างว่าเพื่อไว้เป็นกำลังปกป้องพระองค์

ในประเด็นนี้รัฐบาลกราบบังคมทูลไปว่า “เรื่อง
ทหารรักษาวัง ซึ่งทรงพระราชประสงค์ให้มีอาวุธเยี่ยง
ทหารราบทั้งหลายนั้น เมื่อเสด็จกลับสู่พระมหานครแล้ว
รัฐบาลจะได้จัดถวายตามพระราชประสงค์

แต่พระปกเกล้าฯ ไม่ทรงเชื่อว่ารัฐบาลจะจัดถวาย
ให้ตามที่กราบบังคมทูลไป

สำหรับทางท่านสภาผู้แทนราษฎร ส่วนใหญ่ไม่เห็น
ด้วยกับข้อเรียกร้องของกษัตริย์

นายทองม้วน อัคราทร ผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสาร
คาม กล่าวไว้ในข้อนี้ข้าพเจ้าเห็นว่ารัฐบาลไม่ควรจะให้
เป็นไปตามพระราชประสงค์ ถ้าหากให้พระมหากษัตริย์มี
อาวุธปืนหรือมีทหารรักษาพระองค์เช่นนั้นแล้ว ย่อมจะ
เป็นเหตุให้ไม่ปลอดภัยได้หลายประการ แต่ถึงอย่างไรก็ดี
ถ้าหากว่าเราจะเพิ่มทหารให้แก่พระองค์มากขึ้นเช่นนั้นก็จะ

ต้องเพิ่มงบประมาณ งบประมาณนั้นก็จำเป็นจะต้องมาจาก
 ราษฎร และการที่พระมหากษัตริย์อยู่ในราชอาณาจักร
 ทุก ๆ คนก็ย่อมเคารพอยู่แล้ว ไม่จำเป็นที่จะต้องมีการ
 มากมายหรือมีอาวุธป้องกันเช่นนั้น แต่ถ้าหากรัฐบาลประ
 สงค์จะให้เป็นไปตามพระราชประสงค์ก็แล้วแต่”

ขุนชำนาญภาษา ผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา
 กล่าวว่า ข้าพเจ้าก็ถือว่ารัฐบาลและพวกข้าพเจ้าย่อมเคารพ
 และนับถือยอมบูชาต่อพระประมุขเป็นที่ยิ่งตามรัฐธรรมนูญ
 จึงไม่น่าที่พระองค์จะหวาดกลัวในสิ่งนี้เลยเพราะจะ
 นั้นซึ่งพระองค์จะขอมากไป ในเรื่องทหารนั้นก็มีการบก
 ทหารเรือควบคุมอยู่แล้ว และพวกข้าพเจ้าย่อมตายแทน
 พระองค์ในเมื่อมีผู้คิดกระทำร้ายโดยผิดรัฐธรรมนูญ”

ร.ท. ทองคำ คล้ายโสภาส ผู้แทนราษฎรจังหวัด
 ปราจีนบุรีกล่าวว่า ในการที่พระมหากษัตริย์จะมีกำลัง
 ทหารรักษาพระองค์มากนั้นข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย ถ้ามีมาก
 เท่าไรจะเกิดความไม่สงบ เพราะในบันทึกของรัฐบาลบอก
 ว่า ทำให้ทหารบก ทหารเรือเหนื่อยใจนั้น ข้าพเจ้าเห็นด้วย

ที่ข้าพเจ้าจะอ้าง ประเทศเราในรัชกาลพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงตั้งกองเสือป่าขึ้นทหารน้อยใจมากที่สุดทีเดียว แต่หากว่านโยบายการปกครองของทหารดีเหลือเกิน จึงเป็นบุญหนักหนาที่ไม่เกิดเรื่องขึ้น ที่ข้าพเจ้าอ้างเมื่อก่อนเป็นภายในประเทศเรา ที่ข้าพเจ้าจะอ้างประวัติศาสตร์ในต่างประเทศ เช่นเตอร์กิก เมื่อก่อนที่เตอร์กิกเป็นรัฐบาล พระเจ้าอับดุลฮามิต หรืออะไรข้าพเจ้าจำไม่ได้ ตั้งกองทหารรักษาพระองค์มากที่สุด โดยกลัวทหารรักษาชาติ ทหารรักษาชาติน้อยใจมากที่สุด ในที่สุดถึงกับจับทหารรักษาพระองค์มาเรียงแถวแล้วก็ฟันครึ่งตัว นี่เป็นตัวอย่าง เพราะฉะนั้นการที่จะมีทหารรักษาพระองค์มากนั้น จะเกิดความไม่สงบขึ้นอย่างหนึ่งนอกจากนั้นจะเป็นภัยต่อพระองค์ด้วย”

ข้อ ๗. พระองค์ทรงเรียกร้องไม่ให้ดำเนินคดีกับ พ.ท. หม่อมเจ้าศุภสวัสดิ์ฯ นายทหารรักษาพระองค์ที่เข้าร่วมกับกบฏบวรเดช และทรงเรียกร้องรัฐบาลให้ถอนฟ้องจำเลยคดีกบฏบวรเดชส่วนหนึ่งที่ถูกฟ้องร้องดำเนินคดีไปแล้ว

ในประเด็นนี้รัฐบาลกราบบังคมทูลไปว่า รัฐบาลจะไม่ดำเนินคดีกับ พ.ท. หม่อมเจ้าศุภสวัสดิ์ฯตามที่ทรงขอ

ร้อง แต่ที่จะให้ถอนฟ้องคดีกบฏบางสำนวนที่ฟ้องไปแล้ว และกำลังอยู่ในการพิจารณาของศาลนั้น รัฐบาลเห็นว่า ควรให้ศาลดำเนินการพิจารณาไปตามกระบวนการยุติธรรม เมื่อคดีถึงที่สุดแล้วรัฐบาลจึงจะพิจารณาลดหย่อนผ่อนโทษ ให้ตามที่ทราบบังคับมทูลมาแล้วในข้อ ๕

ข้อ ๘ พระองค์ทรงเรียกร้องให้รัฐบาลแก้ไขร่าง กฎหมายอาญามาตรา ๒๖๓ ว่าด้วยการทูลเกล้าฯถวายฎีกา กล่าวคือตามร่างเดิมของรัฐบาลได้บัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา ๒๖๓ ผู้ต้องคำพิพากษาให้รับโทษอย่างใด ๆ หรือผู้ที่มีประโยชน์เกี่ยวข้อเมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว มีอำนาจ ทูลเกล้าฯถวายเรื่องราวต่อพระมหากษัตริย์ ขอรับพระราช ทานอภัยโทษ

เรื่องราวเช่นนี้ ให้ยื่นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวง มหาดไทย ภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันคดีถึงที่สุด

ถ้าผู้ถวายเรื่องราวต้องขัง หรือจำคุกจะยื่นเรื่องราว ต่อพระชามะรงเรือนจำก็ได้ เมื่อรับแล้วให้พระชามะรง รีบส่งไปยังรัฐมนตรีนั้นโดยทันที

เป็นหน้าที่รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทยถวาย
เรื่องราวต่อพระมหากษัตริย์พร้อมทั้งความเห็นว่าจะควรพระ-
ราชทานอภัยโทษหรือไม่

ในกรณีซึ่งไม่มีผู้ใดถวายเรื่องราว ถ้ารัฐมนตรีตั้ง
กล่าวแล้วเห็นเป็นการสมควรตามความยุติธรรม จะถวาย
คำแนะนำต่อพระมหากษัตริย์ให้พระราชทาน อภัยโทษแก่ผู้
ต้องคำพิพากษานั้นก็ได้

ถ้าไม่มีพระบรมราชวินิจฉัยตกมายังรัฐมนตรีนั้นภายใน
กำหนดสองเดือน นับแต่วันทรงรับเรื่องราว ให้ถือว่า
เรื่องราวนั้นตกไป”

นี่คือบทบัญญัติของมาตรา ๒๖๓ เกี่ยวกับการทูล
เกล้าถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ ที่เป็นร่างของ
รัฐบาล ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงขอให้แก้ไขในประเด็นพระ
ราชอำนาจของกษัตริย์ที่จะต้องวินิจฉัยภายใน๒เดือน(ถ้าภายใน
๒เดือนยังไม่วินิจฉัย ก็ให้ถือว่าเรื่องราวนั้นตกไป คือ
ยกทูลเกล้าฯ ให้ดำเนินการตามคำพิพากษาได้ทันที)

พระมหากษัตริย์ทรงต้องการให้แก้จากภายใน๒เดือน
เป็นไม่มีกำหนดเวลา คือตราบโศกที่พระมหากษัตริย์ยังไม่

ทรงวินิจฉัยหรือฎีกาทูลเกล้าฯยังไม่ตกลงมา จะดำเนินการตามคำพิพากษาไม่ได้ อย่างเช่นโทษประหารชีวิตก็ยังประหารชีวิตไม่ได้

รัฐบาลกราบบังคมทูลให้ทรงทราบฯ ถ้าภายใน๒เดือนทรงเห็นว่าเร็วเกินไป ก็ให้แก้ไขยืดเวลาออกไปได้ จะเป็นเท่าใดก็แล้วแต่ แต่พระมหากษัตริย์ที่บางคนเชิดชูว่าเป็นนักประชาธิปไตยไม่ทรงยินยอม พระองค์ไม่ทรงปรารถนาให้กำหนดเวลา ต้องการให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัยของพระองค์

รัฐบาลยอมไม่ได้ เพราะเป็นการผิดหลักการของกฎหมาย

ตั้งกล่าวนี้คือข้อเรียกร้องของพระปกเกล้าฯ โดยสรุป และจากข้อเรียกร้องตั้งกล่าวเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าพระปกเกล้าฯเป็นนักประชาธิปไตยแค่ไหนเพียงใด และถ้าหากว่ารัฐบาลยอมปฏิบัติตามคำเรียกร้องทุกข้อทุกประการ ก็จะเป็นการเปิดโอกาสให้พระปกเกล้าฯ ดำเนินการได้ตั้งนี้คือ

๑. ยุบสภาผู้แทนราษฎร (โดยอาศัยเงื่อนไขตามที่ทรงเรียกร้องในข้อ ๒)

๒. เมื่อยุบสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทน

ราษฎรประเภทที่ ๒ ที่คณะราษฎรเป็นผู้แต่งตั้งก็จะหมดสภาพไปด้วย และจะต้องแต่งตั้งสมาชิกประเภท ๒ ขึ้นใหม่ พร้อมกับการเลือกตั้งสมาชิกประเภทที่ ๑ ใหม่ ในการแต่งตั้งสมาชิกประเภทที่ ๒ ใหม่ พระองค์ก็ย่อมมีอำนาจทำได้ ตามพระราชอัธยาศัยที่จะแต่งตั้งใครไม่แต่งตั้งใคร (โดยอาศัยเงื่อนไขตามที่ทรงเรียกร้องในข้อ ๑)

๓. โดยวิธีการดังกล่าวและด้วยอาศัยอำนาจทั้งทาง บารมีและเศรษฐกิจ ก็จะทำให้สภาผู้แทนราษฎรและรัฐบาลอยู่ภายใต้พระองค์ และนั่นก็คืออำนาจอธิปไตยเป็นของพระองค์โดยเนื้อหา เพียงแต่ใช้รูปแบบประชาธิปไตย เป็นพิธีการ และ

๔. ข้อเรียกร้องส่วนหนึ่งเป็นการช่วยเหลือพวกกบฏ บวรเดช (โดยเงื่อนไขตามที่ทรงขอในข้อ ๕, ๖. และ ๘)

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ไม่ใช่กล่าวตามอำเภอใจ แต่กล่าวตามเอกสารหลักฐานในการโต้ตอบ ระหว่างพระปกเกล้ากับรัฐบาลในขณะนั้น ดังปรากฏอยู่ในรายงานการ

ประชุมสภาผู้แทนราษฎร(สามัญ) สมัยที่ ๒ ครั้งที่ ๑๖/
๒๔๗๗ วันพฤหัสบดีที่ ๓๑ มกราคม พุทธศักราช
๒๔๗๗ ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

ต่อไปก็ขอเข้าสู่ประเด็นเดิมคือ โอกาสที่ท่านปรีดี
พนมยงค์ จะเปลี่ยนแปลงประเทศเป็นสาธารณรัฐ มี
หลายครั้งหลายหน แต่ท่านปรีดีฯ ก็ไม่ถือโอกาสนั้นกระ
ทำการตั้งที่ปฏิบั้กษของท่านกล่าวหา

๒๔ ครั้งที่สอง

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ท่านปรีดีฯ เป็น
หัวหน้าขบวนการเสรีไทย ร่วมกับสัมพันธมิตรต่อต้าน
ญี่ปุ่นที่ยึดครองประเทศไทยอยู่ในขณะนั้น และในตอน
ปลายของสงคราม ท่านปรีดีฯ ได้รับแต่งตั้งจากสภาผู้แทน
ราษฎรให้เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์แต่ผู้เดียว(ก่อน
หน้านั้นมีพระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ เป็นผู้สำเร็จจาร่วมด้วย)

วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๔๘๘ สงครามยุติ ในเมือง
ไทยขณะนั้นท่านปรีดีฯ แต่ผู้เดียว เป็นผู้กุมอำนาจที่แท้
จริง ทั้งในฐานะหัวหน้าใหญ่ของขบวนการเสรีไทย อัน
เป็นขบวนการที่มีพลพรรคจำนวนแสนติดอาวุธทันสมัยที่

ได้รับความช่วยเหลือจากสัมพันธมิตรในระหว่างสงครามและ
ทั้งในฐานะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์แต่ผู้เดียว

ขณะนั้น คนไทยทั้งประเทศและข้าราชการทุกหมู่
เหล่าต่างชื่นชมในวีรกรรมของท่านปรีดีฯ ที่นำประชาชน
ไทยเคลื่อนไหวก่อสู้ญี่ปุ่นอย่างอาจหาญ ภายใต้คาบชามูไร
ที่เพ่นพ่านอยู่เต็มบ้านเต็มเมือง และสฤติในความปรีชา
สามารถของท่านที่ทำให้สัมพันธมิตรยอมรับนับถือ ใน
ความเป็นเอกราชของชาติ ทั้งๆ ที่รัฐบาลภายใต้จอมพล ป.
พิบูลสงครามได้ประกาศสงครามกับสัมพันธมิตร

โดยเงื่อนไขทางภาววิสัยดังกล่าวนี้ ถ้าท่านปรีดีฯ
คิดจะเปลี่ยนราชอาณาจักรไทยเป็นสาธารณรัฐแล้วใช้ร ก็
ย่อมจะทำได้กึ่งพลิกฝ่ามือ แต่ท่านปรีดีฯไม่ทำ ตรงกัน
ข้ามรับมีโทรเลขกราบบังคมทูลอัญเชิญเสด็จพระเจ้าอยู่หัว
อานันทมหิดล ซึ่งขณะนั้นทรงประทับอยู่ณประเทศสวิท-
เซอร์แลนด์ ให้ทรงเสด็จนิวัตสู่พระนคร กังสำเนาใน
โทรเลขว่าดังนี้

๑ กันยายน ๒๔๘๘ (ค.ศ. ๑๙๔๕)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

โลซานน์

ขอเคาะโต๊ะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ตามที่สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติ แต่ตั้งข้าพระพุทธ
เจ้าเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตามประกาศของ
ประธานสภาลงวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๗ นั้น

บัดนี้ถึงวาระอันสมควรที่ ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทจะ
ทรงปฏิบัติพระราชภารกิจ ในฐานะทรงเป็นพระประมุข
ของชาติ เพราะได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทจะทรงบรรลุนิติ
ภาวะในวันที่ ๒๐ กันยายน ศกนี้แล้ว

ฉะนั้นข้าพระพุทธเจ้าจึงขอพระราชทานพระบรมรา-
ชานุญาตอันเชิญเสด็จได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท เสด็จนิวัติ
สู่กรุงเทพพระมหานคร เพื่อจะได้ปกครองแผ่นดินตามวิถี
ทางแห่งรัฐธรรมนูญ และโดยที่ตำแหน่งผู้สำเร็จราชการ
แทนพระองค์ของข้าพระพุทธเจ้า จะสิ้นสุดลงในวันที่ ๒๐
กันยายน ศกนี้ ข้าพระพุทธเจ้าจึงขอน้อมเกล้าข้อมกระ-
หม่อมกราบบังคมทูลให้ทรงทราบณ โอกาสนี้

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเคาะ

ปรีดี พนมยงค์

๘
 ครงตาม

ในกรณีสวรรคตของในหลวงรัชกาลที่ ๙ ถ้าหากว่า
 เป็นแผนการของท่านปรีดี ฯ เพื่อเปลี่ยนแปลงประเทศไทยเป็น
 สาธารณรัฐแล้ว ก็เหตุไฉนในเมื่อปลงพระชนม์
 สำเร็จแล้ว จึงไม่ดำเนินการต่อไป นั่นคือประกาศสถาปนา
 ประเทศไทยเป็นสาธารณรัฐ ซึ่งถ้าท่านปรีดี ฯ มีความคิด
 ที่จะกระทำดังที่ปฏิบัติราชการเมืองของท่านกล่าวหาแล้ว
 ท่านก็ยอมที่จะกระทำได้ ดังที่นายเตียง ไซยกาด นักการ
 เมืองคนสำคัญแห่งยุคสมัยนั้นคนหนึ่งได้กล่าวไว้ในจดหมาย
 ที่มีไปถึงท่านปรีดี ฯ ตอนหนึ่งว่า

“....ผมเห็นว่าท่านอาจารย์มีเวรกรรมมากกว่า เพราะ
 ถ้าพิจารณาถึงเหตุผลในเรื่องฆ่าในหลวงนั้น ผมพูดเสมอ
 ว่า เมื่อมาถึงขั้นนั้นแล้ว ทำไมปรีดีจึงจะยุติ ทั้ง ๆ ที่
 สภาทั้ง ๒ ก็อยู่ในกำมือ”

แต่ตรงกันข้ามแทนที่จะประกาศสถาปนาประเทศไทย
 เป็นสาธารณรัฐ ท่านปรีดี ฯ กลับรีบดำเนินการอัญเชิญ
 สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอเจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ขึ้นทรง

ราชย์สืบสันตติวงศ์ต่อไปในทันที ทั้งนี้โดยพระองค์เอง ดังปรากฏ
ในประกาศตั้งผู้สืบราชสันตติวงศ์ ดังนี้

“โดยที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ได้เสด็จ
สวรรคตเมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙

โดยที่ตามความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
มาตรา ๙ การสืบราชสมบัติให้เป็นไปตามนัยแห่งกฎมณ-
เทียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช
๒๔๖๗ และประกอบด้วยความเห็นชอบของรัฐสภา

โดยที่สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอเจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช
ทรงเป็นเจ้านายเชื้อพระบรมราชวงศ์ ที่ร่วมพระราชชนนี
ตามความในมาตรา ๙ (๘) แห่งกฎมณเทียรบาลว่าด้วยการ
สืบราชสันตติวงศ์ พุทธศักราช ๒๔๖๗

โดยที่รัฐสภาได้ลงมติ ณ วันที่ ๙ มิถุนายน พุทธ
ศักราช ๒๔๘๙ แสดงความเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ ในการ
ที่จะอัญเชิญสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลย
เดช ขึ้นทรงราชย์สืบราชสันตติวงศ์ต่อไปตามความในรัฐ
ธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๙

จึงขอประกาศให้ทราบโดยทั่วกันว่า สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ได้ขึ้นครองราชย์สืบราชสันตติวงศ์ เป็นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตั้งแต่วันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๙๙ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๙๙
ปรีดี พนมยงค์
 นายกรัฐมนตรี

ที่ผมกล่าวมาในคำขึ้นต้นนี้ เป็นข้อเท็จจริงที่พิสูจน์ได้ และกล่าวโดยเหตุผล ไม่ใช่เป็นโฆษณาชวนเชื่ออย่างที่นักโฆษณาชวนเชื่อเลวๆ ประพาดิกัน และผมก็ไม่เรียกร้องให้ท่านผู้อ่านต้องเชื่อในสิ่งที่ผมได้กล่าวมา แต่ผมขอเรียกร้องให้ท่านผู้อ่านประการเดียว คือจงอ่านด้วยจิตใจที่ปราศจากอคติ แล้วพิจารณาใคร่ครวญโดยเหตุผลอย่างวิญญูชน ผมเรียกร้องเพียงแค่นี้

ขอขอบคุณ
สุพจน์ คำนถระกุล
 ๒๔ มิถุนายน ๒๕๒๕

จดหมายท่านขึ้น

(ม.จ. ศุภสวัสดิ์วงศ์สนิท สวัสดิ์วัฒน์)

ระบุว่า

ในหลวงและสมเด็จพระราชชนนี

ไม่ทรงเชื่อว่าปรีดี สมคบปลงพระชนม์ ร. ๘

บริตเฮาส์

เวอโยเนีย วอเคอร์

วันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๐

เรียนคุณหลวงทราบ (นายปรีดี พนมยงค์ : ผู้เขียน)

เมื่อเดือนที่แล้วมานี้ เราได้พากันไปเฝ้าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระราชชนนี ก่อนที่จะไปผมได้เขียนหนังสือไปทูลสมเด็จพระราชชนนีว่าจะไปเที่ยวสวีตเซอร์แลนด์และจะไปเฝ้าท่าน ท่านส่งโทรเลขมาเชิญให้เราไปอยู่ด้วยกับท่าน เป็นอันผิดจากที่เราได้ EXPECT ไว้ดังที่ได้คุยกับคุณหลวงไว้

ผมอยากจะเล่าข้อสังเกตต่าง ๆ มาให้คุณหลวงฟัง เพราะสิ่งเหล่านี้ จะได้เป็นเครื่องทำให้คุณหลวงโล่งหัวอก เหมือนเช่นผมเหมือนกัน

๑ ตามที่ผมไปเห็นในหลวงและสมเด็จพระราชชนนี มาแล้วในคราวนี้ ผมกล้าบอกได้อย่างแน่นอนว่า ท่านมิได้เชื่อว่าคุณหลวงเป็นผู้ฆ่าในหลวงดังที่เขาถือกันเลย พุดตามจริงแล้วบรรดาสิ่งต่างๆ ที่ผมคุยกับสมเด็จพระราชชนนี

ไว้ที่กรุงเทพฯ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพวก ROYALIST ว่า
 วิธีการปฏิบัติของเขามิได้แสดงเลยว่าเขาเป็น ROYALIST
 ที่จริง กล่าวคือถ้าเขาเป็น ROYALIST ที่จริงแล้ว เข
 ย่อมจะต้องไม่เอาพระนามในหลวงไปใช้เป็นประโยชน์ของ
 เขาในทางการเมือง ดังที่ปรากฏมาแล้ว อันล้วนแต่เป็น
 การเสื่อมเสียต่อในหลวงทั้งสิ้น ดังที่ผมได้เคยเล่าให้คุณ
 หลวงฟังแล้วว่าท่านเห็นด้วยกับผมในข้อนี้ ในบัดนี้ท่าน
 ก็ยังคงรู้สึกเช่นเดิม กล่าวคือท่านยังคงเชื่ออยู่เกี่ยวว่า
 ทุก ๆ คนที่แอบเข้ามากราบทูลเรื่องราวต่าง ๆ นั้น ก็จ
 ะเอาท่านไปใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัวทั้งสิ้น ท่านมิได้เชื่อ
 เขาดังที่เขามาทูลตอก ตามจริงแล้วเหตุการณ์ตามที่ปรากฏ
 มาในตอนหลังนี้ ย่อมเป็นเรื่องพิสดารในตัวเองว่า พวก
 ที่เคยแอบกราบทูลอะไรต่าง ๆ นี้ "ดีแต่พูด" ไม่เห็น
 เคยทำอะไรจริงเลย ท่านนท์ (ม.จ. นนทियाวัต สวัสดิวัฒน์
 ผู้เขียน) จะเล่าให้คุณหลวงฟังด้วยปากได้ว่า แก่ได้ยินคำ
 รับสั่งของในหลวงในข้อนี้อย่างไร ท่านรับสั่งอย่างแน่นอนว่า
 "ท่านไม่เชื่อคำพูดของคน แต่ถ้าท่านจะเชื่ออะไรแล้ว
 ท่านเชื่อด้วยการกระทำที่ท่านได้เห็น" คำรับสั่งของ

ท่านนั้นแหละมันทำให้เราเป็นต่อ เพราะเมื่อได้พิจารณา ACTION เข้าแล้ว ท่านย่อมเห็นได้ชัดว่าคุณหลวงนั้นได้เคยปฏิบัติมาอย่างไร และเพราะเหตุว่าในคราวที่คุณหลวงได้เฝ้าท่านครั้งสุดท้ายนี้ โดยมีได้แก้ตัวอย่างไรในการที่ถูกกล่าวหาตัวเอง เลยเป็นเครื่องพิสูจน์อย่างสูงว่าคุณหลวงมิได้กระทำการเช่นนั้น ผมขอ ACTION ของในหลวงและของสมเด็จพระราชชนนี ประกอบคำที่ผมพูดมาแล้วว่าเป็นเครื่องพิสูจน์ได้ดีเพียงไร

ก. การที่ท่านให้คุณหลวงไปเฝ้านั้น ถ้าท่านเชื่อว่า คุณหลวงได้ กระทำ การฆ่า ในหลวง ในพระบรมโกศจริง แล้ว ผมแน่ใจว่าสมเด็จพระราชชนนีคง ไม่เสด็จออก ให้เฝ้าด้วยเป็นแน่ ท่านมี EXCUSE ได้ง่ายที่สุดที่จะบอก คำเดียวว่าไม่ทรงสบายเสียเป็นต้น แม้ที่รักลูกที่สุดนั้นถ้าแม้ว่าทราบว่าคุณ ๆ นี้ ได้ฆ่าลูกตายแล้ว ถึงแม้จะมีเหตุการณ์บังคับอย่างไรก็ตาม คงจะต้องพยายามหลีกเลี่ยงที่จะไม่พบคนผู้นั้นให้จงได้ เพราะจะดูหน้าเขาอย่างไรได้ และในเรื่องของสมเด็จพระราชชนนีแล้วยังมี EXCUSE

ยิ่งขึ้น เพราะคุณหลวงไปก็คงไปในทางราชการเพื่อเฝ้า
 ในหลวง ย่อมไม่จำเป็นจะต้องร่วมท่านเข้าไว้ด้วย ถึง
 แม้ท่านจะไม่ออกมาพบ โดยเหตุที่ท่านไม่อยากจะพบ
 เพราะเชื่อว่าคุณหลวงฆ่าลูกท่านตาย ท่านก็มี EXCUSE
 เป็นอย่างดีที่จะกระทำเช่นนั้นได้ ใครเลยจะหาเรื่องว่า
 ท่านได้ เพราะคุณหลวงไปก็ไปเฝ้าในหลวงต่างหากไม่ใช่
 เฝ้าท่าน แต่การหาได้เป็นเช่นนั้นไม่ ท่านกลับทรงยินดี
 ที่จะพบคุณหลวง และได้มารับสั่งภายหลังเมื่อเราไปเฝ้าว่า
 เป็นที่น่าเสียดาย ที่คุณหลวงไม่พุดกิจการบ้านเมืองกับ
 ท่าน พุดแต่เรื่องทรงสบายดีหรือและอะไรเช่นนั้น ท่าน
 รับสั่งว่า ท่านอยากทราบเรื่องราวของเมืองไทยเป็นที่สุด
 และอยากเป็นที่สุดที่จะทำการช่วยเหลือเมืองไทยในยามที่
 แส่นยุ่งกันเช่นนั้น แต่ก็ทรงช่วยไม่ได้ถนัด เพราะไม่ทรง
 ทราบเหตุการณ์ ท่านรับสั่งว่า ทางผู้สำเร็จราชการ(กรมขุน
 ชัยนาท ฯ และพระยามานวราชเสวี-ผู้เขียน) ก็มีได้เล่า
 เรื่องรายงานสิ่งใดมาถวายให้ทรงเข้าพระทัยในเรื่องต่าง ๆ
 คนทุกคนไปมัวกลัวอยู่เสียว่า ถ้าเล่าเรื่องอะไรมาถวายแล้ว
 รัฐบาลก็จะจับเอาเข้าคุก ท่านขอให้กรมราชเลขาฯ การส่ง

หนังสือพิมพ์ไทยมาถวาย เขาก็หยุดส่งเสียแล้ว เพราะบอก
 ว่าแพงค่าส่งเกินไปไม่มีเงินพอในงบประมาณ เมื่อท่าน
 รับสั่งขอให้ทำ CUTTINGS ส่งมาถวาย ราชเลขาฯ ในการใน
 พระองค์ (ม.จ. นิกรเทวัญ) ก็บอกว่าไม่กล้าทำ เพราะ
 ถ้าทำเข้าแล้วถ้าส่งเรื่องราวที่ไม่ดีอย่างไร รัฐบาลก็จะมา
 ลงโทษเอา จะส่งได้ก็ต้องขอให้รัฐบาลตรวจเสียก่อน แต่
 ก็ดูเป็นการยุ่งเลยตกกลางใจไม่ส่งมาถวายเลย เรื่องยังงั้นมัน
 ทำให้ท่านกลุ้มมาก ผมจะได้ขอให้ Suggestion ในสิ่งเหล่านี้
 นี้ต่อไปภายหลัง ดังแสดงสั้นๆ ดังนี้ ในหลวงท่านเห็น
 ว่าคนที่คอยเพ็ชทุลอะโรมาที่แล้วนั้น มันไม่มีอะไรจริงจัง
 ดอก ดีแต่พูดทงนน ครั้นถึงคราวจะทำอะไรให้ท่านแล้ว
 อย่างว่าแต่จะถวายชีวิตเลย แม้แต่ว่าของเล็กน้อยดังที่เล่า
 มาแล้วก็ไม่มีการกล้า TAKE CARE เพราะฉะนั้นท่านออก
 จะเอือม เมื่อเอือมดังนี้ จึงทรงมองเห็นความจริงขึ้น
 โดยสิ่งเหล่านี้ ผมเชื่อแน่เลยที่ท่านมิได้เข้ากับคณะใดคณะ
 หนึ่ง หรือทรงรู้สึกว่าคุณหลวงเป็นศัตรูของท่านดังที่นึก
 เลย

ข. ตัวผมเองนั้นก็ยังมีเงาอยู่ในความสงสัย ถ้าท่านทรงเชื่อตามคำเล่าลือแล้ว ท่านจะทรงประพาศิพระองค์สนิทสนมกับผมดังที่ได้เฝ้าในคราวนี้ ดังที่เห็นมาแล้วไม่ได้เป็นอันขาดท่านดีกับพวกเราทุกคนเป็นอย่างยิ่ง ทั้งๆ ที่รู้ว่าคุณานนท์ก็เป็นรัฐมนตรีผู้หนึ่ง ซึ่งถ้าท่านจะทรงรู้สึก AGAiNT รัฐบาลนี้แล้ว ท่านไม่จำเป็นจะต้องทรงประพาศิอย่างสนิทสนมดังนี้เลย ถ้าอยากจะไปเฝ้าก็เพียงหนหนึ่งหรือ ๒ หนก็งามแล้ว ไม่จำเป็นจะต้องทรงกุศุกุจอกกับเราโดยสนิทสนมดังนี้ การกระทำของพระองค์ท่านทั้ง ๒ ดังที่ผมได้สังเกตดูโดยใกล้ชิดอย่างละเอียดนี้ ผมเชื่อแน่ว่าท่านมิได้ทรงนึกเห็นไปถึงที่คนทุลเลยแต่ยังทรงเป็นกลางอยู่แน่นอน

ค. ผมได้พบพูดจากับตาครูฝรั่งที่โปรดมาก และที่เป็น COMPANION คนเดียวของท่าน ได้คุยกับแกดูอย่างละเอียดและได้เล่าเหตุการณ์ทุกอย่างให้ฟัง แกก็พูดให้ฟังได้อย่างแน่นอนว่ามีได้ทรงคิดเห็นเช่นนั้น

โดยเหตุผลเหล่านี้ผมรู้สึกว่าคุณหลวงควรจะเลิกกลุ่มเสียที่ได้โดยมิต้องมากกังวลถึงเรื่องเหล่านี้อีกต่อไป ทางที่ดีเราควรมานึกหาทางที่จะ CONSTRUCTIVE เพื่อกำเนิน

การให้บ้านเมืองที่รักของเราที่ได้ SACRIFICE กันมาแล้ว
เพื่อความเรียบร้อยดีกว่า

๒. ดังที่ได้แสดงมาแล้วในข้อข้างต้น ว่าคุณหลวง
และรัฐบาลไม่ควรจะไปวิตกถึงการกล่าวหาตั้งที่คนพูด ผม
อยากจะเล่าต่อไปว่าผมสังเกตเห็นอะไรอีกบ้าง

ก. ผมรู้สึกว่สิ่งสำคัญที่ในหลวงท่านทรงรู้สึกอย่าง
มากอยู่ในขณะนี้คือ ท่านรู้สึกว่ท่านเองนั้น **ลอยแวง**
ไม่มีใครเหลียวแลท่านจริง ๆ เลย และโดยที่ได้เห็นมาแล้ว
ในบรรดาพวกที่เคยหาเรื่องกราบทูลมาแต่ก่อนๆ ว่า ข้าพระ
พุทธเจ้าจะจัดทำลายสังหนันสังหนถวาย จะวางความเรีย
บร้อยถวาย และอะไรต่อมิอะไรเช่นนั้น ท่านมาทรงสังเกตเห็น
เสียชัดเจนแล้วว่า คำพูดเหล่านั้นล้วนแต่เป็น **HOT AIR**
ทั้งสนไม่มีสาระที่จะยึดได้เลยว่ใครจะพูดจริงจังและตั้งจัง
เลยไม่ทรงไว้วางใจผู้ใดหมด **ATTITUDE** อันนั้นเป็น
หนทางที่เหมาอย่างยิ่งที่คณหลวง และรัฐบาลจะได้แสดง
ถวายได้ว่อยากจะเทิดทูลท่านไว้ให้เหมาะสม กับหลักการ
ในรัฐธรรมนูญ กล่าวคือให้ทรงร่วมมือกับรัฐบาลได้ตั้ง
รัฐธรรมนูญ โดยปราศจากการระแวงสงสัยอันเป็นบ้จจัย

ให้รัฐบาลสามารถดำเนินการได้ STEADY และ CONSTRUCTIVE จริง ๆ และเป็นเครื่องชักจูงคนให้สมานสามัคคีกันได้อยู่ถูกต้องตามทางที่ควร จะเป็นดังที่คุณหลวงมุงหวังจะทำเมื่อเสร็จสงครามแล้ว พวกกันง่าย ๆ ก็คือในหลวงนั้นพร้อมแล้วที่จะเข้าทรงทำการให้เป็นประโยชน์แก่บ้านเมืองได้จริง ๆ แต่การจะสำเร็จไปได้ก็ต้องโดยรัฐบาลต่างฝ่ายต่างเอียงเข้าหากันด้วย GOOD WILL อย่าพูด แต่ทำแสดงให้ท่านเห็นใจ เพราะท่านรอดูใจคนเท่านั้นในระหว่างนี้ และถ้าท่านเห็นใจแล้ว ท่านคงยินดีทุกอย่างที่จะช่วยเหลือท่านบำรุงช่วยกิจการของรัฐบาลให้ดำเนินกิจการบ้านเมืองได้ราบรื่น

ข. ผมสังเกตเห็นว่าฐานะการอยู่กินของท่านนั้นฝืดเคืองมาก และไม่สมควรกับพระเกียรติยศของผู้ที่เป็นประมุขของชาติของเราเลย แต่ครั้งก่อนสงครามนี้รัฐบาลถวายเงินให้ปีละ ๑๐๐๐ ปอนด์ (๑ แสนบาท) มาบัดนี้ถึงแม้รัฐบาลจะได้ถวายมากขึ้นเป็น ๒ แสนบาทก็จริง แต่ราคาค่าแลกเปลี่ยนเงิน ณ บัดนี้ทำให้ท่านได้รับแต่เพียง

๕๐๐๐ ปอนด์ เท่านั้น นอกจากนั้นแล้วเงินปอนด์ยังตกลงเสียอีกราวครึ่งตัว เลยทำให้ท่านได้รับแท้ ๆ แต่เพียง ๒๕๐๐ ปอนด์ เท่านั้น ซึ่งคิดในฐานะของท่านแล้วไม่เหมาะสมเลย ทุกวันนี้ผมสังเกตเห็นท่านเป็น THE LONELI ST MAN ที่เดียว กล่าวคือเพื่อนจริง ๆ สักคนก็ไม่มีจะมี COMPANION อยู่ก็ที่คาครูฟรังนั้นผู้เดียว แม้แต่รดพระที่นั่งที่ทรงซื้อมา SECAND HAND เพราะเงินไม่พอถึงแม้ว่าท่านจะประทับอยู่ใน SWITZERLAND ก็ตาม SOCIALLY ท่านควรจะขยายวงออกไปให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ และสำหรับส่วนพระองค์ได้อีกเป็นอันมาก แต่เรื่องเงินนี้ทำให้ท่านทำไม่ได้ ถึงแม้ว่าท่านจะมี WILL ที่จะทรงทำ ผมเห็นท่านแล้วรู้สึกสงสารเป็นอย่างยิ่ง

ก. ผมสังเกตเห็นว่าพระพี่น้องของท่านนั้น ท่านรักของท่านมาก และถ้ารัฐบาลจะ GAIN FAVOUR แล้ววิธีอันหนึ่งที่จะทำได้ก็ โดยสถาปนาพระอิสริยยศเสียใหม่ให้เหมาะสม พุคตามจริงแล้วถึงแม้ตาอร่ามแก่จะไม่มีเกียรติยศอันใดสมควรก็ตาม เราควรจะต้องพิจารณาว่าภรรยาของ

เขานั่นเป็นพี่สาวพระเจ้าอยู่หัว และกาลก็ล่วงมานานแล้ว ถ้าแม่เราจะยกฐานะถวายพระพี่น้องกึ่งเช่นการยก PRINCESS MARY ขึ้นเป็น PRINCESS ROYAL ก็คงจะไม่ใช่เป็นการขัดข้องประการใด วิธีการก็คงถูกต้องตามคลองธรรมอยู่เช่นกัน ในรัชกาลที่ ๑ ก็ทรงตั้งพี่สาวน้องสาวขึ้นเป็นเจ้าฟ้าได้ นี่ท่านก็เกิดเป็นเจ้าจะถวายยศเสียใหม่ทั้งๆ ที่ทรงลาออกไปแล้วผมก็รู้สึกว่าจะเป็นการงามดี ส่วนตาอร่ามนั้นก็ทิ้งแกอยู่เฉยๆ ไม่ต้องแต่งตั้งอะไรก็ได้ แกก็กลายเป็น CONSORT ไปเท่านั้น ถ้าทำได้ดังนี้ผมรู้สึกว่ารัฐบาลจะได้รับความชอบใจจากในหลวงอย่างแท้

ตามเหตุผลผลดังที่ผมเล่ามาให้ฟังนี้แล้ว ผมรู้สึกว่าการความหวังที่เกือบตายไปเสียแล้วนั้น มีทางจะเกิดใหม่ได้ อย่างงดงาม คุณหลวงเองจะได้อยู่ในฐานะที่คุณหลวงควรจะได้รับ การเสียหาย เพราะปากคนตามที่เป็นมาแล้วนั้นมันไม่ควรจะทำให้เป็นสิ่งที่กังวลใจอีกต่อไป ความจริงแล้วถ้าการมันเปลี่ยนแปลงดังนี้แล้ว พวกปลาทอมมันก็ตายเพราะปากไปเอง ผมเห็นว่าโอกาสนี้เป็นโอกาสที่งามที่สุด

ที่คุณหลวงจะจัดการ ESTABLISH ชื่อเสียงของคุณหลวง
 ให้งดงามต่อไป สมควรกับที่คุณหลวง DESERVE จริงๆ
 ยิ่งคนเคยตำว่ามา ยิ่งเป็นกำไรของเรา ถ้า EVENT มัน
 มาพิสูจน์ให้ชัดว่าความจริงมันเป็นเช่นนี้ เรื่องมันงามเสีย
 ยิ่งกว้างมากกว่าที่เราจะไปแก้ตัวของเราเอง เมื่อใครมาทำ
 ผาบ้านสกปรกเราจะไปล้างเองทำไม ถ้ามีผู้อื่นที่เขาทำ
 สกปรกให้เราหันมาจัดการล้างให้ เราย่อมได้ SATISF
 ACTION ยิ่งกว่า โอกาสอันนี้เป็นโอกาสอันแท้จริงที่จะ
 ยังความมีชื่อเสียงเกียรติคุณของคุณหลวง ให้ดีมั่นคงถาวร
 โอกาสนั้นเปรียบเหมือนมีผู้มาให้แก้วอันงามแก่คุณหลวง
 แล้ว ถ้าคุณหลวงจะแบมือออกรับเท่านั้นก็จะได้แก้ว
 ความเจ็บใจกลุ้มใจที่แล้วมานั้นล้มเสียดีกว่า เราต้องนึก
 ถึงงานที่เราได้ตั้งหน้าตั้งตาทำมาด้วยการเสียสละ แล้วตั้ง
 ๑๐๐% จะมาทำให้มันพังไปเสียทำไม เมื่อหนทางจะก่อก็มี
 อยู่รอบด้าน เมื่อต่อต้านญี่ปุ่นเสร็จแล้ว เรายังไม่ได้
 VICTORY ของเราอย่างเต็มที่ VICTORY คือความสงบ
 ราบรื่นอันจะยังความเจริญมาให้ชาติ และประเทศของเรา

บัดนี้หนทางนี้ได้เปิดให้เราอีกแล้ว ผมนี้ตกลงใจแน่นอนแล้วว่าลงมือต่อไปอีกถ้าคุณหลวงจะลงมือต่อไป

ถ้าคุณหลวงจัดการแก้ไขสิ่งเหล่านี้ได้แล้ว เป็นหน้าที่ของผมเองที่จะจัดการให้บังเกิดความเข้าใจ อย่างแท้จริงระหว่างในหลวงกับรัฐบาล และเมื่องานวันนี้เสร็จแล้วผมจะยินดีเข้ามาช่วยร่วมมือกับคุณหลวงทุกท่า โดยไม่ย่อท้อถอยหลัง ผมหวังว่าคุณหลวงคงเชื่อใจผมมาแล้วว่าถ้ารับว่า “เอาละ” แล้วผมเป็นยินดีเสียสละเต็มตัว ช่องนี้เปิดแล้วขอให้คุณหลวงจงลงมือใหม่เถิด อย่าไปคิดท้อแท้ น้อยใจอยู่เลย โอกาสมีเปิดอยู่อย่างงาม ถ้าคุณหลวงมีใจพอจะเห็นด้วยแล้วผมขอ SUGGEST ข้อความวิธีการที่จะดำเนินการต่อไปนี้

จ. จัดการหาทางให้ในหลวงพอพระทัยและชี้ให้ท่านเห็นว่าเราไม่ละเลยท่าน และทำให้เชื่อว่าเราเป็นผู้ที่จงรักภักดีต่อท่าน ไม่ใช่แต่คำพูด แต่ในทางปฏิบัติโดยจัดทำ

ก. ถวายเงินเพิ่มเติมให้เพียงพอ กล่าวคืออย่างน้อยควรจัดถวายให้เป็นอย่างน้อย ๖ แสนบาทแทน ๒ แสนที่

ถวายเป็นเกียรติวดี การที่พูดจากับรัฐบาล ที่จะเพิ่มเงินนี้คงไม่ยากเพราะเขาคงเข้าใจในความยากลำบากที่เงินราคาตกต่ำ การที่จะพูดกับสภาก็คงจะไม่ยากเกินควร เพราะถ้าฝ่ายค้านจะค้านในเรื่องนี้แล้ว ประโยชน์ก็ยังคงตกอยู่กับเรา เพราะไหนๆเขาเป็นผู้พูดแสดงว่าจงรักภักดีกับกษัตริย์ ครั้นจะถึงคราวที่จะถวายเป็นเกียรติก็กลับขัดข้องเสีย เขาเห็นจะไม่สู้กล้านัก นอกจากนั้นเหตุนี้เป็นเหตุจำเป็นแท้ๆที่จะปล่อยให้ประมุขของชาติอยู่ในฐานะที่ด้อยดิ่งนี้ยอมไม่บังควร

ข. ในไม่ช้าก็ถึงคราวที่จะต้องเสด็จพระราชดำเนินกลับเมืองไทย ก็ถึงเวลาแล้วที่รัฐบาลควรจะพิจารณาว่าเมื่อเสด็จกลับแล้วจะเสด็จประทับอยู่ที่ไหน พระที่นั่งบรมพิมานนั้นไม่สบายแน่ พระที่นั่งอัมพรภักดิ์ OUT OF TIME QUESTION เพราะใกล้สภาเกินไป คนจะพลุกพล่าน ที่ๆเหมาะสมที่สุดก็สวนจิตรลดา ซึ่งมีพระราชอุทยานระโหฐานเป็นที่ PRIVATE ได้ ตลอดจนถึงมีเครื่องบำรุงใจอย่างดี กล่าวคือสนาม GOLF ก็มี ในข้อที่ว่าการระวางรักษาจะดำ-

เพื่อเหมาะแก่การประทับที่ย่อมจำเป็นจะต้องสร้างเพิ่มเติม
 จดขึ้นเป็นพระราชวังที่ศิวิไลซ์แห่งหนึ่ง นอกจากนั้นถ้าเมื่อ
 มีพระมเหสีเข้าแล้ว ที่ก็ยังจะคับแคบหนักขึ้น เพราะไม่
 รู้จะจัดให้พระราชชนนีประทับที่ใด โดยเหตุที่ทั้งรัฐบาล
 ควรจะรำลึกถึงข้อนี้และลองเสนอความเห็น ทูลเกล้าถวาย
 ว่ารัฐบาลอยากจะจัดการซ่อมแซมพระที่นั่งและก่อสร้างเพิ่ม
 เต็มให้ดูกับพระราชโอรสธำมรงค์ จะทรงโปรดเกล้าฯ ประการ
 ใด จะได้คิดหาเงินมาใช้ก่อสร้างถวาย การสร้างนี้ถึงแม้
 ถ้ารัฐบาลอดคักเงิน จะใช้เงินทรัพย์สินสมบัติพระมหากษัตริย์
 มาใช้ก่อสร้างก็คงไม่ยาก การกระทำนี้จะต้องกินเวลานาน
 เพราะฉะนั้นควรจะคิดเริ่มเสียแต่บัดนี้

ค. รัฐบาลควรจะจัดการให้ราชเลขาการในพระ-
 องค์เป็น BUREAU OF INFORMATION จัดส่งเรื่อง
 รวบรวมข่าวพร้อมทั้งความเห็นของตัวเองโดยชัดเจน ตาม
 วิธีการของการรวบรวม INTELLIGENCE ของทหาร
 กล่าวคือ

๑. รวบรวมข่าวลือต่างๆ ของทั้งฝ่ายและทั่วๆ ไป
๒. รวบรวมข่าว OFFICIAL ทั้งสิ้น

๓. รวบรวมเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นแล้วจริงๆ

๔. ทำGRADUATION ข้าवल่านั้ตลอดจน

POSSIBLE INTERPRETATION และ CONCLUSION

ขนถววยประกอบ เพื่อจะได้ทรงพระราชวินิจฉัยและเรียนรู้ได้ด้วยพระองค์เอง

การที่แสดงโดยไม่มีเงื่อนไขปิดบังอำพรางนั้เองจะเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่า รัฐบาลไว้ใจในพระองค์ท่านอย่างเต็มที่ การกระทำเช่นนี้ย่อมไม่เป็นการจำเป็นที่รัฐบาลจะต้องทำ PROPAGANDA ใดๆ ถววย เพื่อให้ท่านไว้วางใจ เพราะการกระทำนั้ยอมพิสูจนอยู่ชัดเจนแล้วว่า รัฐบาลไม่ปิดบังสิ่งใดอันจะเป็นเครื่องแสดงว่ารัฐบาลจะดึงท่านเข้าเป็นพวกของตน แต่ด้วยความประสงค์ที่จะให้ทรงล่วงรู้กิจการทุกอย่าง อันจะเป็นประโยชน์ให้ท่านได้ทรงเป็นประมุขของชาติโดยเป็นกลางอย่างแท้จริง ทุกสิ่งยอมทำให้ท่านเห็นว่ารัฐบาลพึงประสงค์ที่จะเกิดทุกท่านไว้ให้อยู่ในฐานะถูกต้องกับรัฐธรรมนูญโดยแท้จริง ดังนั้นการกระทำเหล่านี้เองที่จะพิสูจนโดยแน่ชัดอันจะเป็นเครื่องทำให้

ท่านเกิด RESPECT อันแท้จริงต่อคุณหลวงและรัฐบาล
ซึ่งเป็นการมั่นคงถาวรกว่าการพูดการอธิบายใดๆทั้งสิ้น

ง. จัดการคำวิหีที่จะถวายพระราชอิสริยยศของพระพินางก่อนที่ท่านจะบรรลุนิติภาวะ อันเป็นเครื่องยกพระเกียรติและพิสูจน์ถวายว่าคุณหลวง และคณะรัฐบาลมีความจงรักภักดีต่อรัฐธรรมนูญและพระเจ้าอยู่หัวตามรัฐธรรมนูญจริง ๆ

สิ่งต่างๆที่กล่าวมานี้แล้วถึงแม้ว่าจะเกี่ยวกับส่วนพระองค์ก็จริง แต่ย่อมเป็นวิธีการที่จะดำเนินให้ถึงพระทัยท่านได้ มนุษย์เรานี้ถ้าไม่ถึงใจแล้วก็ยากที่จะทำนันทไมตรีอย่างดีกันได้ และเมื่อคำนึงว่าการกระทำอันนี้จะเป็นทางอันดีสำหรับประเทศชาติแล้ว ก็ย่อมนับว่า JUSTIFY ทั้งสิ้น

ตามที่นายกรัฐมนตรียกให้พระองค์วรรณมารับส่งกับผมว่าอยากจะให้ผมไปอยู่ SWITZERLAND เพื่อทำความเข้าใจระหว่างสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและรัฐบาลนั้น ถ้ารัฐบาลคิดจะทำการดังที่ผมกล่าวมานี้แล้ว ผมรับได้ว่าการที่ผมจะไปปฏิบัติภารกิจคงจะเป็นผลสำเร็จได้ เพราะจะมีการพิสูจน์ถวายได้ทุกประการ อันล้วนแต่เป็นการกระทำไม่

ใช้พูดเล่นเฉยๆ ถ้าประกอบด้วยสิ่งดังที่กล่าวมาแล้วนี้แล้ว ท่านก็คงจะเชื่อและฟังคำพูดของผมดีแน่ และเพราะเห็นประโยชน์ใหญ่สำหรับประเทศชาติดังที่กล่าวมา^{นี้}รวมทั้งของพระราชวงศ์จักรีด้วยผมยินดีที่จะไปปฏิบัติการให้ แต่จะสำเร็จได้ก็ประการใดนั้น ย่อมต้องแล้วแต่การปฏิบัติของรัฐบาลด้วย

๒. ผมได้ยื่นพระองค์วรณมารับสั่งว่าคุณหลวงจะออกไปอเมริกาและอยากจะทำงานที่เมืองไทย ผมขอบอกตรงๆว่าเมื่อเหตุการณ์เดินมาถึง^{นี้}แล้ว ผมเห็นว่าคุณหลวงควรจะ RECONSIDER

การจัดทำ REHAVILITATION และ RECONSTRUCTION สำหรับเมืองไทยนั้นคุณหลวงก็ทราบดีอยู่แล้วว่าคุณหลวงเท่านั้นที่มี PROGRAMME และวิธีการที่จะดำเนินให้ลุล่วงดีไปได้ แต่ก่อนนั้นมันเรื่องเกี่ยวกับมีผู้ไม่ไว้ใจและมีแต่คอยด่าว่า มาบัด^{นี้}มันมีช่องทางที่เหมาะสมที่ดีที่จะดำเนินการให้ CONSTRUCTIVE ได้สำหรับบ้านของเรา เหตุไฉนคุณหลวงจึงจะทิ้งเสียเล่า ผมเข้าใจดีในการเหนื่อยยากมานาน และไม่มีใคร APPRECIATE เลย

มาบัดนี้ทางก็มีขึ้นพอจะทำอะไรได้แล้ว น่าจะลองดูอีกที
 หนึ่ง การพักผ่อนนั้นผมก็เห็นใจ และก็สมควรแล้วที่จะ
 ออกไปอเมริกาชั่วคราว ในการทำ CONCILIATION กับ
 ฝรั่งเศสบัดนี้ แต่เมื่อการนั้นจบลงแล้ว ผมเห็นว่าคุณ
 หลวงควรจะกลับเข้ามาทำการใหม่ในเมืองไทย เพื่อวาง
 รากเง้าโครงการให้เรียบร้อย ต่อนั้นจะไป RETIRE ไป
 พักผ่อนเท่าใด POSTRITY ก็นับถือและไม่มีวันลืมบุญคุณ
 สมควรสมที่คุณหลวงได้เป็น GREAT MAN จริงๆอันจะ
 ได้ปรากฏชัดเจนใน HISTORY ของชาติของเรา ผมเห็น
 ช่องทางดังนี้จึงอยากขอวิงวอนให้คุณหลวง RECONSIDER
 PLAN ของคุณหลวง จงมาร่วมมือกัน SACRIFICE อีก
 ครั้งหนึ่งเพื่อบ้านเมืองของเรา ผมนั้นจะไม่ยอมย่อท้อเลย
 จะช่วยคุณหลวงทุกอย่างเต็มที่ไม่ว่าจะขอให้ทำอะไร หา
 ไม่นั้นแล้ว ตามที่ผมได้ยินมาณบัดนี้นั้น บ้านเมืองของ
 เราก็คงไม่เป็นปกติสุข พวกฝรั่งต่างๆที่นั่นพากันหวาดหวั่น
 กันมากในเรื่องที่เขาได้รายงานออกมาว่า หลวงพิบูลจะเล่น

POLITIC อีกและคุณหลวงจะลามมือ รายงานที่เขาได้มานี้ ทำให้ CONFIDENCE กระทบกระเทือนเป็นอันมาก ถึงแม้จะอธิบายอย่างไต่ว่าหลวงพิบูลคงไม่ขึ้นมาได้ดอก เขาทุกๆคนก็ลงความเห็นว่าเป็นเมืองไทยต้องพังแน่ และ PANIC อันหนักคงกระเทือนไปถึงอเมริกาและฝรั่งเศสด้วย เพราะฉนั้นการงานของชาติของเราที่เราคิดจะบำรุงให้ถาวรอันพึงต้องอาศัย CONFIDENCE จากนานาชาติอยู่ด้วยนี้ ก็เห็นจะถาวรอยู่ไม่ได้ ถ้าไม่หาทางที่จะ ESTABLISH CONFIDENCE อันหนัก ผมหวังและวิตกเป็นที่สุด ฝรั่งเศสที่เขาพูดกันว่าที่เป็นมาดังนั้นก็เพราะกระทรวงต่างประเทศอังกฤษไม่แสดง DISAPPROVAL ให้รัฐบาลเห็น ไปมัวแต่หวังจะให้สัมพันธไมตรีเท่านั้น นี่ก็นับว่าเป็น WARNING อันหนึ่งว่าต่อไปแล้วผมรู้สึกว่าเป็น POLICY ของอังกฤษเป็นอย่างน้อยคงจะแข็งขัน และจะแสดง DISAPPROVAL ชนในข้อนี้ AMERICA คง FOLLOW SUIT ถ้าการเป็นดังนี้แล้วรัฐบาลของเราเองจะลำบาก GUARANTEE ที่เขามีอยู่เวลานี้และความเชื่อถือที่เขาให้อยู่เวลานี้ก็โดยเขามีหวังอยู่

ที่คุณหลวงผู้เดียว ถ้าคุณหลวงลอยแพเสียอย่างนี้แล้วผมรู้สึกจะลำบาก เพราะฉันขอให้คุณหลวงตรองให้จงหนัก

ผมหวังว่าบางที จะหาทางพิสูจน์ให้คุณหลวงดูให้ชัดเจนได้ขึ้นว่าดังในหลวง และสมเด็จพระราชชนนีไม่เชื่อในเรื่องที่คนกล่าวหาคุณหลวงต่างๆเช่นว่าเป็น COMMUNIST และอยากเป็น REPUBLIC ฯลฯ ผมรอตอบ EVIDENCE บางอย่างอยู่ ถ้าได้มาเมื่อใด จะพิสูจน์ให้คุณหลวงดูให้ชัดเจน

ขอโทษที่เขียนหนังสือ มาเอาเวลาของคุณหลวงมาก เช่นนี้ แต่ถ้าไม่เล่าให้ละเอียดแล้ว อยู่ห่างไกลกันก็จะเข้าใจกันได้ยาก

ผมขอส่งความรักและคิดถึงมายังคุณหลวง คุณพูนสุข และลูกๆทุกคนด้วย และหวังว่าคุณหลวงคงจะเดินทางไปอเมริกาผ่านทางอังกฤษนี้ เราจะได้พบกันอีก

ด้วยความเคารพและนับถือและรักคิดถึงยิ่ง

ช.น

หมายเหตุ “ชั้น” คือ ม.จ. ศุภสวัสดิวงศ์สนิท สวัสดิวัฑฒน์
 พระเชษฐาของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรม-
 ราชนีในรัชกาลที่๗ พระมารดา คือ ม.ร.ว. หญิงเสงี่ยม
 สนิทวงศ์ น้องสาวของเจ้าพระยาอรรษาณุประพันธ์ (พระ-
 อัยกาของสมเด็จพระบรมราชินีนาถสิริกิติ์)

คำแถลง

ของ

นายพัก ฅ สงขลา

(ทนายกรณีสวรรคต)

ต่อ

ศาลอาญา

ชั้นชั้นความบริสุทธิ์

ของ นายปรีดี พนมยงค์

ครุฑ

(สำเนา)

คดีหมายเลขคำ

คำแดง

ที่ ๑๘๙๘/๒๔๙๑

คดีหมายเลขแดงที่/๒๔

ศาลอาญา

วันที่ ๑๑ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๙๕

ความอาญา

ระหว่าง { พนักงานอัยการ โจทก์
 { นายเฉลียว ปทุมรส กับพวก จำเลย

ข้าพเจ้า นายพัก ณ สงขลา ทนายจำเลย เกิดปี
ระกา อายุ ๔๒ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๙๕ ถนนอัษฎางค์
ซอยพระยาศรี ใกล้โรงพยาบาลศรีอยุธยา ตำบลวังบูรพา
ภิรมย์ อำเภอพระนคร จังหวัดพระนคร เชื้อชาติไทย
สัญชาติไทย ขอยื่นคำแดงมีข้อความตามที่กล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑ นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาล
ที่ ๘ เสด็จสวรรคตเป็นต้นมา มีเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องถึง
ผลประโยชน์โดยตรงของประชาชนพลเมืองมากมายเกิดขึ้น

แต่ดูเหมือนสิ่งที่ได้รับการเอาใจใส่กันอย่างแพร่หลายนั้นคือ
บรรดาข่าวลือต่าง ๆ ในการสวรรคตของพระองค์ เป็นที่
ทราบกันดีทั่วไปว่า พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์
อันเป็นที่รักและเคารพของประชาชนทั่วไป การสูญเสีย
พระองค์ จึงนำความโศรกเศร้าใหญ่หลวงมาสู่ประชาชน
ฉะนั้น ย่อมเป็นธรรมดาที่ประชาชนจะต้องสนใจในบรรดา
ข่าวเหล่านั้น และเพราะเหตุความอาลัยยิ่งในพระองค์
ข่าวอันเป็นข่าวร้ายจึงได้รับความสนใจเป็นพิเศษ

ในจำนวนคดีนี้ นับได้ว่าได้รวบรวมไว้ครบถ้วนใน
บรรดาเหตุการณ์ทั้งหลายที่เกิดขึ้นเกี่ยวเนื่องในการสวรรคต
ที่จะต้องรับเอาได้ในส่วนที่เป็นความจริง และย่อมคลี่คลาย
บรรดาข่าวลือ ข่าวโฆษณาทั้งหลายทั้งสิ้นที่เกิดขึ้นกระจ่าง
ว่า ข่าวใดเป็นเท็จ ข้อโฆษณาใดเป็นการโฆษณาเท็จ
หรือใส่ร้ายป้ายสี ตลอดจนบรรดาพยานหลักฐานที่นำสู่
ศาลนี้ จะพิจารณาเห็นได้ง่ายว่าพยานใดตั้งอยู่บนมูลฐาน
แห่งความจริง พยานใดเสกสรรขึ้นบนมูลฐานแห่งความ
เท็จ และหนึ่งในจำนวนคดีนี้ ยังได้ปรากฏให้เห็นถึงบุคคล
แต่ละชั้นตามฐานะและหน้าที่ ทั้งบุคคลที่เข้าใจกันว่าเป็น

บุคคลผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าตามฐานะของเขาเช่นใด ความรู้
ในบุคคลทั้งนี้ ย่อมเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ประชาชน
เฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนผู้ใฝ่ในระบอบประชาธิปไตย
การเคารพในฐานะความเป็นมนุษย์ของเพื่อนมนุษย์

คดีนี้ พิจารณาโดยถือหลักการค้นคว้าความจริงตาม
ความหมายที่ถูกต้อง (ของคำว่าความจริง) ก็จะพบและ
เห็นได้ง่าย และวินิจฉัยเห็นได้ชัดในปัจจุบัน แม้ความ
มีคตินทร์จะได้ครอบคลุมอยู่ทั่วไป แต่ความมีคตินทร์ย่อม
ช่วยให้เกิดความสำนึกในคุณค่าแห่งความสว่างประการหนึ่ง
และการคลี่คลายไปสู่ความสว่างนั้นเป็นกฎธรรมชาติ อัน
จะเห็นได้ประจักษ์ตามกาลวิวรรตแห่งมนุษยชาติ ฉะนั้น
จึงเป็นการถูกต้องที่จะยึดหลักแห่งการ ค้นคว้าความจริงกัน
เป็นกฎสภาพ ความหลอกลวง การไปปดมดเท็จ จะมี
อิทธิพลอยู่ได้เพียงชั่วระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น และปัจจุบันนี้
ถึงสมัยที่จะไม่คงความหลงผิดอยู่ได้เป็นหลาย ๆ ชั่วชีวิต
เสียแล้ว แต่หากจะปรากฏในชั่วระยะเวลาสั้นขึ้นเป็น
ลำดับ จากชั่วระยะเวลาครึ่งชีวิตเป็นปี เป็นเดือน เป็นวัน

พิจารณา โดยถือตาม หลักการ ค้นคว้าความจริง ดังนี้
 จะเป็นอันวินิจฉัยคดีนี้ได้ง่าย และเป็นอันเห็นชัดว่าบรรดา
 ข้อกล่าวหาของโจทก์ทั้งสี่ ล้วนไม่มีมูลแห่งความจริง
 การสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว บ่งชัดว่า ไม่
 ใช่เนื่องจากการประทุษร้ายจากบุคคล (นักการเมือง)
 ภายนอกพระราชฐานอันเป็นที่เกิดเหตุ และเชื่อไม่ได้ว่า
 เป็นการประทุษร้ายจากบุคคลภายในพระราชฐาน อันเป็น
 ที่เกิดเหตุนี้ ตลอดระยะเวลาแห่งการพิจารณาซึ่งดำเนิน
 มาเป็นเวลาสามปีครึ่งกว่า ตั้งแต่จำเลยถูกควบคุมกักขัง
 จงจำเป็นต้นมา วิญญูชนพิจารณาเห็นดังกล่าวนี้ แม้จะ
 ได้พิจารณาคด้วยมือคคิมาก่อน ด้วยการเส็งในแง่ร้ายที่สุด
 โดยการใช้ข้อสันนิษฐานในแง่ร้าย การพิจารณาเห็นดัง-
 กล่าวข้างต้น ค่อย ปรากฏชัดแจ้ง ขึ้น เป็น ลำดับตาม พยาน
 หลักฐานที่โจทก์นำสืบ

การวินิจฉัยคดีนี้ ศาลย่อมจะพิจารณาโดยละเอียด
 แล้วตั้งแต่ต้น และกำหนดการวินิจฉัยไว้เสร็จแล้ว การ
 ที่จำเลยเสนอข้อแถลงต่าง ๆ ขึ้นมาดังที่ได้เสนอมา ในข้อ
 ค่อไปนี้ เป็นการเสนอเพื่อปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายจำเลย

และเพื่อให้จารึกข้อความต่าง ๆ ไว้ได้รวบรวมสารัตถประโยชน์ที่บังเกิดขึ้นจากคดีนี้ให้เป็นที่ปรากฏไว้โดยควรแก่รูปคดีเท่าที่จะกระทำได้

ข้อ ๒ ข้อเท็จจริงที่เป็นสาระในคดีนี้ เป็นอันฟังได้ว่าการสวรรคตของในหลวงรัชกาลที่ ๘ เกิดขึ้นเมื่อเวลาเก้านาฬิกาเศษ โดยกระสุนปืนขนาด ๑๑ มม. หนึ่งนัดในพระวิสูตร บนแท่นบรรทมในห้องบรรทมพระที่นั่งบรมพิมานอันเป็นที่ประทับ กระสุนเข้าทางพระนลาตเหนือหัวพระชนงเบี่ยงซ้าย ทลุดอกทางพระเศียรเบื้องพระปฤษฎางค์ วิถีกระสุนเกือบตั้งฉากกับระดับพื้นราบในเวลาและสถานที่เกิดเหตุเช่นนั้น เป็นเวลาที่ บรรดาเจ้าหน้าที่ประจำพระที่นั่งบรมพิมาน ต่างประจำหน้าที่ของตน บุคคลใดไม่มีหน้าที่ที่จะขึ้นไปบนพระที่นั่งบรมพิมานได้ ตามธรรมดาที่จะขึ้นไปบนพระที่นั่งโดยไม่มีเจ้าหน้าที่คนใดเห็นเลยนั้นเป็นเรื่องที่ไม่เห็นว่าจะเป็นไปได้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเช้าวันเกิดเหตุนี้ ถ้าปรากฏบุคคลผู้ไม่มีหน้าที่ขึ้นไปบนพระที่นั่งบรมพิมานแล้ว ก็ต้องมี

ผู้เห็นโดยไม่ต้องสงสัย ตามการนำสืบของโจทก์ปรากฏว่า
ไม่มีผู้ใดเห็น คนแปลกปลอมขึ้นไป บนพระที่นั่งบรมพิมาน
เลย และด้วยความสามารถประกอบด้วยอิทธิพลยิ่งใหญ่

ของคณะผู้จัดสร้างคดีขึ้น ถ้ามีใครได้รู้เห็นดังนี้แล้ว

บุคคลผู้นั้นจะต้องปรากฏตัว ไม่ปกปิดซ่อนอยู่ คดีเป็นที่
ปราศจากข้อสงสัยว่า จะยังมีบุคคลใดที่รู้เห็นเหตุการณ์

สวรรคตอันจะประกอบข้อกล่าวหาของโจทก์อยู่อีก

เมื่อเสียงปืนดังขึ้นในเวลาเช่นนั้น ทุกคนบน
พระที่นั่งบรมพิมานต่างตกใจในเสียงนั้น และพากันค้น

กว่าหามูลเหตุ (บนพระที่นั่งบรมพิมานก็มีแต่พระบาท-

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน และสมเด็จพระราชชนนี

เท่านั้นที่ไม่ได้ยินเสียงปืน) ฉะนั้น ถ้ามีใครแปลกปลอม

ขึ้นไป ย่อมสงสัยว่าจะรอกพื้นสายตาของบรรดาเจ้าหน้าที่

บนพระที่นั่งบรมพิมานไปได้

โจทก์ระบุข้อกล่าวหาในฟ้องของโจทก์ว่า นายชิต

นายบุศย์ จำเลยกับพรรคพวกที่หลบหนี ได้สมคบกันเข้า

ทำการปลง พระชนม์ โดย ร่วมรู้ บังอาจ เป็นใจ ช่วย ให้ช่อง

โอกาสแก่พรรคพวก อันเป็นอุปการะในการที่จะทำการ
 ประทุษร้าย ในห้องของโจทก์ก็ไม่ได้ระบุว่าพรรคพวก
 นั้นคือใคร เมื่ออธิบดีกรมอัยการแถลงเปิดสำนวนได้
 แถลงระบุว่า คนที่เข้าไปสมคบกับจำเลยทั้งสองนี้กระทำ
 การปลงพระชนม์ในหลวง คือ เรือเอกวัชรชัย ชัยสิทธิ-
 เวช โดยทั้งสามคนร่วมกันเข้าไปในห้องบรรทมขณะที่
 สมเด็จพระเจ้าอยู่บรมมหาราชอยู่ แล้วใช้ปืนยิงหนึ่งนัด
 จำเลยทั้งสองนี้ได้เข้าไปในห้องบรรทมหรือไม่ ไม่
 มีใครเห็น เรือเอกวัชรชัย ได้ขึ้นไปบนพระที่นั่งบรมพิมาน
 หรือไม่ไม่มีคนบนพระที่นั่งบรมพิมานเห็น ข้อหาครั้งนี้
 โจทก์นำสืบว่า มีคนเห็นเรือเอกวัชรชัยเป็นครั้งแรกเมื่อ
 เวลาประมาณ ๘ นาฬิกาเศษ เห็นเดินอยู่ที่ถนนหลัง
 พระที่นั่งบรมพิมาน ซึ่งเป็นทางเดินจากพระที่นั่งบรมพิ-
 มานไปยังห้องเครื่อง (นายจรรยา เป็รื่องเวช) แล้วมี
 พนักงานชาวที่อีกคนหนึ่ง (นายประสิทธิ์ แดงนารายณ์)
 เห็นเมื่อเวลาประมาณ ๙ นาฬิกา เห็นเรือเอกวัชรชัยยืน
 อยู่ข้างโรงละครหลังพระที่นั่งบรมพิมาน แล้วต่อมาเมื่อ
 เสียงปืนดังขึ้นแล้ว มีคนทำสวน (นายยง อ่ำสำอางค์)

อ้างว่าเห็นเรือเอกวัชรชัยเดินเร็ว ๆ กำลังลงบรรไดตรงมุข
 หลังพระที่นั่งบรมพิมานลงมา แล้วเดินไปตามถนนเส้นเดิม
 นั้น คนทำสวนอีกคนหนึ่ง (นายช่วง ปราณิตทอง)
 เห็นกำลังเดินไปตามถนนนั้นอีกคนหนึ่ง เรือเอกวัชรชัย
 จะไปต่อไปทางไหน และเข้ามาในบริเวณพระที่นั่งบรมพิ-
 มานทางไหน ไม่มีคนเห็น ถ้าเรือเอกวัชรชัยได้เข้าไปใน
 บริเวณพระที่นั่งบรมพิมานจริง ตามที่พยานโจทก์เห็นแล้ว
 ย่อมแสดงว่าบุคคลผู้นั้นได้เข้าไปใน บริเวณพระที่นั่งบรมพิ-
 มานก่อนเกิดเหตุเป็นเวลาประมาณหนึ่งชั่วโมง ในเวลา
 เข้าเช่นนั้น เป็นที่ปรากฏว่ามีผู้คนเดินไปตามถนนสาย
 นั้นเสมอ ที่หอโหร (หรือหอแก้ว) ก็เป็นที่ที่บรรดา
 มหาเล็กชาวที่ ใช้เป็นที่รับประทานอาหาร และเก็บล้าง
 ด้วยล้างชามภาชนะต่าง ๆ การปรากฏภายในที่เช่นนั้นเป็น
 เวลานานถึงชั่วโมงเป็นการประหลาดประการหนึ่ง แล้ว
 ยังปรากฏว่าไม่มีคนอื่นเห็นอีก ดูเป็นที่น่าประหลาดอยู่
 และถ้า เรือเอกวัชรชัย ๆ ได้ขึ้นไปบนพระที่นั่งจริง ไม่มี
 มหาเล็กพยานโจทก์คนใดที่อยู่บนพระที่นั่งเห็นแล้ว น่าจะ
 ต้องเชื่อด้วยว่าเรือเอกวัชรชัยคงจะมีวิชาหายตัวได้ หนึ่ง

ตรงบรรไดที่ พยานโจทก์ เบิกความ ว่าเห็น เรือเอกวัชรชัย
 เดินลงมาภายหลังจากไต้ยีนเสียงป็นดังแล้ว ในเวลาเดียวกันกับที่พยานผู้หนึ่งกล่าวอ้างว่าเห็น ได้ปรากฏชัดจากพยาน
 คนอื่น ๆ ว่าตรงมุขด้านหลังนี้ ได้มีมหาดเล็กชาวที่ และ
 มหาดเล็กรับใช้หลายคนยืนชุมนุมกันอยู่ เรือเอกวัชรชัย
 จะผ่านบุคคลเหล่านั้นลงไปโดยไม่มีใครเห็นเลยก็ต้องเชื่อว่า
 เรือเอกวัชรชัยหายตัวได้เสียก่อน ระยะทางที่จะผ่านขึ้นไป
 นั้น บนพระที่นั่งบรมพิมานก็ดี ผ่านลงมาก็ดี ล้วนเป็นที่
 โลงโถงทั้งสิ้น จะหลีกเลี่ยงอย่างไรให้พ้นสายตาบรรดา
 มหาดเล็ก ชาวที่ ตำรวจหลวง ตำรวจวังนั้น เห็นได้
 ชัดว่าเป็นไปไม่ได้ คดีแม่หากจะไม่พึงต้องวิเคราะห์ถึง
 เหตุผลควรเชื่อ ไม่เชื่อ ในน้ำคำของพยานโจทก์ที่จะเห็น
 ได้ในกาลเช่นนั้น และสถานที่เช่นนั้น เป็นอันพิจารณา
 เพียงแต่ว่าได้มีพยานโจทก์กล่าวเช่นนั้น ก็ต้องฟังตามที่มี
 พยานโจทก์กล่าว ถ้าพยานโจทก์ที่กล่าวดังนั้นจะขยาย
 ฟังไปถึงว่า เรือเอกวัชรชัยได้ขึ้นไปบนพระที่นั่งบรมพิ-
 มาน และได้เข้าไปในห้องบรรทมในหลวงรัชกาลที่ ๘
 ย่อมไม่ได้ พยานโจทก์ยังห่างไกลต่อเหตุเป็นอันมาก

โจทก์ ก็มี พยาน ที่นับว่า โกล้ชัดต่อ ข้อกล่าวหาที่สุด
 เพียงดังที่กล่าวข้างต้น ซึ่งนับไม่ได้ว่าเป็นพยานแวดล้อม
 อันเพียงพอ ให้บ่งไปยังข้อหาของโจทก์ได้ พิจารณา
 ข้อความที่ปรากฏในสำนวนคดีนี้ประกอบด้วยการใช้เหตุผล
 สักเพียงเล็กน้อย ก็จะเห็นได้ว่าข้อกล่าวหาของโจทก์ทั้ง
 กล่าวมานี้ เป็นการกล่าวอ้างขึ้นอย่างเลื่อนลอยอย่างยิ่ง
 ข้อกล่าวอ้างทำนองนี้ ปรากฏหลังไหลพรังพรูออกจาก
 ปากของบรรดาผู้เข้าครอบครองอำนาจต่าง ๆ หลังรัฐประ-
 หายมากมาย และยืนยันว่า ได้มีหลักฐานบริบูรณ์ตามข้อ
 กล่าวหา นาน ๆ จึงปรากฏข้อขบขันแก่ประชาชนสักคราว
 หนึ่ง เช่นกรณีนายบรรยง บุนนาค มหาบัณฑิตเก็ เป็นที่
 ปรากฏว่าตามปกติในหลวงรัชกาลที่ ๘ ไม่เคยทรงตื่น
 บรรทมสายกว่า ๘ นาฬิกาครึ่ง และไม่เคยปรากฏว่าเคย
 ตื่นบรรทมถึงเวลา ๙ นาฬิกาเลย แม้จะปรากฏว่าพระองค์
 เสวยพระโอสถให้ระบาย จะคาดหมายว่าพระองค์จะต้อง
 บรรทมหลับไปจนสายย่อมไม่ได้ การเข้าไปในห้องบรรทม
 ในเวลาเช้าเช่นนั้นย่อมเสี่ยงภัยอย่างยิ่ง และในเวลาเช้า
 วันนั้นพระองค์ก็ตื่นบรรทมแล้วเข้าห้องทรง แต่แล้วกลับ

ชั้นพระแท่นอีก การที่ทรงชั้นพระแท่นอีกนั้นไม่เป็นอัน
 จะเข้าใจได้แน่นอนว่า พระองค์จะบรรทมอีก พิจารณา
 จากคำพยานใจที่ถ้ำรับฟังเอาง่ายๆ ดังกล่าวมาข้างต้น
 โดยเชื่อว่าเรือเอกวัชรชัยได้เข้าไปในห้องบรรทม ก็จะต้อง
 เข้าไปเมื่อเวลากว่า ๕ นาฬิกาแล้ว ขณะนั้นพระองค์คง
 จะประทับอยู่บนพระแท่น การยิงที่ให้บาดแผลเช่นนั้น
 ปรากฏตามความเห็นของแพทย์ ซึ่งลงความเห็นกันเป็น
 เอกฉันท์ ว่าผู้ยิง จะต้อง จ่อปืนยิงใน ระยะติดกับ พระนลาฏ
 อย่างมากก็ต้องห่างไม่เกิน ๕ ซม. คุณหมอสุก แสงวิเชียร
 มีความเห็นว่าเนื่องจากมี รอยกดลักษณะ ปากกระบอกปืนที่
 แผ่นหนังพระนลาฏ จึงเห็นว่าปืนได้ยิงโดยจรดขีดลงบน
 ผิวนั้น ฉะนั้น ผู้ยิงจะต้องเข้าไปยิงในพระวิสูตร การ
 แหกพระวิสูตรเข้าไปเป็นการเสี่ยงอย่างยิ่ง และยังคง
 ลอบอ้อมไปทางพนักเบ้องพระเคี้ยว และต้องข้ามค้ำซึ่งวาง
 อยู่ข้างพระแท่นในพระวิสูตร เพราะไม่มีช่องว่างพอที่จะ
 หลีกอ้อมไปได้ การจ่อยิงที่ข้างพระแท่นไม่อาจจะทำให้มี
 บาดแผลเช่นนั้นได้ ต้องเอ้อมยิงจากเบ้องบนพระเคี้ยว
 และผู้ยิงจะต้องบิคมือค้ำมกลงให้ปืนตั้งได้ฉากกับพระนลาฏ

การยิงในลักษณะดังนี้ ถ้าผู้ยิงรูปร่างต่ำ จะทำไม่ถนัดได้เลย (การทดลองยิงโดย พลตำรวจโทหลวงชาติตระการโกศล) เรือเอกวัชรชัยเป็นที่รู้กันทั่วไปว่ามีรูปร่างต่ำกว่าหลวงชาติฯ และจัดว่าเป็นคนสันตักค่อนข้างต่ำ ไม่ใช่ค่อนข้างสูง เป็นลักษณะอันผิดธรรมชาติสามัญอย่างยิ่ง การปลงพระชนม์ พระมหากษัตริย์ คู่ช่างกระทำกันอย่างง่ายดายเหลือเกิน พิจารณาด้วยการใช้เหตุผลเพียงเล็กน้อยก็เห็นชัดว่า เป็นไปไม่ได้ดังข้อกล่าวหา

คดีนี้ การนำสืบของโจทก์ เป็นลักษณะการนำสืบ แวดล้อม ที่นับว่าแวดล้อมใกล้ชิดที่สุดที่นำมาเป็นแวดล้อมอย่างถึงกล่าวมาแล้ว ข้อแวดล้อมทั่ว ๆ ไปที่โจทก์นำสืบนี้ เป็นการสืบพรัฯ ฟังไม่ได้ชัดในเรื่องสาเหตุ ที่มีอยู่ระหว่างพระมหากษัตริย์กับจำเลยบางคน และที่โจทก์อ้างว่าเป็นพรรคพวก ซึ่งจำเลยจะได้รวบรวมแถลงเป็นข้อหนึ่งต่างหาก มีข้อนำสืบของโจทก์ที่ควร จะยกขึ้นพิจารณาอยู่อีกสองสามข้อ ซึ่งจำเลยจะได้เสนอเป็นลำดับไปเป็นข้อ ๆ คือการพยายามนำสืบว่า ท่าทางของพระบรมศพบังไปในทางถูกลอบปลงพระชนม์ และเพื่อประกอบ

ให้เป็นลักษณะพิรุช ได้มีพยานนักวิทยาศาสตร์แห่งกรม
วิทยาศาสตร์ และผู้มีความรู้ความชำนาญเรื่องปืน บาง
ท่านมาเบิกความเกี่ยวกับปืนที่เก็บได้ในพระที่ นักวิทยา-
ศาสตร์ แห่ง กรมวิท ยาศาสตร์ ยืนยันว่า ไม่ใช่ปืน ที่ ทำให้
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวสวรรคต คณะผู้สร้างคดีได้
หมายมั่น ปืนมือ ในคำยืนยัน ของ นักวิทยาศาสตร์ผู้^๗ เป็น
อย่างยิ่ง และก็ปรากฏว่าได้ถือเอาคำยืนยันนี้เป็นฐานที่ตั้ง
รวบรวม ให้ได้ หลักฐานว่า ในหลวง ถูกลอบ ปลงพระชนม์
และจำเลยเป็นผู้ร้ายรายนี้ แล้วต่อมาจึงได้มีพยานเกิดขึ้น
ในตอนปลายการสอบสวนของคณะผู้สร้างคดีนี้ เป็นพยาน
ที่รู้เห็นการ ประชุม กำหนด แผน การ ในการ ปลงพระชนม์
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทีเดียว จำเลยจะได้แถลงชี้
ถึงข้อที่จะรับฟังไม่ได้เพียงใดในบรรดา ข้อนำสืบเหล่านี้ใน
ข้อต่อไป

ข้อ ๓ เมื่อคณะผู้สร้างคดีขอให้วุฒิสภาออกกฎหมาย
ยืดเวลาคำขังจำเลยในคดีนี้เป็นพิเศษเฉพาะคดี พระพินิจ
ชนคดีได้ยืนยันว่า ปืนกระบอกของกลางที่เก็บได้ในพระที่

บรรทมไม่ใช่เป็นกระบอกที่ทำให้ในหลวงสวรรคต เมื่อ
 เป็นเช่นนั้น คดีจึงบ่งบอกว่าการสวรรคตของพระองค์เป็น
 การถูกลอบปลงพระชนม์ อาจจะเป็นเพราะคำแถลงยืนยัน
 ดังนั้นก็เป็นที่ วุฒิสภาในสมัยรัฐธรรมนูญ (ใต้ร่ม) ฉบับ
 ชั่วคราวในขณะที่ยังไม่มีสภาผู้แทนราษฎร ได้ยินยอม
 ประกาศใช้กฎหมายซึ่งผู้ต้องหาเป็นพิเศษ อันที่จริง
 พิจารณาตามนัยแห่งเหตุผล แม้จะปรากฏว่ามีการเปลี่ยน
 ปีน ก็มีใช้จะถือเป็นข้อบ่งว่ามีการลอบปลงพระชนม์ หรือ
 จำเลยได้มีส่วน มีความผิดด้วย แต่เมื่อปรากฏคำเบิกความ
 ของท่านนักวิทยาศาสตร์ ผู้เข้าใจกันทั่วไปว่าเรื่องนามแล้ว
 และพิจารณาประกอบกับคำของผู้มีความรู้ทางป็นท่านอื่นๆ
 วิญญูชนจะรู้สึก ปลงธรรมสังเวช ในภูมิความรู้ของท่านผู้
 และยากที่จะ อคปลาดใจ ใน คำกล่าวยืนยัน ของ ท่านผู้
 เพราะคำเบิกความของท่านผู้แสดงชัดว่า คำยืนยันของ
 ท่านเหลวไหล

ท่านนักวิทยาศาสตร์แห่งกรมวิทยาศาสตร์ แห่งประ
 เทศไทยนายจาง รัตนรัศ ผู้ซึ่งได้ปริญญาเอกทางเคมีมา

จากประเทศเยอรมัน อันเป็นปริญญาเอกอย่างดีมาก (แม้
 น่ากุ่มเล่า) ได้มาเบิกความยืนยัน ณ ศาลนี้ว่า ปิ่นขนาด
 ๑๑ ม.ม. ของกลางซึ่งเป็นปิ่นเก็บได้บนพระแท่นบรรทม
 นี้ ได้ใช้ยิ่งมาก่อนสวรรคตไม่น้อยกว่าหกวัน เขาอ้าง
 ความรู้ของเขาที่ศึกษามายืนยันความเห็นของเขาร้อยเปอร์
 เซนต์ นับว่าเป็นคำยืนยันอันหนักแน่นอย่างยิ่ง ท่านผู้
 ได้พยายามทำรายงานผลแห่งการตรวจวิเคราะห์ ตลอดจน
 หลักแห่งการค้นคว้าได้เสนอต่อศาล ท่านได้กล่าวอย่าง
 ภาคภูมิใจว่ารายงานการตรวจวิเคราะห์ในเรื่องนี้ ท่านจะ
 ได้นำลงในนิตยสารวิทยาศาสตร์ต่างประเทศ เพื่อแสดงผล
 ที่ค้นคว้าได้ใหม่ในทางวิทยาศาสตร์ ถ้าเราพิจารณาดิกริ
 ของท่านผู้และตำแหน่งของท่านผู้แล้ว ดูเหมือนทำให้
 เราเลื่อมใสอย่างยิ่งในภูมิความรู้ ความเชี่ยวชาญของท่าน
 ท่านผู้ไม่ยินยอมรับว่าตนเป็นผู้เชี่ยวชาญ ยอมรับแต่
 เพียงว่าเป็นผู้มีปริญญาบัตร ซึ่งเป็นการเคราะห์ดีของท่าน
 อยู่บ้าง ที่ท่านไม่ถึงขนาดอ้างว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนี้
 และเราย่อมเข้าใจได้ว่า คำว่าผู้มีปริญญาบัตรกับผู้เชี่ยว
 ชาญในความรู้ย่อมต่างกันอยู่อย่างหนึ่งนั่น มีฐานะแตกต่างกัน

มาก ทั้งมีผลในน้ำหนักแห่งถ้อยคำในการเป็นพยานในศาล
 ต่างกันมาก เมื่อท่านผู้^๕ไม่ยอมรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญเสีย
 แล้ว คำยืนยันของท่านก็มีน้ำหนักลดลงไปในตัว อย่างไรก็ตาม
 ก็ดี ขอได้โปรดพิจารณาคำเบิกความของท่านที่ได้อธิบาย
 ความรู้ของท่าน และการปฏิบัติในการตรวจวิเคราะห์ป็น
 กระบอกของกลาง^๕ จะปรากฏความกระจ่างชัดถึงลักษณะ
 อันขาดความรู้ตามควรแก่ปริญญาของท่าน อย่างชัดเจน
 ดังจำเลยจะได้ชี้ให้เห็นชัดดังต่อไปนี้ จำเลยขอกราบเรียน
 เสีย ณ ที่^๕ด้วยว่า เดิมจำเลยกำหนดที่จะนำนักวิทยาศาสตร์
 ธรรมศาสตราจารย์ มาเบิกความ^๕ช้ข้อบกพร่องของท่านผู้^๕
 แต่ในที่สุดจำเลยเห็นว่าไม่จำเป็น เพราะวิญญูชนธรรมศา
 ศาสนาก็เห็นได้ชัด และจำเลยมิได้ถือว่าคำเบิกความใน
 เรื่องนี้เป็นผลร้ายอันสำคัญแก่จำเลย การพยายามชักใช้
 ไล่เรียงโดยละเอียดในเรื่องที่ดี ในเรื่องวิทยาศาสตร์ทาง
 ปืนก็ดี เป็นเพียงเพื่อช่วยกันค้นคว้าความจริง และสอบ
 ทวนภูมิปัญญาความซื่อตรงต่อความรู้ของท่านเท่านั้น แม้
 หากศาลจะเชื่อเพราะเหตุว่า เป็นคำเบิกความของผู้มี

ปริญญาที่มีความรู้ เป็นอันต้องรับฟังตามที่เขากล่าวว่า โดย
 สรุปรูปอย่างไร ไม่ฟังต้องพิเคราะห์ถึงน้ำหนักเหตุผล ตาม
 คำกล่าวของเขา ความเชี่ยวชาญในความรู้ที่เขามี และ
 เป็นอันเชื่อตามคำนักวิทยาศาสตร์ ตามคำแพทย์แล้ว
 เชื่อว่าการสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว น่า
 จะเป็นเรื่องเนื่องมาจากการกระทำของคนอื่น (ซึ่งอย่าง
 มากจะฟังได้เพียงเท่าที่กล่าวนี้ จะฟังถึงกับว่าเป็นเรื่อง
 เป็นการประทุษร้ายต้องมีหลักฐานอื่น ประกอบลงไปเช่น
 นั้น) ฟังดังนี้ ก็เชื่อว่าคดีจะบ่งมายังจำเลยคนหนึ่งคนใด
 ที่จะต้องรับผิดชอบก็หาไม่ แต่หากจะจารึกให้เป็นจุดสงสยไว้
 ไม่มีที่สิ้นสุด และความสงสยของมนุษย์นั้น มีธรรมดา
 ขยายออกไปได้กว้างขวาง เรื่องยุ่งยากจากความสงสยอัน
 ไม่อยู่ในกรอบแห่งเหตุผล ได้เกิดขึ้นเป็นบทเรียนมาแล้ว
 เป็นอันมาก ดังเช่นคดีนี้เป็นต้น (นักฉวยโอกาสจาก
 ความสงสยของประชาชนมีอยู่เป็นธรรมดา ทุกยุคทุกสมัย
 และพวกนี้คือพวกก่อความยุ่งยาก).

ข้อเท็จจริงในการตรวจวิเคราะห์เป็นกระบอกของกลาง
 นี้ ปรากฏว่าทางกรมตำรวจได้ส่งไปให้กรมวิทยาศาสตร์

ตรวจวิเคราะห์ว่า เป็นปิ่นที่ใช้ยิงมาแล้วหรือเปล่า และ
 ได้ใช้ยิงมาแล้วนานเท่าใด ส่งไปตรวจเมื่อวันที่ ๑๑
 มิถุนายน ๒๔๘๙ หลังจากวันสวรรคตสองวันตรวจแล้ว
 กรมวิทยาศาสตร์ได้ตอบมาโดยหนังสือ ฉบับลงวันที่ ๑๓
 มิถุนายน ๒๔๘๙ ว่า ตรวจวิเคราะห์ได้ว่า ได้ใช้ยิงมาแล้ว
 แต่ไม่อาจตรวจวิเคราะห์ได้ว่า ได้ใช้ยิงมาแล้วนานเท่าใด
 เพราะกรมวิทยาศาสตร์ ไม่มีเครื่องมือและเคมีภัณฑ์พอที่
 จะพิสูจน์ได้ นายจ้าง รัตนรัต อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์
 ได้เบิกความในคดีนี้ว่า เมื่อตรวจครั้งนั้นได้รู้สึกผิดสังเกต
 โดยสงสัยว่า ปิ่นกระบอกนี้น่าจะยิงมาแล้วกว่าสองวัน
 เมื่อเกิดความสงสัยดังนี้ จึงได้ดำเนินการค้นคว้าพิสูจน์
 หาระยะเวลายิงของปิ่นกระบอกของกลางโดยลำพังต่อมา

เป็นที่ปรากฏว่า ปิ่นขนาด ๑๑ ม.ม. กระบอกของ
 กลางเป็นกระบอกแรกที่กรมวิทยาศาสตร์ เคยตรวจหาการ
 ยิงมาแล้ว และตั้งแต่ตั้งกรมวิทยาศาสตร์มา ทางกรม
 วิทยาศาสตร์ไม่เคยได้ทำการตรวจวิเคราะห์ ระยะเวลายิง
 ของปิ่นชนิดใด ๆ มาก่อนเลย การตรวจว่าปิ่นกระบอก

โตได้ใช้ยิงมาแล้วหรือไม่ นักวิทยาศาสตร์พยายามใจทักอธิบายว่า ถือการตรวจวิเคราะห์หาสารไนไตรท์ที่เกิดขึ้นจากการระเบิดของปืนเป็นสิ่งสำคัญ กล่าวคือถ้าปรากฏว่าในด้ามล่องปืนมีสารไนไตรท์เหลือติดอยู่ ก็แสดงว่าเป็นกระบอกนั้นได้ใช้ยิงมาแล้ว ปืนทุกชนิดที่ยิงด้วยดินปืนเมื่อเกิดการระเบิดจะต้องมีสารไนไตรท์ ติดเหลืออยู่ในด้ามล่อง สารไนไตรท์นี้มีคุณภาพไม่คงที่ถ้าถูกอากาศออกซิเจน (ตามคำของนายจาง รัตนรัต แต่คำของนายแพทย์ศิริ ทิวานนท์ ว่าความชื้น เป็นเหตุให้สารไนไตรท์สลายตัวเป็นไนเตรท) ก็จะสลายตัวกลายเป็นไนไตรท์ (ออกซิเจนกับความชื้นไม่ใช่สิ่งเดียวกัน ความเห็นของท่านนักวิทยาศาสตร์ทั้งสองคนก็ยังขัดกันอยู่ จะไม่ว่าเป็นอย่างเดียวกันย่อมไม่ได้ อะไรเป็นมูลเหตุให้สลายตัวเป็นไนไตรท์ จะต้องยืนยันให้ชัด คำกล่าวของท่านทั้งสองก็ยังกำกวมอยู่ แต่ก็ไม่สู้สำคัญนัก เป็นอันลองรับฟังดูท่านต่อไปก่อน) ที่ใดมีความชื้นมาก ก็มีออกซิเจนมาก ทำให้ไนไตรท์สลายตัวเร็วกว่าที่ ๆ อากาศแห้งแล้ง การเกิดขึ้นซึ่งไนไตรท์ย่อมแตกต่างกันไปตามคุณลักษณะของ

กระสุน สภาพของปืนที่ยิง (ตามคำนักวิทยาศาสตร์และ
 ผู้ชำนาญทางปืน) โดยเหตุที่ไนไตรท์เป็นสารมีคุณภาพ
 ไม่คงที่ ดังนั้น การคำนวณหาระยะเวลายิงของปืน จึงถือ
 เอาปริมาณไนไตรท์ที่หาพบ เป็นเกณฑ์แห่งการคำนวณ
 เวลา กล่าวคือ ถ้ามีไนไตรท์ในกระบอกปืนมากก็แสดง
 ว่ายิงมาเร็วกว่าที่ปรากฏว่าไนไตรท์มีอยู่น้อย โดยที่ปืน
 แต่ละชนิด กระสุนแต่ละนัด มีผลทำให้เกิดไนไตรท์ต่าง
 กัน การเก็บไว้ในที่มีดินฟ้าอากาศแตกต่างกันก็มีผลทำให้
 การสลายตัวของไนไตรท์แตกต่างกันได้ ฉะนั้น การที่จะ
 ตรวจวิเคราะห์รู้ระยะเวลายิงของปืนกระบอกใด จำจะต้อง
 มีสถิติแสดงปริมาณการเกิดของไนไตรท์ ในปืนชนิดนั้น
 ยิ่งโดยกระสุนที่ทำในล็อตเดียวกัน เก็บไว้ในดินฟ้าอากาศ
 คล้ายคลึงกัน และต้องตรวจสอบโดยละเอียดถึงการทำให้
 สลายตัว ในท้องที่ที่มีดินฟ้าอากาศแตกต่างกันอย่างมาก
 อย่างน้อย ด้วยการหาจนได้สถิติแสดงปริมาณไนไตรท์
 ตามระยะเวลาต่างๆที่ล่วงมา จนถือเป็นหลักเกณฑ์แน่นอน
 แล้ว ย่อมนำเข้าไปเปรียบเทียบหาระยะเวลาของปืนที่ต้องการ

นั้นได้ คำชี้แจงอธิบายถึงการตรวจหาดังนี้ ย่อมพอฟัง
และเข้าใจติดตามไปได้ ก็การที่จะรู้ว่าไนไตรท์ในบีนที่
คันหานั้นมีมากน้อยเพียงใด มิใช่จะตรวจสอบวัดได้
วิธีหาจึงต้องใช้ห้ำยาเคมี โดยสูตรที่กำหนดไว้อันเป็นที่รับ
รองกันทั่วไป เข้าค้นหาไนไตรท์ในห้ำบรัสทุธ ซึ่งล้าง
ออกมาจากกระบอกบีนว่า มีไนไตรท์ปะปนมาด้วยหรือไม่
มากน้อยเพียงใด วิธีการล้างให้ไนไตรท์ออกมาจากลำกล้อง
บีน เป็นวิธีที่ทางวิทยาศาสตร์อ้างว่าเป็นอันล้างออกมา
ให้หมดจดเมื่อนำห้ำยาเคมีหยดลงไปแล้ว ถ้ามีไนไตรท์
ก็จะเกิดปฏิกิริยาให้เห็นเป็นสีชมพู ถ้าเกิดปฏิกิริยาเร็วและ
สีชมพูแก่เห็นได้ชัด แสดงว่ามีไนไตรท์มาก ถ้าเกิด
ปฏิกิริยาเร็วและสีชมพูแก่เห็นได้ชัด แสดงว่ามีไนไตรท์
มาก ถ้าเกิดปฏิกิริยาให้เห็นสีชมพูจ้ำ และชมพูน้ออ่อน
ก็แสดงว่ามีไนไตรท์น้อย

ในการตรวจวิเคราะห์ เพื่อหาไนไตรท์เปรียบเทียบกับบีนกระบอกของกลาง พยานผู้นี้ได้หาบีนมาสองกระ
บอก หากกระสุนทำในปีเดียวกับกระสุนที่ยิงจากบีนของ
กลาง ก็กระสุนทำในปี ค.ศ. ๑๙๔๓ การยิงเวลาใด

วันใด ที่ไหน เขาทำของเขาคนเดียว แล้วส่งมาให้
 นายแพทย์ศิริ ทิวยานนท์ พยานโจทก์ตรวจวิเคราะห์
 การทดลองเริ่มต้นราวในเดือนมิถุนายนนั้นเอง ยิ่งแล้วมา
 ตรวจหาในไตรท์ โดยเว้นระยะเวลาเริ่มตั้งแต่ ๘ ชั่วโมง
 ๒๔ ชั่วโมง ๔๘ ชั่วโมง ๓ วันคราวหนึ่ง และอีกคราว
 หนึ่งเริ่มตั้งแต่ระยะเวลา ๒๔ ชั่วโมง ๔๘ ชั่วโมง ๒ ครั้ง
 ๔ วัน ๒ ครั้ง ๘ วันและ ๑๔ วัน รวมเป็นการทดลอง
 ทั้งสองคราวนี้ด้วยการยิง ๑๑ ครั้ง ด้วยปืนสองกระบอก
 การตรวจนั้นนอกจากตรวจหาในไตรท์แล้ว ยังได้ตรวจหา
 ในเตรทและลักษณะทางฟิสิกส์ กล่าวคือ หาสนิมด้วย
 แต่ในเรื่องการตรวจทางสนิม ท่านนักวิทยาศาสตร์ผู้
 รับว่าตนไม่มีความชำนาญพอ และไม่ถือเป็นข้อสำคัญใน
 การยืนยันความเห็น การยืนยันความเห็นได้นั้น ได้ถือ
 เอาการตรวจทางเคมี กล่าวคือการหาในไตรท์เท่านั้นเป็น
 สำคัญ ตรวจทดลองยิงเพียง ๑๑ ครั้งเท่านั้น ก็ปรากฏ
 บันทึกรับยืนยันความเห็นของอธิบดีกรมวิทยาศาสตร์ ผู้แล้ว
 ว่า ปืนกระบอกของกลางได้ยิงมาแล้วเป็นระยะเวลาไม่

น้อยกว่า ๘ วัน นับแต่การยิงครั้งสุดท้าย (คือวันตรวจ
ซึ่งตรงกับวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๔๘๙ ก็เท่ากับไม่น้อย
กว่า ๖ วันก่อนสวรรคต) การนำป็นเพียงสองกระบอกมา
ทดลองยิงด้วยกระสุนเพียง ๑๑ นัด แล้วถือตั้งเป็น
กฎเกณฑ์ยืนยันทั่วไป สำหรับปืนอื่นๆ เป็นจำนวนล้านๆ
กระบอกเช่นนี้ ตามความกตริกรรมคาสามัญยอมเป็นที่น่า
สงสัยอยู่ ทดลองทดลองมีความเห็นดังนี้แล้ว ก็เก็บความ
เห็นนั้นไว้บอญจนเมื่อเกิดรัฐประหารแล้ว จึงได้รับทำ
หนังสือยืนยันไปยังกรมตำรวจ และทำการตรวจวิเคราะห์
ให้ผู้เกี่ยวข้องในขณะสร้างคดีนี้ดูอีกสองสามคราวด้วย การ
ทดลองยิงทั้งสิ้นอีกราว ๘ นัด ใช้วิธีดูสีด้วยสายตาอย่าง
เดิม และได้ยิงอีกราว ๑๘ นัด โดยใช้เครื่องดูสี (Pulfrich Photometer) ตรวจวัด และได้ทำรายงานแสดงความ
เห็นยืนยันความเห็นเดิม เมื่อนำไปเป็นหลักเปรียบเทียบ
กับปืนของกลาง ในรายงานได้พยายามเขียนขึ้นอย่างสวย
แต่มีข้อความเห็นชัดว่า เป็นการกล่าวอย่างไม่เคารพต่อ
ความจริง กล่าวคือ มีการกล่าวอย่างไม่เคารพต่อ

แห่งการตรวจทดลองแสดงว่า สีชมพูอันเกิดจากปฏิกิริยา
 ของไนไตรท์จะเข้มและเห็นได้ชัดเมื่อถึงใหม่ ๆ และจะ
 ค่อย ๆ จางลงเป็นลำดับตามเวลาที่ล่วงไป การกล่าวราย
 งานเช่นนี้ เป็นการกล่าวตามหลักอย่างกำปั้นทุบดิน แต่
 จากการพิสูจน์ ถ้าดูตามรายงานที่เขียนไว้ โดยการตรวจ
 ด้วยตาที่ดี ได้มีปรากฏว่า สีชมพูในรายที่ยิงนานวันเข้ม
 กว่าเร็ววันก็มีหลายรายเฉพาะอย่างยิ่งในการวัดด้วยเครื่อง
 พยานผู้หนึ่งบอกว่า ตัวเลขที่จดลงนั้นบอกความเข้มความ
 จางของสี ก็ปรากฏในราย ๑๖ วันเท่ากับ ๘ วันก็มี ราย ๒๙
 วันเท่ากับ ๘ วันก็มี ๒๐ วันมากกว่า ๑๖ วันก็มีที่เป็นเช่น
 นี้ก็เพราะลักษณะเป็น ลักษณะลูกกระสุนและดินฟ้าอากาศ
 เป็นต้น มีสภาพแตกต่างกัน จึงมีผลทำให้การเกิดการ
 สลายตัวของไนไตรท์แตกต่างกันได้ ในรายที่ดูสีด้วย
 ตาก็จะเห็นตามที่จดไว้ แสดงว่ารายที่ยิงมานานวันสี
 เข้มกว่าเร็ววันก็มี ยิ่งเท่า ๆ กันแตกต่างกันมากก็มี
 แต่ถ้าจะถือว่าการจดไม่มีความสำคัญ ดังคำเบิกความของ
 หมอศิริ ฯ ซึ่งกล่าวว่าที่จดไว้ว่าสีชมพูเข้มนั้น อาจสีจาง
 กว่าที่จดไว้ว่าสีชมพูเฉย ๆ ก็ได้ หรือที่จกกว่าสีชมพูอ่อน

อาจเข้มนกว่าที่จคิดว่าลีซมพูเข้มนก็ได้ ดังน้แล้ว การตรวจ
การจค ก็หามี ความหมายหรือเป็น หลักฐานประกอบ
ข้ออ้างอย่างใดไม่ สำหรับพยานผู้^๕ไม่ใช่เป็นผู้ที่จะถือว่า
มีน้ำหนักกว่าคำของนายจาง รัตนรัค อธิบดีกรมวิทยา-
ศาสตร์ เพราะปรากฏว่า ในการตรวจที่ท่านเคยจคไว้ว่า
มีสนิม เมื่อมาเบิกความที่ศาลน้ ท่านยังเปลี่ยนความเห็น
ตามอธิบดีกรมวิทยาศาสตร์ไปได้ว่าไม่มีสนิม.

เรื่องของวิทยาศาสตร์เคมี นักวิทยาศาสตร์ย่อมรู้ว่า
ต้องการความละเอียดเที่ยงตรงเป็นอย่างยิ่ง พฤติการณ์
การปฏิบัติ การตรวจ วิเคราะห์ของ อธิบดีกรม วิทยาศาสตร์
สื่อแสดงถึงลักษณะหยาบเป็นอันมาก ดังจะเห็นได้ว่า
กรยงป็นที่จคมาตรวจซึ่งยงเอง ตนเองไม่ได้จคไว้เลยว่
ยงเวลาใด การเก็บการรักษาไม่แสดงว่มีความละเอียด
บางคราวยงวัน^๕ ตรวจจับวันรุ่งขึ้น ลงไว้ว่ระยะเวลาสอง
วันเป็นต้น ป็นชนิดของกลางน้ใช้กระสุนชนิดมีควันน้อย
การเกิดของไนไตรท์ก็น้อย ฉะนั้นการตรวจหาจึงต้องการ
ความละเอียดละออเป็นอันมาก ในการตรวจสอบไม่ได้ใช้

บินกระบอกของกลางมาทดลองตรวจสอบ บินต่างกระบอก
 สภาพต่างกัน ก็ปรากฏผลให้เกิดในไตรท์ต่างกัน แม้เป็น
 กระบอกเดียวกัน ถ้าลูกกระสุนมีคุณภาพต่างกัน ก็เกิด
 ในไตรท์ต่างกัน เกี่ยวกับคุณภาพแห่งลูกกระสุน ปรากฏ
 จากคำของเจ้าหน้าที่จากกรมช่างแสงว่า กระสุนทำในล็อต
 เดียวกัน โรงงานรับรองคุณภาพว่า ต้องระเบิดทุกนัดใน
 ระยะสิบปี เมื่อพ้นสิบปีไปแล้วอาจมีบางนัดที่ไม่ระเบิด
 ทั้งนี้เท่ากับในระยะสิบปี ลูกกระสุนอาจมีคุณภาพเสื่อม
 แตกต่างกัน ตั้งแต่เต็มส่วนร้อยจนถึงสูญในส่วนร้อยได้
 ฉะนั้น กระสุนที่ทำมาแล้วเป็นเวลา ๓-๔ ปี คุณภาพ
 อาจเสื่อมไปถึง ๓๐-๔๐ ในส่วนร้อยได้ ความแตกต่างที่
 อาจเกิดขึ้นมีเป็นอันมากดังกล่าวมานี้ ฉะนั้น การที่จะยืนยัน
 ยันระยะเวลาเท่าใด จึงต้องการตรวจสอบโดยละเอียด
 ที่ถ้วนอย่างยิ่ง อย่างน้อยควรจะต้องรู้ได้ว่ากระสุนชนิด
 เดียวกันกับปืนของกลางนี้ จะมีผลให้เกิดในไตรท์แตกต่าง
 กันอย่างมากเท่าใดน้อยเท่าใด โดยให้ความเห็นตามการ
 เปรียบเทียบส่วนใดบ้าง และในสภาพดินฟ้าอากาศแล้ว

ที่สุดจะมีผลให้ในไตรท์กลายเป็น ในเตรทเร็ว แตกต่างกว่า
 อากาศที่ที่สุดอย่างไร ปัญหาเหล่านี้ ท่านอธิบดีฯ ตอบ
 ไม่ได้เลย ท่านว่าไม่ได้ตรวจไปถึงขนาดนั้น แต่บางคราว
 ท่านก็กล่าวยืนยันว่า เวลาวันหนึ่ง ๆ จะไม่มีผลให้ใน-
 ไตรท์สลายตัวแตกต่างกันไปเท่าใดเลย ซึ่งถ้าดูตามการตรวจ
 วิเคราะห์แล้ว บางรายจะเห็นว่า การต่างกัน ๑ วันนั้น
 ทำให้ปรากฏสีชมพูแตกต่างกันมากมายก็มี แต่อย่างไรก็
 ตาม ในที่สุดท่านอธิบดีกรมวิทยาศาสตร์ผู้ซึ่งยืนยันความ
 เห็นของตนขนาดร้อยเปอร์เซ็นต์ว่า ปืนกระบอกของ
 กลางไต้ยิงมาแล้วก่อนวันสวรรคตไม่น้อยกว่า ๖ วันนี้ ก็
 หาสามารถชี้ผลแห่งการตรวจหาในไตรท์ทุกรายการ ที่
 ท่านได้ทำการตรวจหาเพื่อเป็นหลักเปรียบเทียบกับปืนกระ-
 บอกของกลาง ในบรรดาที่ได้ทำการยิงมาในระยะเวลา ๘
 ชั่วโมงบ้าง ๒๔ ชั่วโมงบ้าง ๔๘ ชั่วโมงบ้าง จนถึง ๒๘
 วันนั้น ท่านไม่รู้ได้เลยว่าในรายใดมีในไตรท์มากหรือ
 น้อยกว่ารายใด ที่ท่านไม่อาจยืนยันได้เช่นนี้ เพราะเหตุ-
 การณ์คือว่าสายตาไม่เป็นอัน จะกำหนดการดูสี โดยแน่นอน

ได้ จึงอาจผิดพลาด ถ้าผู้มีความชำนาญหรือมีความรู้
 จริงตามที่ท่านว่า ควรจะชี้ได้บางสักรายสองรายที่เห็นได้
 ชัด ๆ ถึงความแตกต่าง แต่นี่ท่านชี้ไม่ได้เลยสักรายเดียว
 (ในการตอบข้อถามของนายจำเลยเมื่อวันที่ ๖ กันยายน
 ๒๔๙๒) ทั้งนี้ จะให้เชื่อได้อย่างไรว่าท่านมีความรู้ตามที่
 ยืนยัน และท่านเอาหลักอะไรไปยืนยันเปรียบเทียบกับราย
 ของกลาง ถ้ายืนยันของท่านไม่มีค่าหรือน่าหนักที่จะเชื่อ
 ถือได้ ด้วยประการดังกล่าวเรียนมาแล้วนี้.

ในสำนวนคดีนี้ ศาลจะพบบ่อย ๆ ถึงการกล่าวอ้าง
 และแอบอ้างต่าง ๆ ในเรื่องป็นนี้ ยังมีคำเบิกความของ
 ร้อยตำรวจเอกธานี ฯ อีกผู้หนึ่ง ตำรวจผู้ทำงานทาง
 บัญชี ได้อ้างตนเป็นผู้ชำนาญทางป็น และโดยไม่มีหน้าที่
 เกี่ยวข้องอย่างใด ได้อ้างว่าเข้าไปหยิบป็นของกลางขึ้นดู
 ในบ้ายวันเกิดเหตุสุวรรณคดีนี้เอง และอ้างว่าส่องเห็น
 สนิมภายใน คมคมไม่มีกตสันดินป็น ในข้อที่ว่าส่องดูทั้ง
 กระบอกโดยไม่ได้ถอดลำกล้อง มองเห็นภายในลำกล้อง
 ใต้นั้น เห็นได้ง่ายว่าออกจะกล่าวเกินความจริง ในข้อที่

ว่าไม่มีกลิ่นก็บังเอิญมีคำ พันตำรวจเอก หลวงสัมฤทธิ์
 สุขุมวาท พยานโจทก์ ผู้เข้าไปทำการสอบสวนในวันเกิด
 เหตุ เบิกความยืนยันว่ามีกลิ่นดินปืน ซึ่งหักล้างคำสมอ้าง
 ของนายตำรวจผู้หนึ่ง นายร้อยตำรวจผู้หนึ่งได้เบิกความเพื่อ
 ช่วยประกอบคำของ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์ให้มีน้ำหนักขึ้น
 แต่เป็นอันเห็นได้ง่ายว่าไร้ผลเสียแล้ว.

ที่เกี่ยวกับเรื่องสนิมในลำกล้องปืนกระบอกของกลาง
 นี้ ปรากฏจากพยานโจทก์อยู่แล้วว่า ไม่อาจถือเป็นข้อ
 สำคัญยืนยันได้ ปืนที่ล้างไม่ดีอาจมีสนิมเกิด ปืนของ
 กลางไม่มีพยานโจทก์เบิกความยืนยันว่าล้าง ไว้เรียบริชยดี
 ทุกคราวไป และเรื่องสนิมขุมนี้ ถ้าเคยเกิดขึ้นก่อนแล้ว
 สนิมนั้นย่อมยากที่จะล้างออก เพราะติดอยู่เก่า หรือเป็น
 เหตุให้เกิดสนิมง่ายขึ้น แม้พยานโจทก์จะไม่ถือว่าสนิม
 เป็นเรื่องสำคัญ แต่เพื่อความกระจ่างจึงเสนอข้อพิจารณา
 ดังกราบเรียนมานี้ ฉะนั้น การมีสนิมจึงเป็นอันหาใช่จะ
 ชี้ว่า ปืนของกลางไม่ได้ยิงในวันเกิดเหตุไม่.

เกี่ยวกับปืนของกลางนี้ ความจริงตามหลักฐาน
 พยานโจทก์ได้บ่งยืนยันว่า เป็น ปืนที่ทำให้ ในหลวง

สวรรคตโดยแน่นอน กล่าวคือ เมื่อมีผู้พบ^๕อยู่ในสภาพ
ที่นกกยังค้างอยู่ ลูกกระสุนขาดไปหนึ่งลูก มีลูกหนึ่งชิ้น
ล้าล่องไว้ แสดงว่ายิงมาแล้ว การตรวจทางวิทยาศาสตร์
ก็ว่ายิงมาแล้ว หากแต่ได้สร้างหลักฐานบิตผัน^๕ขึ้นภายหลัง
ว่า ยิงมาแล้วก่อนวันสวรรคต ซึ่งพิจารณาเห็นได้ชัดถึง
ข้ออ้างอันเหลวไหลไร้สาระดังกล่าวมาแล้ว ปลอกกระสุน
ที่เก็บได้ในบริเวณข้างพระแท่นบรรทม ทางกองสอบ
สวนกลางได้ตรวจพิสูจน์ว่า เป็นปลอกกระสุนซึ่งยิงไป
จากปืนกระบอกนี้ ในข้อนี้โจทก์กล่าวว่า นายชิตจำเลย
นำปลอกกระสุนมาเปลี่ยนแทน ซึ่งก็ยังไม่^๕มีหลักฐานบ่ง
ไปตั้งคำอ้างของโจทก์ และทั้งไม่ปรากฏปลอกกระสุนเป็น
อันอื่นในบริเวณนั้น คดีจึงจะฟังเป็นอย่างอื่นไม่ได้ และ
หลักฐานที่ว่าสำคัญอย่างยิ่ง ก็คือลูกกระสุนซึ่งเก็บได้ฝัง
อยู่ในพระที่บรรทม^๕นั้น พิสูจน์ได้ว่าเป็นกระสุนที่ยิงไปจาก
ปืนกระบอกของกลาง ในเรื่องลูกกระสุนไม่มีข้อหาของ
โจทก์กล่าวอ้างใส่ร้ายจำเลย ถ้าจะใส่ร้ายถึงขนาดว่าจำเลย
พยายามไปเก็บหัวกระสุนที่ยิงไปจาก ปืนกระบอกของกลาง

นี้ แล้วเอามาใส่แทนก็ดูออกจะเกินไปขนาดสุดวิสัย ในการ พิสูจน์ เรื่อง ปลอกกระสุน ก็ดี หัวกระสุนก็ดี เป็น การ พิสูจน์ของผู้ชำนาญแห่งกรมตำรวจ ซึ่งได้กระทำการ พิสูจน์อยู่เสมอ ไม่ใช่การพิสูจน์อย่างกรมวิทยาศาสตร์ ซึ่งอ้างในสิ่งที่ไม่เคยทำเลย ฉะนั้น การพิสูจน์จึงมีน้ำหนักฟังได้.

ในเรื่องหัวกระสุนนี้ มีการนำสืบของโจทก์ทำนอง ให้สงสัยว่ากระสุนผ่านพระเศียรแล้วทำไมบุน้อย ไม่มาก เหมือนบางลูกที่ทดลองยิงศพ แต่ผู้ชำนาญทางกระสุน พยานโจทก์เองได้เบิกความลบล้างว่า ไม่ใช่เป็นข้อผิดปรกติ อย่างไร และกฎเกณฑ์เรื่องการบู่ของหัวกระสุนไม่อาจ กำหนดแน่นอนได้ ปัญหาทำนองจะให้สงสัย จึงเป็นอัน พับไป (คำ พ.ต.ท. เอ็จ ณ บ็อมเพ็ชร ซึ่งตอบทนาย จำเลยว่า “เท่าที่ข้าพเจ้าได้เคยผ่านมาแล้ว หัวกระสุนที่ ผ่านกระโหลกคนแล้วบู่มากก็มี บุน้อยก็มี ไม่บู่เลยก็มี”).

เรื่องปืนกระบอกของกลางนี้ ที่เก็บได้ในพระที่นั่ง พิจารณาทบทวนดูตามกฎแห่งการค้นคว้าหาความจริงแล้ว

คดีก็ไม่มีข้อสงสัยว่าจะไม่ใช่เป็นที่ทำให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวสวรรคต การพยายามบิดเบือนความจริงข้อนี้มาตั้งแต่ต้นโดยนักวิทยาศาสตร์ก็ดี หรือโดยผู้ใดก็ดี หาใช่ว่าจะก่อให้เกิดผลร้ายโดยตรงแก่ฝ่ายจำเลยไม่ คดีนี้ ชัดชัดในเรื่องนี้ และ ไม่เป็นผลในอันที่จะนำมาประกอบเพิ่มน้ำหนักแก่ข้อกล่าวหาของโจทก์ ซึ่งบางทีในโอกาสตอนอื่นจำเลยจะ ได้แถลง เพื่อความชัดแจ้งตามสมควร

บันทึกระบอของกลางนี้ ปรากฏว่าเป็นของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๘ เป็นกระบอกที่นายฉันท หุ้มแพร ทูลเกล้าฯ ถวายไว้ และคดีเป็นอันฟังเป็นความจริงทั้งนี้ได้

ข้อ ๔ ปัญหาเรื่องท่าทางพระบรมศพ เป็นปัญหาที่มีข่าวกระพือตกเตียงกันมากมาย ตั้งแต่เริ่มการตรวจพิสูจน์พระบรมศพของคณะกรรมการแพทย์ที่ได้ ตั้งขึ้นเมื่อสวรรคตใหม่ๆ โดยมีผู้อ้างถึงความเชี่ยวชาญความรู้ของคนที่มียอยู่ในปัญหาเกี่ยวกับนิติเวชวิทยา เฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับปัญหาเรื่องคาคาเวอริก สบัสซัม มีผู้อ้างความรู้ชำนาญความในเรื่องนี้ ทั้งท่านที่เป็นแพทย์และไม่ใช่แพทย์มากมาย โดยแสดงความคิดเห็นและยืนยันอย่างเปิดเผย และเขียน

ชั้นเป็นบทความในหนังสือพิมพ์บ้าง เขียนลงในหนังสือ
เป็นเล่มบ้าง การกล่าวอ้างเช่นนี้ย่อมมีเป็นของธรรมดาใน
ที่ทั่วไป และในสมัยที่ความเจริญของมนุษย์ยังล่าช้าอยู่
การกล่าวอ้างสิ่งที่ตนไม่รู้จริง จะโดยจงใจหรือหลงผิดไปก็
ตาม ได้มีผลทำความเชื่อแก่มนุษย์มาแล้วเป็นอันมาก แม้
ถึงขนาดอ้างความสามารถแห่งตนว่า มีอำนาจเหนือภูตผี
ปีศาจก็ได้ทำความนิยมเกิดขึ้นอย่างเป็นผล

ฉะนั้น ปัญหา^๕นี้ควรจะได้พิจารณาตามสมควร และ
จากคำเบิกความของบรรดานายแพทย์ ผู้มีความรู้ในสาขา
ต่างๆ ที่ได้เข้ามาเบิกความเป็นพยานโจทก์ในคดีนี้ ก็ได้คลี่
คลายความจริงในความรควมชำนาญเกี่ยวแก่นิติเวชวิทยา
ที่มีอยู่ และในปัญหาเรื่องกาคาเวอริก สบัสซัม ตามที่
ปรากฏทั้งทางตำราและความชำนาญของแต่ละคนที่มีอยู่ใน
บ้านเมืองนี้ วิทยุชนย่อมเข้าใจลักษณะอันต่างกันได้เป็น
อย่างดีเกี่ยวแก่เรื่องความรู้ตามตำรา กับความชำนาญ
เชี่ยวชาญในความรู้นั้น ความรู้ทางตำราเป็นการรู้ชนิดที่
อธิบายได้ตามที่ตำราว่าไว้ แต่การใช้การตรวจการปรับเข้า
กับตำราในบรรดาเหตุการณ์ต่างๆ หรือสิ่งต่าง ๆ ที่ว่าไว้ที่จะ

ซึ่งหรือกระทำได้โดยถูกต้อง ต้องอาศัยความชำนาญความชำ
 ชองเป็นสำคัญ ความรู้เกี่ยวกับนิติเวชวิทยา ปรากฏตามคำ
 กล่าวของนายแพทย์หลายท่านว่า เป็นสาขาวิชาอย่างหนึ่งใน
 การศึกษาวิชาแพทย์ ที่แต่ละท่านได้รับปริญญามา แต่
 การที่จะนับว่ามีความรู้ลึกซึ้งมากน้อยเพียงใด ในสาขาวิชา
 นี้โดยเฉพาะ จำต้องได้ศึกษาวิชานี้เป็นพิเศษ จะช้าของ
 จะมีความชำนาญ จะมีความเห็นได้ถูกต้องก็ต้องได้นำมา
 ปฏิบัติฝึกฝน

บรรดานายแพทย์ที่ได้เบิกความเป็นพยานในคดีนี้ทุก
 ท่าน เมื่อได้สำเร็จการศึกษามาแล้ว ไม่เคยมีท่านผู้ใดได้
 ปฏิบัติหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับวิชานิติเวชวิทยาที่ท่านศึกษา
 มา เฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับปัญหาอากาศาเวอริค สบัสซัม
 แล้ว ไม่มีท่านผู้ใดได้เคยตรวจศพที่มีอาการเช่นนี้ และ
 ไม่มีท่านผู้ใดได้เคยกันกว่าในเรื่องนี้มาก่อนเลย และทั้ง
 ยังเป็นที่ปรากฏว่าไม่เคยมีท่านผู้ใดได้เคยสนใจในเรื่องนี้
 มาก่อน กรณีสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
 ตลอดจนนายแพทย์ที่ได้ศึกษาทางนิติเวชวิทยาเป็นพิเศษ
 (นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน) ปัญหาที่เกี่ยวกับเรื่อง

คาคาเวอริค สบัสซัมน์ นายแพทย์ทุกคนรับว่ามีได้ศึกษา
มาก่อนโดยละเอียด และไม่เคยปฏิบัติหน้าที่กันกว่าในเรื่อง
นี้ แม้นายแพทย์สงกรานต์เมื่อครั้งที่ศึกษาอยู่ในประเทศ
เยอรมัน ซึ่งได้ศึกษาวิชานิติเวชวิทยาเป็นพิเศษ ก็ได้ศึกษา
มาแต่เพียงว่าอาการอย่างไรเรียกว่า “คาคาเวอริค สบัสซัมน์”
แต่อะไรเป็นมูลเหตุให้เกิดคาคาเวอริค สบัสซัมน์ ท่านผู้
ไม่เคยได้ศึกษามาก่อน ท่านผู้นี้กล่าวว่า เพิ่งจะได้มาค้น
คว้าทางตำรา เมื่อเกิดมีกรณีสวรรคตแล้ว

ปรากฏจากคำเบิกความของแพทย์ว่า เรื่องคาคา-
เวอริค สบัสซัมน์ มีผู้พบเกิดขึ้นแก่ศพมานานแล้ว (ดู
เหมือนร้อยกว่าปี) เมื่อมีการพบอาการเซมิงเกร็งเกิดขึ้น
แก่ศพในขณะที่ตายใหม่ๆ อันเป็นลักษณะผิดปรกติจากที่
ได้เคยทราบและเข้าใจกันมาแต่ก่อนว่า เมื่อเกิดตายขึ้น
อาการแข็ง (อย่างที่เราเรียกกันว่า “โรกอร์ มอติส”) ของศพ
จะเกิดขึ้น เมื่อระยะเวลาล่วงจากการตายไปแล้วหลาย
ชั่วโมง (๒-๘ ชั่วโมง) เมื่อมีผู้พบศพที่มีการแข็งในทันที
ที่ตาย ในวงการนักศึกษาจึงค้นคว้าถึงมูลเหตุว่าอะไรเป็น

มูลเหตุ ปรากฏจากค่านายแพทย์สุก แสงวิเชียร ว่าการ
 ค้นคว้าได้ดำเนินกันมาเป็นสองแนวกล่าวคือ ค้นคว้าทาง
 ระบบประสาทในส่วนที่เกี่ยวกับกล้ามเนื้อ อีกแนวหนึ่งค้น
 คว้าทางเคมีคือการเปลี่ยนแปลงทางเคมีของกล้ามเนื้อ อีก
 แนวหนึ่ง ในการค้นคว้าทางระบบประสาทนั้น มีตำราหนึ่ง
 กล่าวว่่า เกิดขึ้นเนื่องจากการเร้าเมดูลา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง
 อยู่ในสมอง แต่ก็ไม่ได้กล่าวถึงฐานยืนยันแน่นอนอย่างไร
 ตำราอื่นโดยมากกล่าวว่า ยังไม่รู้สาเหตุที่แน่นอน ผลแห่ง
 การค้นคว้าทางเคมีนั้น เซนต์ยออี นักค้นคว้าทาง
 Bio-chemical ได้เขียนเรื่องกล่าวถึงวัตถุประสงค์สิ่งหนึ่งใน
 กล้ามเนื้อ กล่าวอธิบายไว้ในหนังสือ เกี่ยวกับการหดตัว
 ของกล้ามเนื้อ ไม่ได้เขียนในตำรานิติเวชวิทยาโดยตรง ได้
 มีนักนิติเวชวิทยาได้นำมาใช้ในตำรานิติเวชวิทยา คือเซอร์-
 ชิคินีย์ สมิต ได้อ้างอิงคำอธิบายนี้ช่วยอธิบายว่าเหตุใด
 ภาวะเวอริกสปีส์ซั่มจึงเกิดขึ้น แต่ตำรานั้นก็ไม่ยืนยันโดย
 ตรง เพราะไม่มีตำราใดกล่าวยืนยันเช่นนั้น นับว่าเป็นคำ
 อธิบายที่ใหม่ที่สุดและเป็นที่น่าสนใจของแพทย์และนักนิติเวช

วิทยาต่างๆไป คำอธิบายของเซอร์ซิดนีย์ สมิธ^๕ ปรากฏ
 อยู่ในหนังสือเรื่องนิติเวชวิทยา พิมพ์เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๔๙
 (Eorensic medicine by Sir Sidney Smith ๑๙๔๙ หลัง
 จากในหลวงสวรรคตแล้วประมาณ ๒ ปี) และนายแพทย์
 สุก แสงวิเชียร ได้ถอดข้อความตอนนั้นของท่านแปลไว้ ณ
 ศาลนี้แล้ว มีข้อความดังนี้คือ “ธรรมชาติของคาคาเวอริค
 สบัสซั่มนั้น ยังไม่ชัดเจน แต่มันอาจเป็นไปได้เช่น
 ไโรกอร์มอดิส คือคำอธิบายตามหลักที่ว่า A.T.P. น้อยไป
 หรือหมดลงในกล้ามเนื้อที่กำลังทำหน้าที่ขณะหดตัว กล้าม
 เนื้อต้องการ A.T.P. น้อยกว่าขณะเหยียด ในกล้ามเนื้อที่
 มีชีวิตอยู่ การมี A.T.P. น้อยจะทำให้เกิดการหดตัว(Con-
 traction) แต่การคลายตัวจะมีอำนาจยิ่งขึ้น จนกระทั่งไม่
 อาจเป็นไปได้ ถ้าการตายเกิดขึ้นขณะที่เคมีของกล้ามเนื้อ
 หมู่นี้ หมู่นี้ ไม่ได้อยู่ในลักษณะที่สม่ำเสมอ ฉะนั้น ก็
 จะทำให้เกิดคาคาเวอริคสบัสซั่มขึ้นในกล้ามเนื้อเหล่านั้น”

พิจารณาทางตำราต่างๆที่มีการกล่าวอ้างถึงในคดีนี้
 ก็ได้กล่าวเปลี่ยนแปลงข้ออ้างเรื่อยๆ มาเป็นลำดับ ไม่มี

คำรโดยันยันเป็นแน่นอน นายแพทย์บางท่านที่เข้าเบิก
 ความเป็นพยานในคดีนี้ กล่าวกำหนดเป็นกฎเกณฑ์ที่เดียว
 ว่า คาคาเวอริคส์บัสซัมจะเกิดขึ้นต้องประกอบด้วยองค์
 สามคือ (๑) สมองส่วนใหญ่ถูกทำลายหรือถูกกระทบกระ-
 เทือนอย่างแรงมาก โดยเส้นประสาทนำไปสู่สมองส่วนใหญ่
 (๒) ตายอย่างทันทีทันใดนั้น (๓) ขณะที่ตายได้มีอวัยวะ
 ส่วนใดส่วนหนึ่งกำลังเคลื่อนไหวอยู่ คาคาเวอริคส์บัสซัม
 ก็เกิดแก่ส่วนนั้น เช่นกำลังกำมืออยู่ มือนั้นก็กำแน่น
 ยิ่งขึ้น (เช่น พลตรีพระยาจักรงแพทยาคณ และนาย
 แพทย์ไซ ยูนิพันธ์ ซึ่งกล่าวหลักไว้คล้ายคลึงกัน) หลัก
 ที่ท่านกำหนดขึ้นนี้เป็นหลัก ที่ท่านได้มาจากตำราเล่มใด
 ท่านไม่ได้กล่าวไว้แต่นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน ได้กล่าว
 อ้างถึงตำราของศาสตราจารย์ชาวเยอรมัน ชื่อ ไวล์กัง ลาเวส
 เขียนไว้ในหนังสือจดหมายเหตุทางแพทย เกี่ยวกับนิติเวช
 วิทยาพิมพ์เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๔๘ (หลังสวรรคตประมาณหนึ่งปี)
 ยืนยันว่าถ้าประกอบพร้อมด้วยองค์ดังกล่าวนี้แล้ว จะเกิด
 คาคาเวอริคส์บัสซัมโดยไม่มีข้อยกเว้นใดๆ คือ(๑) โมเตอร์
 แอเรียและสัฟเพรสเซอร์ แอเรียถูกทำลายใช้การไม่ได้

แต่เบซัลแกงเกลียยังใช้ได้อยู่ (๒) ตายลงในทันทีที่ทันใดที่ ถูกทำลายนั้น (๓) ได้มีการใช้กล้ามเนื้ออยู่ในขณะถูกทำลาย ตามหลักเกณฑ์ดังนี้ ถ้าขาข้อใดข้อหนึ่งก็จะไม่เกิด กาคาเวอริคสปีชัม โดยเฉพาะข้อ (๑) นั้น ถ้าหาก เบซัลแกงเกลียก็ถูกทำลาย ใช้การไม่ได้ไปพร้อมกันอีกด้วย แล้ว กาคาเวอริคสปีชัมก็จะไม่มีเหมือนกัน หลักเกณฑ์ ดังนายแพทย์สงกรานต์กล่าวนี้ นายแพทย์สตวได้กล่าว ไว้คล้ายคลึงกัน ซึ่งมีลักษณะตรงกันข้ามกับหลักเกณฑ์ซึ่ง นายแพทย์อีกฝ่ายหนึ่งได้กำหนดมาข้างต้น การค้นคว้ากำหนดหลักเกณฑ์ตามคำนายแพทย์สงกรานต์นี้ เป็นการค้นคว้ากำหนดขึ้นภายหลังที่เกิดกรณีสวรรคตมาแล้วกว่าปี และ เมื่อพิจารณาคำอธิบายทางเหตุผลของนาย แพทย์ผู้นั้นแล้วดูเหมือนมีเหตุผลน่าฟังอยู่ และย่อมเป็นการชี้ให้เห็นข้อ อ่างต่าง ๆ นา ๆ บรรดาที่กล่าวอ้างกัน ทัวไปเมื่อเกิดกรณี สวรรคตใหม่ ๆ ว่า บรรดาข้อกล่าวอ้างในเรื่องนี้ทั้งสน ได้ อ้างอิงกันขึ้นอย่างเลื่อนลอย และมีใช้ผู้มีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงเลย (ลักษณะยืนยันอ้างรู้งี้ เป็นลักษณะ ธรรมดาที่พบเสมอมาในคดีนี้)

เพราะฉะนั้น การพิจารณาว่าในรายสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนี้ การสวรรคตของพระองค์ประกอบพร้อมที่จะมีคาตาเวอริคส์บัสซั่มหรือไม่ กล่าวคือ ถ้าพระองค์ทรงใช้กล้ามเนื้อส่วนใดอยู่ กล้ามเนื้อส่วนนั้นจะต้องปรากฏอาการคาตาเวอริคส์บัสซั่ม หรือจึงต้องพิจารณาลักษณะบาดแผลที่เกิดแก่พระองค์ ให้ได้ความแน่ชัดว่าสมองส่วนใดของพระองค์ถูกทำลายไป ในทันทีบ้าง โดยแน่นอนสมองส่วนใดถูกกระสุนปืนตัดไป หรือถูกการกระเทือนอย่างแรงจากกระสุนปืน สมองส่วนนั้น ๆ ย่อมถูกทำลายไปในทันทีพร้อมกันโดยมีต้องสงสัย

การตรวจเพื่อรู้ว่า สมองส่วนใดจะต้องถูกทำลายไปพร้อมกันนี้ ย่อมต้องมีความชำนาญในการตรวจ และมี ความชำนาญพอที่จะวินิจฉัยได้ และได้เคยประจักษ์ผลแห่งความแรงของปืน การกระเทือนของปืนที่ผ่านสมองไป มีผลทำให้รอบข้างทำลายไปพร้อมกันเพียงใด ซึ่งในเรื่องความชำนาญดังนี้ เป็นที่น่าเสียดายที่บรรดานายแพทย์ทุกท่านที่เข้ามาเป็นพยานในเรื่องนี้ ไม่เคยได้กระทำการตรวจสมองใด ๆ ที่เคยมีกระสุนปืนผ่านมาก่อนเลย

และในรายสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนี้ ได้กระทำการตรวจเมื่อ
 ระยะเวลาล่วงไปนานเสียแล้ว จึงไม่อาจตรวจพิเคราะห์
 โดยละเอียดได้ ฉะนั้น นายแพทย์ทั้งสอง (นายแพทย์
 สงกรานต์ ฯ และนายแพทย์สุต ฯ) จึงใช้วิธีเอาแท่ง
 แก้วมาทดลองแทงสมองที่ตองไว้ ทดสอบดูว่าจะผ่านส่วน
 ไตของสมองไปบ้าง นายแพทย์บางท่านได้ให้ความเห็นไว้
 ว่า ในรายสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนี้ สมองส่วนใหญ่ทั้งหมด
 ถูกทำลายไปพร้อมกัน และเพราะเหตุเห็นว่าถูกทำลายไป
 พร้อมกันเช่นนี้ ซึ่งเป็นเหตุพระองค์สวรรคตโดยทันที
 จึงทำให้ท่านเหล่านั้นเชื่อว่า ถ้ากล้ำเนื้อส่วนไตของพระ
 องค์กำลังใช้การอยู่ จึงควรจะมีคาตาเวอริคสปัสซั่ม ถ้าถือ
 ว่าท่านที่กล่าวนี้มีความรู้ความชำนาญในการตรวจแผลสมอง
 และถือตามหลักเกณฑ์ของนายแพทย์สงกรานต์ ฯ อาการ
 คาตาเวอริคสปัสซั่มก็ต้องมี สำหรับรายพระบาทสมเด็จพระ
 พระเจ้าอยู่หัว อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี การทดลองเปรียบเทียบภาพ
 ไม่มีชีวิตกับสิ่งมีชีวิต ด้วยแท่งแก้วไตขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง
 ๖ ม.ม. กับลูกปืนซึ่งวิ่งพุ่งแกว่งหมุนอย่างแรงมีความ

ร้อนความเร็ว และขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๑ ม.ม. เมื่อ
 แทะด้วยแท่งแก้วได้เฉียดไปได้เบซัลแกงเกลียด (ทั้งที่แท่ง
 แม่ต่อหน้าศาลในวันพิจารณา) ดังนั้นจะชี้ขาดที่เรียกว่า
 กระสุนขนาด ๑๑ ม.ม. เป็นอันไม่ผ่านตักเบซัลแกงเกลียด
 หรือไม่ทำให้เบซัลแกงเกลียดใช้การไม่ได้ โดยแน่นอนย่อม
 ไม่ได้ คำยืนยันว่าในรายสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนี้ เบซัล
 แกงเกลียดยังใช้การได้อยู่ ไม่ถูกทำลายไปพร้อมกัน ย่อม
 เป็นคำยืนยันที่ผิดพลาดคลาดเคลื่อนได้ง่ายอย่างยิ่ง พิเคราะห์
 คำเบิกความของแพทย์โดยตลอดแล้ว ย่อมจะต้องกำหนด
 การวินิจฉัยตามหลักที่ถูกต้องว่า คดีไม่เป็นอันยืนยันได้
 โดยแน่นอนว่า บาดแผลอย่างรายพระบาทสมเด็จพระเจ้า
 อยู่หัวนี้ อยู่ในลักษณะที่จะต้องมีการคาตาเวอริคสปัสซั่ม ทง
 นี้ด้วยการรับฟังโดยรับนับถือความรู้การกำหนดหลักเกณฑ์
 เรื่อง คาตาเวอริคสปัสซั่มนี้ของท่านนายแพทย์เป็นอย่างดี
 ที่สุด โดยรับว่าหลักเกณฑ์นั้นถูกต้อง

ความจริงในปัญหาที่ว่า อาการอย่างไรเรียกว่า
 คาตาเวอริคสปัสซั่ม นายแพทย์ก็มีได้กล่าวอธิบายลักษณะ
 อาการไว้เป็นอย่างดีเหมือนกัน บางท่านว่ากล้ามเนื้อในขณะ

ก่อนตายใช้อย่างไร ก็คงอยู่อย่างนั้น จะอาจจะเขม็งขึ้น
อีกบ้างก็เล็กน้อย บางท่านว่าอาการที่จะนับว่าเป็นคาตา-
เวอริคสปีตซึม จะต้องเป็นอาการเขม็งเกร็ง กล่าวคือ
แข็งเขม็งยิ่งกว่าระยะแข็งที่สุดของโรคอรัมติส

เกี่ยวกับเรื่องฐานที่ตั้งจากบาดแผล ตามตำรานิติ
เวชวิทยา มิได้ยืนยันว่าบาดแผลที่กระทำขึ้นอย่างพระบาท-
สมเด็จเจ้าอยู่หัวเป็นบาดแผลที่ถูกปลงพระชนม์เท่า
นั้น ภาณเฉียงลงของกระสุนปืน เป็นเพียงการเฉียงลง
เล็กน้อย มิใช่จะทำให้บ่งตรงว่าเป็นเรื่องลอบปลงพระชนม์
อย่างเดียวกัน ถ้าวัดเอาปืนขนาด ๑๑ ม.ม. จรดคุที่หน้า
ผาก วางปืนตั้งได้จากหรือเอนค้ำขึ้นทางศีรษะ เอน
ค้ำปืนลงทางเท้า ไม่มีลักษณะที่ขัดข้องที่จะกระทำด้วยตน
เองอย่างใดเลย อนึ่ง เป็นที่รับกันว่ากรณีที่เกิดอุบัติเหตุ
นั้น บางรายเกิดขึ้นได้อย่างพิศดารที่สุด แม้จะจงใจทำ
อย่างใดจะให้เหมือน ก็เคยมีที่ทำให้เหมือนไม่ได้ กรณี
อุบัติเหตุเป็นกรณีที่เกิดขึ้นได้เสมอ ไม่มีข้อยกเว้น ใน
รายบาดแผลอย่างพระบาทสมเด็จเจ้าอยู่หัว เรื่อง

อุบัติเหตุเป็นเอวี่งของความบังเอิญ และเหตุบังเอิญหลาย
 กรณีมาเกิดขึ้นคราวเดียวกันก็มีใช้ว่าจะเป็นไปได้ ฉะ-
 นั้นการตัดออกเสียซึ่งกรณีอุบัติเหตุว่า เป็นไปไม่ได้โดย
 สันเชิงนั้นเป็นการตัดออกอย่างฝืนหลักอย่างยิ่ง เพราะเหตุ
 กรณีอุบัติเหตุเกิดขึ้นได้โดยกว้างขวางดังนี้ หลักการสอบ
 สวนการตายที่เกิดขึ้นจึงสอบสวนก่อนว่า ได้มีหลักฐานบ่ง
 ไปว่าถูกฆาตกรรมหรือไม่ เมื่อไม่มีหลักฐานเช่นนั้น ก็
 ค้นคว้าว่าเป็นเรื่องกระทำด้วยตนเองหรือไม่ ไม่มีหลัก
 ฐานเป็นแน่นอนแล้ว ไม่ใช่เป็นเรื่องทั้งสองกรณี ก็ต้อง
 จัดเข้าเป็นกรณีอุบัติเหตุ.

โจทก์ได้นำสืบทำนองจะให้เห็นว่า ทำทางพระบรม
 ศพอู่ในลักษณะอย่างคนนอนหลับอย่างธรรมดาอย่างยิ่งใน
 ขณะสวรรคตนั้น ทั้งนี้เพื่อบรรเทาให้เกิดความสงสัยด้วย
 ว่า ถ้าเป็นการกระทำเนื่องจากพระองค์เอง น่าจะมีอาการ
 อันผิดปกติอย่างใดอย่างหนึ่งให้เห็นบ้าง ข้อนี้จำเลยขอ
 แดลงประกอบการพิจารณาของศาลตามสมควรว่า พิจารณา
 ตามสามัญสำนึกจะเห็นว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเช้าวัน
 สวรรคตนั้น ตั้งแต่เกิดเสียงปืนดังสนั่นชนบนพระที่นั่ง

และปรากฏว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระโลหิตเต็มพระพักตร์ ผู้ได้พบเห็นจะมีอารมณ์เยือกเย็น มีความสังเกตโดยรอบคอบมิได้สดุ้งสะเทือนจะเป็นไปได้หรือ ดังเช่นบรรดามหาดเล็กที่เคยรับใช้ใกล้ชิด พระพี่เลี้ยง ข้าหลวงตลอดจนสมเด็จพระราชชนนี ขณะนั้นยังไม่เป็นอันเห็นว่าพระองค์เสด็จสวรรคตแล้วหรือยัง ผู้ที่สนิทสนมใกล้ชิดอยู่ด้วยกันมาตั้งแต่ทรงพระเยาว์ จะนิ่งเฉยไม่กุกูกูจ้อจัดทำอย่างใดอย่างหนึ่งช่วยพระองค์หรือ คำกล่าวของพยานโจทก์ว่าไม่มีใครเคลื่อนไหวส่วนใดของพระวรกายเลย จึงมีน้ำหนักน้อย ซึ่งความจริงได้ปรากฏจากพระราชกระแสของสมเด็จพระราชชนนี ว่า พระองค์ได้โถมพระองค์ลงบนพระอุระ แล้วจึงมีผู้มาเคลื่อนสมเด็จพระเจ้าลงไปทางปลายพระบาทภายหลัง ทั้งยังได้ปรากฏว่า ทรงฟาดพระองค์กระแสด้วยความเสียพระทัย ที่ทรงทำดังนี้จะไม่ถูกพระกรหรือเคลื่อนไหวส่วนใดที่พระวรกายเลยเทียวหรือ ปรากฏจากค่านายแพทย์ และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า เมื่อคนเราถึงแก่ความตายแล้ว ถ้าไม่มีอาการคาตาเวอริคสปีซซั่ม กล้ามเนื้อทุกส่วนของร่างกายจะคลายตัวลงเรียกว่า Relax มี

ลักษณะอ่อนเปื่อยก แต่จะต้องเคลื่อนไหวอย่างใดก็อ่อนตามไปจนเมื่อเข้าระยะไรกอร์มอติส (Rigormortis) จึงจะปรากฏอาการแข็งขึ้น ฉะนั้น จึงจะพึงกำหนดท่าทางของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในขณะต้องพระแสงปืนให้ตรงกับที่เป็นจริงได้ยากอย่างยิ่ง.

แต่ได้ปรากฏความจริงอันจะวินิจฉัยเกี่ยวกับลักษณะพระบรมศพได้บ้าง กล่าวคือ พิจารณาจากรอยกระสุนที่ทะลุพระที่ ปรากฏว่าวัดถึงพนักพระแท่นเบื้องพระบาทได้ ๑๕๗ ซม. (การวัดในคราวต่างๆ กัน แตกต่างกันบ้างเล็กน้อยไม่เกิน ๑ ซม.) และจากรอยนี้ไปยังพนักเบื้องพระเศียรได้ ๔๗ ซม. พระวรกายของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ปรากฏตามการวัดในคราวเฉลิมพระชนม์พรรษาครั้งหลังที่สุดสูง ๑๗๖.๕ ซม. ห่างจากวันสวรรคตประมาณ ๕ เดือนเศษ พระองค์กำลังทรงเจริญวัย ฉะนั้น ส่วนสูงของพระวรกายในวันสวรรคตน่าจะ ต้องสูงขึ้นอีกด้วยการพิจารณาส่วนสูงเดิมก่อน โดยคิดหักส่วนตรงที่ทะลุเบื้องพระปฤษฎางค์ ไปถึง ส่วนสูงสุดของ พระเศียรน่าจะไม่เกิน ๑๕ ซม. เมื่อคิดถึงลักษณะซอกลงเล็กน้อยกว่าจะถึง

รอยขาดก็จะพอ ๆ กับ ๑๕ ซม. ฉะนั้น ส่วนพระวรกาย
 วัจฉารุที่พระที่ไปทางเบื้องพระบาทจะคงเหลือประมาณไม่
 น้อยกว่า ๑๖๑.๕ ซม. เมื่อคิดถึงความสูงในขณะสวรรคต
 ก็ควรจะยาวกว่านี้ ตามธรรมคาคณนอนทอดตัวเยียดเท่า
 ตรง ไม่ได้ทำความยาวจากศีรษะถึงเท้าต่น้อยกว่าวัดเมื่อ
 ยืนเลย เว้นเสียแต่จะทอดเท้ากางห่างออกไปมากหรืออ
 เท้าผิดลักษณะการทอดตัวนอนอย่างธรรมดา ฉะนั้น ใน
 ขณะพระองค์ต้องป็นนั้น เบื้องพระบาทของพระองค์อย่าง
 น้อยจะต้องยื่นพ้นเท้าพระแท่น ตามทางที่ถูกต้องแล้วน่าจะ
 ต้องงอพระบาทเล็กน้อย หรือทอดพระบาทห่างกันออกไป
 โดยปลายพระบาทจรดพ้นเท้าพระแท่น ตามธรรมคาคณนอน
 ปลายเท้าย่อมงุ่มออกไปอีกเล็กน้อย และปลายเท้ามักจะ
 เอนออกเล็กน้อย ถ้านอนหงายลักษณะดังนี้ แสดงว่าไม่ใช่
 ลักษณะที่กำลังบรรทมหลับอยู่ ถ้าฟังตามคำพยานใจทักที่
 คະเนว่ได้เห็นปลายพระบาทอยู่ห่างพ้นเท้าออกไปสักฝ่ามือ
 หนึ่งแล้ว ก็แสดงว่าได้มีการเคลื่อนพระวรกายสูงขึ้นไป
 หลังจากต้องพระแสงปืนแล้ว.

เมื่อได้กล่าวถึงเรื่องเกี่ยวกับท่าทางพระบรมศพดัง

ข้างต้นแล้ว จำเลยเห็นสมควรจะกราบเรียนแถลงไว้ ณ ที่
 นี้ ถึงข้อที่โจทก์แถลงเปิดสำนวนกล่าวหาว่า รัฐบาลใน
 สมัยนั้นและพนักงานสอบสวนในขณะนั้น ได้ปล่อยปละ-
 ละเลยให้หลักฐานเพื่อประกอบคดีเปลี่ยนแปลงไปหลายประ
 การ เช่น เปลี่ยนพระแท่น และเอาพระเชนยไปฝัง
 เป็นต้น ความจริงมีการเปลี่ยนแปลงยิ่งกว่านั้น ควรที่
 โจทก์จะกล่าวหาว่าด้วย กล่าวคือ ได้มีการแตะต้องพระ-
 บรมศพตั้งแต่เริ่มแรกเมื่อพระพี่เลี้ยงเฝ้าฯ เข้าไปถึงที่ขึ้นไป
 บนพระแท่น ตรวจชีพจร เข้าไปเช็ดพระโลหิตที่พระพักตร์
 เมื่อเป็นที่แน่นอนว่าพระองค์สวรรคตแล้ว คุณหลวงนิศย์-
 เวชวิศิษฐานายแพทย์ประจำพระองค์ก็จัดการเย็บบาดแผลที่
 พระพักตร์ มีการทำความสะอาดพระพักตร์และพระวรกาย
 ส่วนอื่นที่ไม่สะอาด มีการถอดฉลองพระองค์เปลี่ยนใหม่
 ซึ่งไม่นับรวมทั้ง การที่สมเด็จพระราชชนนีโถมพระองค์ลง
 บนพระอุระพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๘ เมื่อ
 เคลื่อพระองค์ลงไปข้างล่างแล้ว ก็ซบพระองค์อยู่บริเวณ
 ส่วนล่างตั้งแต่ตอนแรก ๆ แล้วได้มีการเปลี่ยนพระเชนย
 กลับพระแท่น เปลี่ยนผ้าลาดพระที่ แล้วจึงมีการเปลี่ยน

พระบรมศพมาประทับบนพระแท่นเล็ก การจัดการเหล่านี้ได้
 กระทำเสร็จสิ้นไปเรียบร้อยแล้ว ก่อนที่คณะรัฐมนตรี
 และนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่มีอธิบดีกรมตำรวจ ผู้บังคับการ
 สันติบาล เป็นต้น จะได้ขึ้นไปเฝ้าพระบรมศพ เมื่อท่าน
 เหล่านี้ขึ้นไปเห็นพระองค์ครั้งแรกนั้น ปรากฏว่าพระบรม
 ศพได้เปลี่ยนมาประทับที่พระแท่นเล็กแล้ว มีน้ำแข็งล้อม
 รอบภายในพระวิสูตร การกระทำทั้งหลายทั้งสิ้นเหล่านี้ได้
 ปฏิบัติโดยนายแพทย์ พระพิไลยเนื่อง ข้าหลวงของสม
 เด็จ ฯ และมหาดเล็กชาวที่ที่รับใช้อยู่บนพระที่นั่งบรมพิมาน
 นั้น โดยมีข้าราชการผู้ใหญ่สำนักพระราชวัง มีหัวหน้ากอง
 มหาดเล็ก หัวหน้าแผนกรับใช้ เป็นต้น ร่วมกันปฏิบัติ
 การ บรรดาข้อความดังกล่าวมานี้เป็นความจริงซึ่งพยาน
 ใจทักจำเลยรับรองยืนยันตรงกัน (ที่กระทำไปเช่นนั้น กระ
 ทำเฉพาะพระพักตร์สมเด็จพระราชชนนี และพระบาทสม
 เด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน โดยเหตุที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 ให้ทำความสะอาดเสีย) แม้ปรากฏชัดดังนี้ ใจทักยังกล่าว
 หาว่าเป็นการปล่อยปละละเลยของพนักงานสอบสวน บรรดา
 สิ่งของต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น พระที่, พระเชนย, ผ้า

ลาดพระที่ เจ้าหน้าที่ก็เก็บรักษาไว้ตามที่เขาจะเห็นสมควร ซึ่งต่อมาพนักงานสอบสวนในครั้งนั้นก็ได้รวบรวมมาไว้ประกอบ การสอบสวนตามหน้าที่ เมื่อพนักงานขึ้นไปเห็นภาพ เช่นนั้น และปรากฏว่าทุกคนเงียบสงบ ไม่มีวี่แววสงสัย ว่าการสวรรคตเนื่องจากเหตุประทุษร้าย เมื่ออธิบดีกรม ตำรวจจะเข้าไปตรวจบาดแผล เจ้าหน้าที่ใหญ่ก็ทรงห้าม ดึงเจ้าหน้าที่จะปฏิบัติอย่างไร ถึงขั้นชันสูตรให้จงได้โดย ดึงข้อสงสัยว่าจะถูกลอบปลงพระชนม์ทันที ดังนี้ ใครเล่า จะเป็นเป้าอันจะได้รับความกระเทือนจากการถูกสงสัย เมื่อ เหตุการณ์เกิดขึ้นในลักษณะอย่างนี้ ในสถานที่และในเวลา เช่นนั้น บางทีนายกรัฐมนตรีนครในครั้งนั้นตลอดจนตำรวจ จะต้องถูกกระพือข่าวกล่าวหาในข้อออกจรรยาข้ออื่น (กล่าว คือการลบหลู่คหิณ พระมหากษัตริย์ตลอดจนพระบรมวงศานุวงศ์ และเรื่องการกล่าวหาคดีนี้คงจะไม่เกิดขึ้น)

กล่าวโดยสรุป คำเบิกความของแพทย์ที่แสดงความ รู้และความเห็นเกี่ยวกับบาดแผลท่าทางพระบรมศพ ซึ่ง ถ้าเป็นอันพึงได้โดยแน่นอนว่าทรงสวรรคตในลักษณะบรรทม โดยมีพระกรสองข้างวางทอดอยู่ข้างพระวรกายเช่นนั้น

แพทย์ก็มีความเห็นว่าเหตุสวรรคตนั้น น่าจะเกิดขึ้นเนื่องจากการกระทำของคนอื่นมากที่สุด แต่หาใช่ว่าเป็นอันยืนยันกรณีเดียวโดยสิ้นเชิง ในปัญหาเรื่องคาตาเวอริคส์บัสซัม ถ้าการสวรรคตเกิดขึ้นเนื่องจากการกระทำโดยพระองค์แล้ว อาการคาตาเวอริคส์บัสซัม น่าจะต้องปรากฏแก่พระบรมศพ แต่หาใช่จะเป็นอันยืนยันโดยแน่นอนว่าจะต้องมีไม่ เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวน ที่จะสอดส่องสืบสวนทบทวนให้รอบคอบในกรณีลอบปลงพระชนม์ต่อไป การจะฟังว่ากรณีเป็นอย่างไรโดยแน่นอน จึงจำเป็นต้องมีบรรดาพยานหลักฐานโดยตรงแห่งการกระทำการประทุษร้าย เพียงความเห็นของแพทย์จะถือเป็นอันฟังว่าการสวรรคตของพระองค์ ท่านเป็นอันเกิดขึ้น เนื่องจากการกระทำของคนอื่นโดยแน่นอนหาได้ไม่ (ทั้งนี้ด้วยการพยายามพิจารณารับนับถือความรู้ ความชำนาญ และความเชี่ยวชาญของบรรดานายแพทย์อย่างเต็มที่) แต่ถ้าท่าทางพระบรมศพยังไม่อาจกำหนดเป็นที่แน่นอนดังกล่าวข้างต้นได้ นำหนักความเห็นของแพทย์ดังกล่าวข้างต้นนี้ก็หมดไป ตามพฤติการณ์ที่เกิดขึ้นคงได้กราบเรียนมา การจะรับฟังเป็นความจริงโดย

แน่นอนในท่าทางพระบรมศพว่าเป็นอย่างไรนั้น ย่อมผิด
พลาดได้ ไม่เป็นอันกำหนดแน่ได้

ข้อ ๕ เมื่อคราวคณะกรรมการแพทย์ ทำการตรวจ

พระบรมศพและปรากฏข่าวแพร่ไปว่า ความเห็นนายแพทย์
ส่วนมากมีความเห็นว่าการสวรรคต เป็นเรื่องถูกลอบปลง
พระชนม์มีน้ำหนักยิ่งกว่าข่าวอื่นแล้ว ต่อมา มีการกล่าวอ้าง
ถึงหลักความรู้เรื่องคาตาเวอริคสปีซซั่มเป็นข้อประกอบอัน
สำคัญสำหรับการถูกลอบปลงพระชนม์นั้น ได้มีนายแพทย์
และบางท่านถึงขนาดถือเอาว่า ความเห็นของนายแพทย์
ส่วนมากนี้มีความสำคัญขนาดยืนยันเป็นแน่นอนว่า พระ
บาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวถูกลอบปลงพระชนม์ทีเดียว อาจ
จะเป็นนักฉวยโอกาสบ้าง และผู้ที่ได้มีความหลงผิดบ้าง
ได้กระทำการโฆษณา ทำนองยืนยันกันแพร่หลายทั่วไป
และในระยะใกล้ ๆ กันนั้น ก็ได้มีนักวิทยาศาสตร์แห่งกรม
วิทยาศาสตร์ (เฉพาะอย่างยิ่งอภินิติกรมวิทยาศาสตร์)
ผู้ซึ่งได้ทำการทดสอบการตรวจหา ระยะเวลา ยิงมาแล้วของ
ปืนกระบอกของกลาง โดยมีได้มีความรู้ความชำนาญอย่าง
แท้จริง และเพียงแต่ได้ทดสอบด้วยปืนชนิดอย่างของกลาง

สองกระบอกและกระสุนอย่างเดียวกัน ปรากฏผลแตกต่างกัน ในปฏิกริยาของไนไตรท์ ก็ที่กักเอาที่เดียวว่าเป็นกระบอก ของกลางนั้นเป็นปืนที่มีไซ้ทำให้ในหลวงสวรรคต โดยมีได้ คำนี้ว่าเป็นแต่ละกระบอก แม้ชนิดเดียวกันยังช่วยกระสุน สีสอดเดียวกัน แต่หากลูกกระสุนนั้นมีคุณภาพแตกต่างกัน ซึ่งอาจแตกต่างกันมาก จะทำให้เกิดไนไตรท์ต่างกัน ได้ โดยมีได้มีการทดสอบให้เป็นการแน่นอนว่าการเกิดขึ้นของ ไนไตรท์ในปืนชนิดเดียวกัน จะเป็นอันยืนยันได้แน่นอน ว่าจะไม่ต่างกัน มีปริมาณอย่างมาก (Maximum) เท่าใด และการเสื่อมสลายตัวของไนไตรท์ในการเก็บรักษาในสภาพ แห่งดินฟ้าอากาศต่าง ๆ กัน ซึ่งมีผลทำให้ไนไตรท์สลายตัว แตกต่างกันนั้น จะทำให้สลายตัวมากน้อยกว่ากันโดย ปริมาณมากที่สุด (Maximum) เท่าใด ด้วยการทดสอบ เพียงปืนสองกระบอกและด้วยการยิงเพียง ๑๑ นัด (ตั้งกล่าว รายระเอียดมาแล้วข้างต้น) ได้เกี่ยวชู้บชิบความ (ฮวดอ้าง) รักราคันพบของต้นนี้ แก่บุคคลที่ตนอ้างว่าเป็นที่เคารพนับ ถือแห่งตน ซึ่งยอมทำให้เขาเหล่านั้น เชื่อถือข่าวลือ เรื่องในหลวงถูกลอบปลงพระชนม์จึงแพร่หลายยิ่งขึ้น

เมื่อเกิดรัฐประหารขึ้นแล้ว คณะผู้สร้างคดีนี้ก็ได้รับคำยืนยัน อันหนักแน่นของ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์ โดยถ้วน และเกี่ยวแก่ทางการแพทย์ คณะผู้สร้างคดีได้พยายามที่จะให้ถือเอาเป็นข้อยืนยันเช่นเดียวกัน นับว่าคณะผู้สร้างคดีได้รากฐานอันเป็นประโยชน์ยิ่ง (แก่คณะของเขา) แล้วการรวบรวมเป็นพยานหลักฐานขึ้นโดยวิธีเก็บเล็กผสมน้อยก็เกิดขึ้น ในขณะที่เดียวกันการฝังความเชื่อให้แพร่หลายไปในหมู่ ประชาชนว่า ในหลวง ถูกลอบ ปลงพระชนม์ ก็เป็นการขมกั้เขม่นอีกด้านหนึ่งของคณะผู้สร้างคดี ดังที่ได้มีปรากฏการณ์ยืนยันเป็นระยะๆ ตลอดมาระหว่างการรวบรวม หลักฐาน ว่าได้มี หลักฐาน บริบูรณ์บ่ง ตัวคนร้าย แล้วพวกที่ถูกใส่ร้ายว่าเป็นคนร้ายนั้นได้โฆษณาใส่ร้ายกันไว้แล้วตั้งแต่วันแรกที่เกิดการสวรรคต (ปรากฏจากคำพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล ผู้ซึ่งในเช้าวันสวรรคตนั้น ได้บังเอิญไปที่ทำเนียบนายกรัฐมนตรี นายปรีดี พนมยงค์ และได้ทราบว่ามีเสียงปืนดัง และสมเด็จพระราชชนนีกรรแสงบนพระที่นั่ง นายปรีดี พนมยงค์ จึงขอให้รีบเสด็จเข้าไปในวัง เข้าไปแล้วได้ความแต่เพียง

ว่ามีเสียงปืนดังบนพระที่นั่ง มีเสียงกรรแสงของสมเด็จพระเจ้า
 จริ่ง และเมื่อต่อมาเห็นมหาดเล็กคนหนึ่งถือขามอ่าง มีสี
 แดงคล้ายเลือดลงมา เข้าไปอยู่ใต้ประมาณ ๑๕ นาทีไม่ได้
 ความมากกว่านี้ ก็เสด็จกลับไปรับภรรยาที่บ้านหลวงวรรณ
 ยุทธฯ คุยอยู่ที่บ้านนั้นชั่วโมงกว่าจึงกลับวัง ไม่ได้คิดว่า
 มีเหตุร้ายอะไร เมื่อจะออกจากพระบรมมหาราชวังเห็นรถ
 นายปรีดีฯ สวนเข้าไป ก็เลยขับรถออกไปอีกทางหนึ่ง
 เจ้านายพระองค์นั้นได้เบิกความว่า มีข่าวว่าในเช้าวันเกิด
 เหตุนั้น มีคนโทรศัพท์ไปตามสถานทูตต่างๆ และกรม
 กองทหารว่าในหลวงถูกลอบปลงพระชนม์) ต่อจากนั้นก็
 ข่าวลือบ้าง ตะโกนในโรงหนังบ้าง ระบุบ่งว่านายปรีดีฯ
 ซ้ำในหลวงบ้าง ว่านายเจตีย์ฯ จำเลยนี้ฆ่าในหลวงบ้าง
 บรรดาสมาชิกสภาที่สังกัดอยู่ในพรรคการเมืองที่สนับสนุน
 นายปรีดี พนมยงค์ ก็ถูกโฆษณาว่าเป็นพวกฆ่าในหลวง
 การลือและโฆษณาที่เกิดขึ้นดังกล่าวนั้น เห็นได้ว่าเป็น
 การใส่ร้าย เพราะถ้าเป็นเรื่องที่มีผู้เห็นจริง ผู้เห็นนั้น
 จะต้องมาเป็นพยานในคดีนี้ กล่าวการรู้เห็นของตนที่ระบุ
 บ่งเช่นนั้นให้ประจักษ์ ถ้ามีตัวอยู่ คณะผู้สร้างคดีผู้สามารถ

ในการเก็บเล็กผสมน้อยจะต้องได้รวบรวมมาแล้ว (และ
 นายตี๋คงจะไม่มีโอกาสได้มาเป็นพยานในคดีนี้ นายตี๋เพิ่ง
 จะมาประท้วงอัยการอย่างว่ารู้เมื่อเกิดรัฐประหารแล้ว ภาย
 หลังที่ประธานกรรมการแห่งคณะกลับจากโลซานน์ โดย
 โฆษณาอวดอ้างว่ามีหลักฐานอย่างที่ดีที่ได้มาภายหลังที่ได้จับ
 จำเลยมาจองจำคุมขังไว้กว่าหกเดือนแล้ว) หรืออย่างเช่น
 พระยาวิชิตรศาสตร์ ซึ่งอ้างว่ามีหลักฐานยืนยันว่านาย-
 ปรีดีฯ ซ้ำในหลวง จนพนักงานอัยการแห่งกรมอัยการ
 โจทก์นี้ ได้ฟ้องกล่าวหาเรื่องแจ้งความเท็จยังศาลนี้ ก็ควร
 จะ得有หลักฐานจากกลุ่มบุคคลนี้ประกอบข้อ กล่าวอ้างของ
 ตนบ้างแต่ไม่มีพยานเหล่านี้เลย

เมื่อมีการฆาตกรรมก็ควรต้องมีสาเหตุ การเก็บเล็ก
 ผสมน้อยเรื่องสาเหตุ คือพยายามรวบรวมว่าได้มีการประ-
 พดติปฏิบัติอันไม่ใคร่จะงตมเกี่ยวกับหน้าที่ข้าราชการ
 ของจำเลยที่ ๑ และกรณีที่ในหลวงไม่ใคร่โปรดหรือพอ
 พระทัยจำเลยที่ ๑ จนจำเลยที่ ๑ ต้องออกจากตำแหน่งราช
 เลขาธิการในพระองค์ ซึ่งไม่ได้ความเป็นกิจจะลักษณะ
 อย่างไม่โดยแน่นอน ที่เกี่ยวกับนายปรีดี พนมยงค์นั้น เก็บ

เล็กผสมน้อยได้ แต่ลักษณะเกาะ ๆ แเกาะ ๆ ทำนองว่ามีความเห็นขัดกับใน หลวงเรื่องตั้ง ผู้สำเร็จราชการแทน พระองค์ จนถึงกับนายปรีดี พนมยงค์ กล่าวว่าจะไม่รักษาราชบัลลังก์ (คำมหวรงค์ เชาวนะกระวี ว่าเป็นคำกล่าวเมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๔๘๘ ก่อนสวรรคตหนึ่งวัน ชื่อนี้มิใช่หมายความว่า จะเป็นผู้ทำลายราชบัลลังก์เสียเอง แต่หากหมายความว่า ได้มีการประพฤติกฎปฏิบัติต่าง ๆ ของบุคคลต่าง ๆ เป็นไปในการที่จะทำลายพระราชบัลลังก์ของพระมหากษัตริย์ ซึ่งนายปรีดี พนมยงค์ได้พยายามต่อสู้บ่อนักอยู่ ถ้าฟังว่า ได้มีการกล่าวเช่นนั้นจริง ก็เท่ากับเป็นการกล่าวหาว่า ไม่มีกำลังใจที่จะต่อสู้การ พยายามทำลายพระราชบัลลังก์ต่าง ๆ นานา เหล่านี้ นักศึกษาในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ย่อมจะทราบได้ว่า การรักษาราชบัลลังก์แห่งพระมหากษัตริย์ไว้ คือ การเคร่งครัดต่อการเทอดไว้ซึ่งฐานะอันจะมีให้ผู้ใดจะอาจล่วง ละเมิดพระองค์ การอวดอ้างว่าเป็นที่โปรดปรานของพระมหากษัตริย์นั้นมิใช่เฉพาะตนหรือแก่พรรคการเมืองของตนก็ดี หรือใส่ร้ายว่าพระมหากษัตริย์ไม่โปรดนั้นการเมืองฝ่ายอื่นก็ดี ทั้ง

๕๗ เพื่ออาศัยความเป็นที่โปรดปรานนั้น เรียกร้องความนิยม
 ของประชาชนแก่ตนหรือพรรคของตน การพยายามชักจูง
 ให้พระมหากษัตริย์ เข้าเกี่ยวข้องกับทางการเมืองทางหนึ่งทาง
 ใดก็ดี หรือการพยายามแอบอ้างอย่างอื่น โดยอาศัยอำนาจ
 พระมหากษัตริย์ก็ดี เช่น อ้างอิงพระบรมราชโองการฯ
 อันจอมปลอม หรือการเสแสร้งรับเอาว่าเป็นพระบรมราช
 โองการฯอันมิใช่พระบรมราชโองการ ฯ โดยเนื้อแท้ เพราะ
 เหตุคนได้ประโยชน์จากการนั้น เหล่านี้ต่างหากที่จะเป็น
 มุลเหตุให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่ ราชบัลลังก์กลายเป็น
 ที่อาศัยแอบแฝงของพวกไฟ้แสวงหาผลประโยชน์ อันจะ
 ทำความสั่นคลอนแก่ราชบัลลังก์ได้ พวกนิยมระบอบประ
 ชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็น ประมุขต้องสังวรณและ
 ตระหนักในข้อนี้ อย่างไรก็ตาม การโค่นล้มราชบัลลังก์
 ในสมัยที่ได้เกิดมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น ต่าง
 กันกับการแย่งราชบัลลังก์ เพื่อเข้าขึ้นครองราชบัลลังก์ใน
 สมัยสมบูรณาญาสิทธิราช การแย่งราชบัลลังก์สมัยสมบูรณา
 ญาสิทธิราชมีความจำเป็นต้องมีการปราบดาภิเศก แต่ใน
 ระบอบประชาธิปไตยเป็นเรื่องของการไม่มีสถาบันพระมหา

กษัตริย์ ไม่ใช่เป็นเรื่องทำลายบุคคล เมื่อปรากฏการกระทำผิดในส่วนบุคคลเป็นพิเศษ ก็ว่ากันไปตามบทกฎหมายที่มีอยู่ ไม่ใช่วิธีลอบฆ่า เพราะไม่มีความจำเป็นเช่นนั้น นักศึกษาประวัติศาสตร์ย่อมทราบได้โดยถูกต้องทั้งนี้ อย่างไรก็ตาม ในระยะแห่งการเปลี่ยนระบอบ ย่อมมักจะมีนักผันแปรประวัติศาสตร์มักมีลักษณะสร้างภาพลอกลวงให้ประชาชนเข้าใจผิด เพื่อรักษาผลประโยชน์ของเขาเป็นธรรมดา ประชาชนพึงพิเคราะห์ศึกษา โดยตระหนัก ก็จะทำบชั้ถึงความจริงตามประวัติศาสตร์นั้นได้)

เกี่ยวกับสาเหตุที่โจทก์ (โดยท่านอธิบดีกรมอัยการ) แสดงว่าเป็นสาเหตุสำคัญเหตุหนึ่ง คือ มีข่าวทราบกันอยู่ทั่วไปว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๘ จะสละราชสมบัติเพื่อสมัคผู้แทนราษฎร แล้วจะเป็นนายกรัฐมนตรี ราชสมบัตินี้จะให้แก่สมเด็จพระราชอนุชา อันเป็นเรื่องที่ทราบกันทั่วไป แต่ที่จริงไม่ได้ทราบกันทั่วไป เพราะไม่มีใครในพระที่นั่งทราบเลยว่าทรงประสงค์เช่นนั้นจริง ๆ ปรากฏแต่เพียงว่าเคมียพระราชกระแสดำรงองสกุสนาน เรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องจริงจึงประการหนึ่งแล้ว ยังมอง

ไม่เห็นเหตุที่จะทำความเดือดร้อนแก่นายปรีดี พนมยงค์
 หรือนักการเมืองฝ่ายสนับสนุนนายปรีดี พนมยงค์ อย่าง
 ใดเลย นายปรีดี พนมยงค์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
 อยู่รวมทั้งหมดประมาณสี่ห้าเดือนก็ลาออกเด็ดขาด ไม่
 เกี่ยวข้องกับการเมือง เริ่มเข้าดำรงตำแหน่งนายก ฯ อยู่
 เพียงสองเดือนเศษก็เกิดเหตุสวรรคต แต่ก่อนเกิดเหตุก็
 ได้ลาออกไปตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ ครั้งหนึ่งก่อนแล้วเกิด
 สวรรคตแล้วก็ลาออกทันที และต่อมาทั้ง ๆ ที่มีเสียงสนับสนุน
 มากในสภาก็ได้ลาออกเป็นเด็ดขาดจากตำแหน่งหน้าที่
 ทางการเมือง ทั้งปรากฏว่าเมื่อเข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรีก็
 เป็นด้วยการขอร้องเพื่อให้ช่วยบ้านเมือง ไม่ใช่เรื่องเข้า
 มาช่วงชิงแย่งตำแหน่ง เป็นการเข้ามาโดยเสียสละ เมื่อ
 ก่อนที่จะเข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรีนั้น ก็ปรากฏว่าเป็นผู้ที่
 ได้รับความนับถืออย่างกว้างขวางทั่วไป เป็นรัฐบุรุษอาวุ
 โส มีเกียรติสูงกว่าตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในยุคนั้น เป็น
 ที่ทราบกันดีสำหรับผู้ตั้งใจกระทำงานเพื่อประชาชน ว่า
 เป็นตำแหน่งอันมีภาระหนักอย่างยิ่ง ไม่ใช่ตำแหน่งที่จะ
 พึ่งเข้ามาแสวงผลประโยชน์ แสวงอำนาจส่วนตน เป็นที่

เห็นชัดว่าท่านผู้^{นี้}ไม่เคยแสวงผลประโยชน์เป็นส่วนตัวจาก
 ตำแหน่งหน้าที่ราชการใด ๆ เลย มีแต่ชวนชวายปฏิบัติ
 หน้าที่เพื่อประเทศ เพื่อประชาชนทั่วไป ทั้งยินยอมเข้า
 รับผิดชอบเพื่อรับใช้บ้านเมืองตามโอกาสที่จะกระทำได้
 ทั้งนี้ เหตุใดจึงจะเดือดร้อน ถ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้า
 อยู่หัวจะมาแย่งตำแหน่งนายกรัฐมนตรี (ความจริงเรื่อง
 ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี หรือตำแหน่งใด ๆ ทางการเมือง
 ไม่ใช่เรื่องแย่งตามความหมายแห่งคำว่าแย่ง เรื่องแย่ง
 เป็นเรื่องของยุคนิยมอำนาจเป็นใหญ่เหนือประชาชน เป็น
 ยุคที่ถืออำนาจอาวุธ อำนาจของบุคคลเฉพาะมีความสำคัญ
 ใหญ่ยิ่งเหนือประชาชน ซึ่งเป็นปฏิบัติที่อยู่ที่ยุคแห่งการรับ
 รองสิทธิ์ประชาชน รับรองฐานะความเป็นมนุษย์ของประ
 ชาชน และนักนิยมอำนาจย่อมถือเอาการสังหารผลาญชีวิต
 กัน เป็นธรรมเนียมของเขา ถือเอาการตัดสินด้วยกำลัง
 กายหรือกำลังอาวุธเป็นธรรมเนียม และยอมเป็นธรรมดาที่
 เมื่อทรากแห่งความนิยมอำนาจครอบงำอยู่ จะมีที่ทัศนะ
 เช่นนั้น)

โจทก์แถลงถึงเหตุไม่พอใจ เนื่องมาจากการออกจาก
งานของจำเลย และของคนอื่น ๆ อีกหลายคนมาประมวล
ว่าเป็นเหตุไม่พอใจ ตามการนำสืบไม่แสดงว่าได้รับความ
ไม่พอใจเช่นนั้น และทั้งไม่เป็นเรื่องที่จะทำความเสียหาย
อย่างใดเกิดขึ้น ที่น่าชั้นยิ่งกว่านั้น คือถึงแก่เกิดมีความ
รู้สึกอย่างเช่นคนตาตุกว่า เหตุนี้แล้วจึงทำให้เกิดการฆ่ากัน
ขึ้น โจทก์แถลงความเห็นร่วมในลักษณะตาตุกเช่นนี้ออก
มากุไม่เป็นสิ่งน่าปลาดอันใดนัก เพราะเมื่อดูด้วยทัศนะ
เช่นนั้นย่อมกันคว้าดึงไปในแง่ร้ายอย่างใด ๆ ก็ได้ มันสุก
แต่วิสัยที่จะถือว่าหน้าที่ที่ใครแต่ละคนมีอยู่นั้น ตั้งอยู่บน
มูลฐานอะไร

นอกจากนี้ ยังมีข้อนำสืบทำนองว่านายปรีดี พนม-
ยงค์ คุณเหมือนจะมีความนิยมรูปการปกครองแบบมหาชน-
รัฐ และด้วยการที่ได้มีความคิดในอันที่จะให้มีการสัมพันธ์
กับประเทศบ้านใกล้เรือนเคียง ในอาคเนย์นี้ในทำนอง
สหรัฐหรือสหพันธ์ และในบรรดาประเทศใกล้เคียงเหล่านี้
ล้วนเป็นประเทศไม่มีกษัตริย์ การร่วมสัมพันธ์กันในรูปแบบ
ทำนองดังกล่าวนี้ น่าจะต้องเป็นประเทศที่มีการปกครอง

คล้ายคลึงกันด้วย ทักษะอย่างหนึ่งซึ่งเพิ่มความซับซ้อนยิ่งขึ้น
 ดังจะเห็นได้ง่าย ๆ ว่า บัดนี้ประเทศไทยเรา^{นี้}ไม่ได้ร่วม
 สัมพันธ์ทุกสิ่งทุกอย่างใกล้ชิดกับสหรัฐอเมริกาอันเป็นประ
 เทศมหาชนรัฐโดยหรือ เราแสดงว่ายินดีร่วมในทุกรูปที่
 จะจัดขึ้น และเราสนับสนุนเต็มที่ในองค์การสหประชาชาติ
 ซึ่งส่วนมากเป็นมหาชนรัฐ เป็นความจำเป็นอย่างใดหรือ
 ที่จะต้องให้มีการปกครองแบบมหาชนรัฐ อย่างเดียวกัน
 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ไม่มีความสำคัญในรูปการ
 ปกครองของแต่ละประเทศ ดังเป็นที่ทราบกันอยู่ทั่วไป
 แล้ว อนึ่ง แม้ความคิดเรื่องการให้มีการปกครองในรูป
 มหาชนรัฐก็ตาม นักปฏิวัติผู้เข้าใจดีแห่งการปฏิวัติ ย่อม
 จะต้องทราบ ว่าความสำเร็จในการปฏิวัติทั้งหลายนั้นอยู่ที่
 ประชาชน ถ้าการปฏิวัติใดกระทำไปฝ่าฝืนความเห็นชอบ
 ของประชาชน การปฏิวัตินั้นก็ไปไม่รอด อนึ่ง การเปลี่ยน
 การปกครองเป็นแบบมหาชนรัฐ เป็นเรื่องของการเปลี่ยน
 สถาบันอันมีกษัตริย์เป็นประมุข เป็นเรื่องการเลิกล้มสถา
 บันเสีย ไม่ใช่เป็นเรื่องการเปลี่ยนตัวบุคคลดังที่คณะของ

หนักนียมอำนาจ และวิธีการเปลี่ยนตัวบุคคลทั้งสมัยการ
 ปกครองที่อำนาจตกอยู่แก่บุคคลเฉพาะนั้น ไม่ใช่วิธีปฏิบัติ
 เพื่อประชาชนตามนัยแห่งการปกครอง ที่รับรองสิทธิและ
 ฐานะของมนุษย์ ซึ่งวิธีการเปลี่ยนตัวบุคคลผู้ครองอำนาจ
 สมัยอำนาจ อธิปไตยของบ้านเมืองตกอยู่แก่บุคคลเฉพาะ
 นั้น มีธรรมเนียมใช้การสังหารผลาญชีวิตแล้วขึ้นครอง
 อำนาจ ด้วยการปราบคาบิเตก (ตามที่ปรากฏในประวัติ
 ศาสตร์นั้นการแย่งราชบัลลังก์ เกิดขึ้นส่วนมากจากเจ้านาย
 ในราชวงศ์เดียวกัน ผู้ใฝ่สูงในอำนาจหรือพวกใฝ่อำนาจ
 เป็นนักเผด็จการฟาสซิสต์) ซึ่งต่างกับการเดิกล้มสถาบัน
 พระมหากษัตริย์ การเดิกล้มสถาบันพระมหากษัตริย์ไม่กระ
 ทบถึงการที่จะต้องกำจัดบุคคลด้วย เมื่อล้มสถาบันแล้วก็
 ไม่มีผลให้บุคคลใดบุคคลหนึ่ง มีฐานะตามสถาบันนั้นได้
 ส่วนการที่จะพึงพิจารณาปัญหาเรื่องบุคคลเพียงใด ก็สุดแต่
 การกระทำเป็นราย ๆ ไป และการจัดการต้องจัดการตาม
 ที่มีกฎหมายกำหนดไว้ หรือประชาชนเห็นสมควรกำหนด
 กฎหมายขึ้นเป็นพิเศษ วิธีการสังหารผลาญชีวิตผู้ครอง

สถาบันต่าง ๆ เมื่อสถาบันนั้นคงมีอยู่ก็ต้องตั้งผู้มีหน้าที่
 ตามสถาบันนั้นต่อไป การฆ่ากษัตริย์จึงไม่ใช่วิธีการหรือ
 ธรรมเนียมของนักมหาชนรัฐ นักศึกษาประวัติศาสตร์ย่อม
 จะทราบดีว่า ที่มาแห่งการปกครองมหาชนรัฐนั้น ทาง
 หนึ่งมาจากที่ประเทศนั้นไม่มีพระมหากษัตริย์ หรือสถาบัน
 กษัตริย์มาก่อน เมื่อจัดการปกครองประเทศของตนขึ้นใน
 แบบแผนประชาธิปไตย จึงไม่มีความจำเป็นต้องสร้าง
 สถาบันขึ้นอีก (เช่นสหรัฐอเมริกา) อีกทางหนึ่ง คือ
 สำหรับประเทศที่ได้มีการปกครอง อย่างมีพระมหากษัตริย์
 มาก่อน เมื่อเปลี่ยนการปกครองเป็นแบบประชาธิปไตย
 ประชาชนมีความเห็นว่าถ้าขึ้นกษัตริย์ไว้ สถาบัน
 นี้จะเป็นที่มาแห่งการแอบแฝง แห่งการแอบอ้างสิทธิ
 พิเศษขึ้นครองประชาชน หรือเป็นแหล่งเสาะแสวงหาผล
 ประโยชน์ของชนชั้นพิเศษเหนือประชาชนอยู่ อันเป็น
 ภาระหนักเกินไปกว่าที่ประชาชนจะทนแบกไหวได้ เป็นอัน
 ไร้ประโยชน์แก่ประชาชนเสียแล้ว เขาก็เลิกล้างสถาบัน
 นั้นเสีย โดยไม่รับรองสถาบันนั้นไว้ในรัฐธรรมนูญต่อไป
 ฉะนั้น นักนิยมกษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตยจึงถือเป็น

หน้าที่อันสำคัญยิ่ง ที่จะต้องเทอดพระมหากษัตริย์ไว้ใน
 ฐานะพระประมุขของชาติอันแท้จริง ให้พระองค์ดำรงอยู่
 ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ และมีให้มีความรับผิดชอบ
 ชอบอย่างใดอย่างหนึ่ง อันจะเป็นเหตุให้ถูกวิพากษ์วิจารณ์
 ถึงพระองค์ ซึ่งจะกลายความศักดิ์สิทธิ์แห่งสถาบันเสียได้
 นักการเมืองผู้มีความนิยมดังนี้ ต้องเข้ารับผิดชอบใน
 บรรดากิจการทุกสิ่งทุกอย่างโดยสิ้นเชิง ไม่ฟังดึงหรือน้อม
 นำพระองค์ให้ลงมาเกี่ยวข้อง หรืออ้างอิงพระราชอำนาจ
 ของพระองค์อย่างใดอย่างหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อให้เป็นที่อุ้มนใจ
 แก่ประชาชนโดยแน่นอนว่า จะไม่มีผู้ใดแอบแฝงซึ่ครอง
 เขาอยู่โดยอาศัยพระบารมี การแอบแฝงแอบอ้างพระราช
 อำนาจต่าง ๆ ก็คือ เหล่านี้หาใช่แก่นิยมกษัตริย์ในระบบ
 ประชาธิปไตยไม่ แต่หากเป็นนักฉวยโอกาส โดยอาศัย
 อำนาจพระมหากษัตริย์ซึ่งยังเหลือชราอยู่ ก็การที่ได้เกิด
 แนวความคิดในรูปการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น ได้
 มีมูลเหตุเนื่องมาจากที่ เมื่อให้พระมหากษัตริย์ทรงพระ
 ราชอำนาจโดยเด็ดขาดทุกสิ่งทุกอย่างนั้น แม้พระมหา-

กษัตริย์จะทรงมีพระทัยเพื่อชาติบ้านเมืองเพียงใด ก็ตามแต่
 โดยลักษณะธรรมชาติมักเป็นที่แอบแฝงของนักฉวยโอกาส
 ขี้ครองประชาชน อ่างสิทธิ์พิเศษเหนือประชาชนจนสุดที่
 ประชาชนจะแบกได้ และมักพอกพูนขึ้นตามระยะเวลา
 เสมอ ทราบที่เหลื่ออยู่นี้แหละ ได้นำมาซึ่งความเสื่อม
 แห่งสถาบันพระมหากษัตริย์ ในเมืองไทยนี้ นักการเมือง
 ทุกฝ่ายทราบดีว่าประชาชนทั่วไปเคารพรักพระมหากษัตริย์
 และพระองค์ ย่อมเป็นศูนย์กลางแห่งการรวมความสามัคคี
 การร่วมมือกันสร้างบ้านเมือง นักการเมืองผู้ปรารถนาดี
 ต่อชาติบ้านเมือง และประชาชน ย่อมชวนชวนที่จะให้
 พระองค์ดำรงอยู่ในฐานะเช่นนั้นอันแท้จริง โดยที่บ้าน
 เมืองของเรา นี้ เพิ่งได้เปลี่ยนการปกครองเป็นระบอบประ
 ชาธิปไตย และเพิ่งจะได้มีความสำนึกถึงสิทธิของมนุษย์
 และประชาชน และประชาชนเพิ่งจะได้สำนึกขึ้นบ้างซึ่ง
 ฐานะแห่งคนไทยในฐานะที่เป็นกำลังสำคัญใหญ่ยิ่งของบ้าน
 เมือง ฉะนั้น ก็เป็นธรรมดาที่นักขี้ครองประชาชนโดย
 สิทธิพิเศษย่อมจะยังเหลือซากอยู่ และซากเหล่านี้ย่อม
 แฝงร่างอยู่ในที่ทั่วๆ ไป อาจจะโดยรู้ตนหรือได้หลงตน

ว่าได้เปลี่ยนจิตใจเพื่อประชาชนไปแล้วก็เป็นได้ และ
 เพราะฉะนั้น การชวนชววยพยายามที่จะรักษาไว้ซึ่งสิทธิ
 พิเศษที่ตนได้ไว้แล้ว จึงยอมเป็นธรรมดาที่จะต้องมีการ
 เกิดขึ้น และท่านนี้ที่จะให้เข้าใจถึงการจะระมัดระวังเทอด
 ทูนพระมหากษัตริย์ ในฐานะเป็นศูนย์กลางแห่งความ
 สามัคคีอันแท้จริง ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะอันแท้
 จริง ย่อมยากที่จะเป็นไปได้ เพราะความเคยชินในสิทธิ
 พิเศษแห่งตนที่ได้ไว้ จึงมักผลอ หรือจงใจเรียกร้อง
 สิทธิพิเศษเช่นนั้น โดยอาศัยหรือแอบแฝงอ้างพระราช
 อำนาจแห่งพระมหากษัตริย์ และการขัดแย้งในการแสดง
 ความจงรักภักดีจึงได้ปรากฏอยู่เสมอ กล่าวคือ ฝ่ายมุ่ง
 หมายฐานะอันสมบูรณ์ตามรัฐธรรมนูญ แห่งพระประมุข
 ย่อมพยายามเทอดทูนพระเกียรติ และเทอดทูนให้เป็นที่
 เคารพสักการะ ให้พระองค์เป็นที่เคารพรักของประชาชน
 อันแท้จริง และเป็นศูนย์กลางแห่งสามัคคีธรรมแห่งชาติ
 อีกฝ่ายหนึ่งแสดงความจงรักภักดีด้วยการกล่าวอ้างถึงความ
 ซื่อตรงจงรักต่อพระองค์ เพื่อได้รับพระเมตตาบารมี และ

กล่าวอ้างความจงรักภักดีนั้นแพร่ไปในหมู่ประชาชน เพื่อ
 ปล่อยให้ได้รับความนิยมจากประชาชนในความจงรักภักดีแห่ง
 ตนนั้นด้วย และในขณะเดียวกันเที่ยวสอศ่ายคุณอื่น
 ด้วยสายตาระวางสงสัยว่า เขาไม่จงรักภักดี บางพวกได้
 อ้างความจงรักภักดี โดยพยายามที่จะเรียกร้องให้ได้มา
 ซึ่งพระราชอำนาจแห่งพระองค์ ให้มีส่วนมีเสียงในการ
 ปกครองบ้านเมืองบ้าง (ซึ่งตามความจริงคงที่ปรากฏเห็น
 อยู่ทุกวันนี้ว่า ได้ขอแบ่งพระราชอำนาจคืนไปให้แก่พระ
 มหากษัตริย์บ้าง ตามรัฐธรรมนูญปัจจุบันนี้ พระมหากษัตริย์
 มิได้เคยใช้พระราชอำนาจนั้นโดยพระองค์เองเลย เท่ากับ
 เป็นการอาศัยพระราชอำนาจ เพื่อให้สิทธิพิเศษแก่บุคคล
 บางหมู่ โดยมิต้องได้รับความเห็นชอบและยินยอมจากประ
 ชาชน)

คำแถลงปิดสำนวนของนายพัก ฌ สงขลา ทนาย
 จำเลยได้กล่าวต่อไปอีกตอนหนึ่งว่าดังนี้

“คดีนี้เป็น ข้อกล่าวหา อันสืบ เนื่องมา จากการเมือง

โดยไม่ต้องสงสัย โดยที่ผู้ต้องหาในคดีนี้ที่โจทก์กล่าวระบุ
 ถึง ได้เป็นผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ ๒๘
 มิถุนายน ๒๔๗๕ สองคน คือ นายปรีดี พนมยงค์ และ
 นายเจดีย์ว ปทุมรต จำเลย สำหรับนางปรีดี พนมยงค์
 นั้น นับว่าเป็นหัวหน้าสำหรับฝ่ายพลเรือนด้วยผู้หนึ่ง และ
 เป็นที่ทราบกันว่าเป็นผู้มีความรู้และความเข้าใจในระบบ
 ประชาธิปไตยเป็นอย่างดี เมื่อได้กระทำการเปลี่ยนแปลง
 การปกครองแล้ว ก็ได้ปฏิบัติหน้าที่สำคัญ ๆ เกี่ยวกับ
 การบ้านเมืองมากหน้าที่ด้วยกัน และที่นับว่าเป็นคุณประ
 โยชน์แก่บ้านเมืองอย่างมาคนั้น เป็นอันไม่มีผู้ใดจะปฏิเสธ
 ได้นับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นต้นมา หรือแม้ตั้ง
 แต่ก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองก็ดี ปรากฏว่าท่านผู้นี้ได้
 ปฏิบัติงานในหน้าที่เป็นอย่างดี เป็นผู้หนึ่งที่ใช้เวลาเกือบ
 ทั้งหมดตั้งแต่เข้ารับราชการมาเพื่อประโยชน์แก่ราชการนั้น
 เมื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว ก็นับว่าเป็นผู้หนึ่ง
 เป็นหัวเรี่ยวหัวแรง ในการวาง รูปแบบ แผนกการ ปกครอง
 ตามแบบอย่างประชาธิปไตย ไม่ปรากฏว่าใฝ่หาผลประโยชน์
 แก่ตนเองในหน้าที่ราชการ หรือแม้แต่ใฝ่หาความ

สำราญของตนเมื่ออยู่ในตำแหน่งหน้าที่ราชการสูงส่งในทาง
 บำรุงบำเรอตนทางกามารมณ์ก็ดี ทางความหรูหราฟุ่มเฟือย
 ต่าง ๆ ก็ดี ได้อุทิศตนและทุ่มเทตนเองเพื่อความสำเร็จใน
 งานโดยตลอด และแม้เมื่อเกิดสงครามมหาเอเซียบูรพา
 ซึ่งเป็นที่ทราบกันทั่วไปว่า สงครามคราวนั้นเมื่อเป็นอัน
 ประเทศยินยอมให้กองทัพญี่ปุ่นผ่านแล้ว ก็เท่ากับเราได้
 เสียเอกราชแล้ว ในขณะนั้น ท่านผู้นี้ได้ขึ้นดำรงตำแหน่ง
 ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ก็มีได้เกรงอันตรายที่จะเกิด
 แก่ตน ได้คิดอ่านดำเนินการเพื่อให้ประเทศรอดพ้นจาก
 การเสียเอกราชได้ เนื่องในการปฏิบัติหน้าที่อย่างดียิ่งตั้ง
 กล้าวและในโอกาสที่ได้ติดต่อกัน ดำเนินการ กู้ยืมสละ
 ภาพเพื่อประชาชน กับบรรดาสัมพันธมิตรทั่วไป จึงได้รับ
 ความนับถือและยกย่องสูงสุดท่านหนึ่งในบรรดาประเทศทั้ง
 หลายเหล่านั้น ผู้ที่มีความคิดสำนึกในหน้าที่ต่อประชาชน
 ย่อมจะเข้าใจได้ว่า เหตุใดท่านผู้นี้จึงไม่เคยเห็นเจ็ญน้อย
 ในการปฏิบัติหน้าที่ เหตุใดท่านผู้นี้จึงไม่ปรากฏเที่ยวใ
 หาคความสำราญอย่างเช่นที่เห็นกันอยู่ทั่วไปในบรรดาผู้มีอำ-

นาจวาสนาทั้งหลาย ท่านผู้^๕ปรารถนาสิ่งใดหรือ และการ
 ครอบงำชีวิตทั้งมนุษย์ทนต์ได้หรือ จะเป็นการครอบงำชีวิตอยู่
 โดยมีความสุขได้ละหรือ ผู้มีความเข้าใจในคุณค่าแห่งงาน
 และมีความสำนึกในคุณค่าแห่งประชาชนเพื่อนมนุษย์ และ
 เล็งเห็นกฎความจริงในเรื่องผลประโยชน์ของประชาชนแล้ว
 ย่อมพิจารณาเห็นได้ว่างานที่ได้กระทำนั้น ได้กระทำโดยมุ่ง
 หมายเพื่อประโยชน์ร่วมกันของเพื่อนมนุษย์ งานนั้นกระ
 ทำเพื่อพากันไปสู่ความเจริญ เพื่อช่วยกันสร้างฐานะอัน
 มั่นคงแห่งเพื่อนร่วมชาติ วิถีนั้นเป็นวิถีที่จะพาไปสู่ความ
 สถาพรของเพื่อนร่วมชาติ ความอึดอีย่อมมีขึ้น เกิดขึ้น
 เนื่องความสนุกสนานทั้งหลายที่เห็นกันอยู่ และเข้าใจกัน
 อยู่เมื่อเห็นผลแห่งงานอันบังเกิดขึ้นนั้น และเมื่อได้ใฝ่ใจ
 คำนึงถึงประโยชน์ ร่วมของ ประชาชน แล้วก็เล็งเห็นได้ถึง
 การกระทำใดเป็นการกระทำทำลาย การกระทำใดนำความ
 เสียหาย มาสู่ประชาชน การนั้น เขาย่อมไม่อาจ จะกระทำได้
 การกระทำนั้นไม่มีผลทำให้เขามีความสุขได้ การปฏิบัติ
 งานเพื่อประชาชนนี้ หากใช่เป็นการแสวงหาอำนาจไม่ เพราะ
 ตามความจริงอำนาจหาใช่สิ่งนำมาซึ่งความสุขอันแท้จริงไม่

ความสุขอันแท้จริงคือชุมชนอันมีสันติสุข ชุมชนอัน
 ไม่มีการกดขี่ข่มเหงเบียดเบียนซึ่งกันและกัน ชุมชน
 ที่ไม่มีการมุ่งร้ายทำลายกัน มีการปฏิบัติกิจการงานทั้ง
 หลายเพื่อประโยชน์ร่วมกัน การมีชีวิตอยู่เหนือความทุกข์
 ยากของผู้อื่น ย่อมไม่มีผลให้เกิดความสุขได้.

เป็นที่ปรากฏว่าท่านผู้นี้ไม่เคยแสดงการใฝ่อำนาจเลย
 และไม่เคยร่ำร้องหรืออวดอ้างความรักชาติว่าได้มีอยู่เหนือ
 สิ่งอื่นใดอย่างใดเลย ท่านมุ่งหน้าแต่จะกระทำหน้าที่เท่า
 นั้น (ข้าพเจ้าได้ทราบแต่คำกล่าวของท่านว่า ท่านทำงาน
 เพราะ ได้รู้สึกว่าคุณเป็น หนึ่งชาติ ในกำเนิด ในทันทีที่ได้ไป
 ศึกษาวิชาความรู้ จึงเป็นหน้าที่ที่จะต้องรับใช้ชาติและใช้
 หนึ่ง))

ดังได้กล่าวข้างต้นแล้วว่า ความสำนึกในความจง-
 รักภักดีในพระมหากษัตริย์ที่ถูกต้องนั้น คือการสำนึกใน
 หน้าที่ที่มีอยู่แก่ประชาชนเป็นสำคัญข้อแรก พระมหา-
 กษัตริย์ย่อมประสงค์เช่นนั้น การดำเนินการปกครองใน
 แบบแผนประชาธิปไตยเพื่อ ประกาศประกาสิตออกชัดแจ้ง

ซึ่งประโยชน์ของประชาชนนั้น พระบาทสมเด็จพระปกเกล้า ๆ ก็ได้ทรงปรารถนาอยู่แต่หากในขณะนั้นยังขัดขวางด้วยมุขอำมาตย์บางท่านอยู่ ฉะนั้น เมื่อคณะราษฎรได้กระทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองเพื่อให้เกิดเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย จึงเป็นการสมพระราชประสงค์ประการหนึ่ง และเมื่อพระองค์พระราชทานรัฐธรรมนูญแก่ประชาชนแล้ว พระองค์จึงได้เน้นให้ชัดถึงประโยชน์ของประชาชน การประกาศโฆษณาเมื่อคราวเปลี่ยนแปลงการปกครอง ซึ่งได้โฆษณาด้วยถ้อยคำหนักไปข้างนั้น ย่อมเป็นธรรมดาของการปฏิบัติ ในลักษณะการเปลี่ยนแปลงระบอบเช่นนั้น ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้า ๆ ก็ได้พระราชทานอภัยโทษ โดยทรงทราบในข้อนี้ ตั้งข้อความประกาศพระราชทานอภัยโทษเป็นที่ทราบกันอยู่ทั่วไปแล้ว และคณะราษฎรก็ได้แสดงความเสียใจอย่างยิ่งในถ้อยคำอันหนักนั้น ได้พากันไปทูลขอไปทำความสักการะขอขมา และขอพระราชทานอภัย และนักปฏิวัติผู้ได้สำนึกในประโยชน์ของประชาชน ย่อมต้องระลึกถึงและจารึกในพระมหากษัตริย์คุณข้อนี้ที่ทรงช่วยให้ไม่เสียเลือดเนื้อเหมือนบรรดา

ประเทศอื่น ๆ ที่ได้มีการปฏิวัติทั่วไป เมื่อเป็นอันประกาศใช้รัฐธรรมนูญประกาศิตดังกล่าวแล้ว บรรดาผู้สำนักว่าคนแต่ละคนล้วน มีหน้าที่ผูกพันกัน ที่จะปฏิบัติ หน้าที่ ให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชน ซึ่งในระยะแรกนั้นเป็นที่ทราบกันอยู่ ฐานะเศรษฐกิจของบ้านเมืองกำลังซบเซาถึงขีดอันน่าวิตกอย่างยิ่ง (ดังปรากฏชัดแจ้งจากประกาศพระบรมราชโองการ ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ฉบับลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๔๗๕ เรื่องความอึดอัดผิดเคือง) ฉะนั้น เป็นหน้าที่ของรัฐบาลจะต้องชวนชวนแก้ไขเศรษฐกิจของบ้านเมือง เพื่อจัดการเศรษฐกิจให้มีผลยังความสุขสมบูรณ์ให้เกิดแก่ประชาชน (ความทุกข์ของประชาชนนั้น หมายถึงประชาชนส่วนใหญ่ ประชาชนซึ่งเป็นกระดูกสันหลังของประเทศ เช่น ชาวนาและผู้หากินโดยวิชาชีพและการฝีมือทั้งหลาย แม้ผู้ประกอบการค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ความเดือดร้อนนั้นยังไม่กระทบให้เกิดความเดือดร้อนแก่ บรรดาเศรษฐีผู้มั่งคั่งทั้งหลายซึ่งได้มีทรัพย์สินสะสมไว้ตั้งแต่ตั้งเคิมมา ซึ่งระยะเวลาล่วงไปก็อาจกระทบถึงได้ในที่สุด) และโดยที่คณะราษฎรได้ประกาศ

หลักหกประการในอันที่จะพาประเทศไปสู่ความเจริญความ
 เป็นอารยะ ฉะนั้น จึงได้มีการเร่งรัดให้รีบดำเนินการ
 ตามหลักนั้น (ขณะนั้นเมื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว
 ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ การ ปกครอง แผ่นดิน ฉบับแรก
 แล้ว ได้มีการจัดตั้งคณะรัฐบาลขึ้น ประกอบด้วยข้าราชการ
 ชั้นผู้ใหญ่ส่วนหนึ่ง และบุคคลชั้นผู้ใหญ่ในคณะราษฎรส่วน
 หนึ่ง จนเมื่อเป็นอันประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับถาวร
 เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕ แล้วคณะรัฐมนตรีชุดแรก
 ก่อตั้งขึ้นในรูปผสมดังกล่าว และมีข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ซึ่ง
 มิใช่คณะราษฎรเป็นนายกรัฐมนตรีชุดแรกในระยะนั้น การ
 ดำเนินงานของรัฐบาลได้คลี่คลายฐานะทางภาษีบางประการ
 และภาระเฉพาะหน้าคือการร่างรัฐธรรมนูญถาวร ซึ่งได้
 สำเร็จโดยเรียบร้อยเป็นที่พอใจด้วยกันทุกฝ่าย ในคณะ
 รัฐมนตรีชุดแรกนี้ นายปรีดี พนมยงค์ ได้ร่วมเป็นคณะ
 ด้วย) คณะรัฐมนตรีได้มอบให้นายปรีดี พนมยงค์ ไป
 จัดการร่างโครงการเศรษฐกิจขึ้นมา เมื่อร่างโครงการเศรษฐกิจ
 กิจนั้นเสร็จแล้ว คณะรัฐบาลก็ได้ตั้งอนุกรรมการขึ้นพิจารณา
 ปราบกฏว่าเกิดมีความขัดแย้งกันขึ้น แต่ส่วนข้างมากในอนุ-

กรรมการนั้นเห็นชอบด้วยโครงการนั้นเป็นส่วนมาก เมื่อเสนอเรื่องขึ้นไปยังคณะรัฐมนตรีแล้ว หัวหน้ารัฐบาลขณะนั้นได้อ้างพระบรมราชโองการ ฯ ของพระมหากษัตริย์ว่าไม่ทรงเห็นชอบด้วย แล้วได้มีการประนามว่าโครงการเศรษฐกิจนี้ (เรียกกันว่าสมุดปกเหลือง) ว่าเป็นโครงการคอมมิวนิสต์ (โดยสมุดปกขาว) อ้างว่าเป็นพระราชวิจารณ์ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็การที่นายปรีดี พนมยงค์ ได้ร่างโครงการนั้นขึ้นมาขึ้นนี้ พิจารณาโดยส่วนใหญ่ก็มุ่งหมายที่จะได้มีการ ดำเนินเศรษฐกิจของ ประเทศให้เป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ และเพื่อให้ประชาชนได้มีการประกันทางสังคม เฉพาะอย่างยิ่งคนชรา ไม่สามารถประกอบภาระงานได้ ให้ได้มีการประกันว่าจะมีผู้ชูลเลี้ยงไม่อดตาย ความคิดนี้จะปฏิบัติเป็นผลหรือไม่ ย่อมอยู่ที่การร่วมมือกันในการปฏิบัติหน้าที่ แต่ถ้าการร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่มีไม่เพียงพอ ก็อาจจะไม่เป็นผลเกิดขึ้น ก็ย่อมเป็นหน้าที่ที่จะได้ร่วมกันพิจารณาแก้ไข และเมื่อปรากฏการไม่เห็นชอบอย่างใดก็ชอบที่จะโต้แย้งแสดงความเห็นกันให้เห็นผิดเห็นชอบ อันเป็นวิถีทางต่อสู้ในระบบ

ประชาธิปไตย การเสนอโครงการของนายปรีดี พนมยงค์
 เท่ากับเป็นการเสนอความเห็น เสนอแนวความคิดของนัก
 การเมืองผู้หนึ่ง ถ้าส่วนมากเห็นชอบก็ย่อมปฏิบัติตามนั้น
 ส่วนมากไม่เห็นชอบก็ตกไป ในชั้นแรกได้ตกลงให้ประ-
 กาศขอความเห็นชอบของประชาชน แต่ในที่สุดรัฐบาลไม่
 ยอมให้ทำ แล้วประนามทั้งกล่าวมาแล้ว ก็การที่นักการ
 เมืองอีกฝ่ายหนึ่งไม่เห็นชอบก็ชอบที่จะโต้แย้งความเห็นนั้น
 โดยเสนอข้อคัดค้าน ให้ได้ผลมีการเห็นตามมากกว่า แต่
 ท่านหากระทำดังนี้ไม่ กลับไม่กล้ารับผิดชอบ และยังแอบ
 อ้างว่าเป็นพระบรมราชโองการฯพระมหากษัตริย์ ได้ตั้ง
 เอาพระนามพระมหากษัตริย์มาโต้แย้งกับนักการเมือง ซึ่ง
 ถือไม่ได้แน่ว่าเป็น การ ถวาย ความ จง รักภักดี เป็นแน่
 และการโต้แย้งระหว่างนักการเมืองนั้นย่อมมีขึ้นเป็นธรรม-
 คา การตกใจถึงขนาดตั้งพระมหากษัตริย์ลงมาเช่นนั้น
 คงจะเนื่องมาจากความเคยชินเก่าแก่ของท่าน เมื่อมีประ-
 กาศอ้างว่าเป็นพระบรมราชโองการฯแล้ว ไม่ปรากฏการ
 โต้ตอบพระราชวิจารณ์ที่อ้างว่าเป็นของพระมหากษัตริย์นั้น
 เลย และแม้ในที่สุด เมื่อรัฐบาลชุดนั้นถูกบังคับให้ลา

ออกไปแล้วมีการตั้งรัฐบาลขึ้นใหม่ อันมีผู้ใหญ่ในคณะ
 ราษฎรเป็นหัวหน้ารัฐบาลเมื่อมีการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ
 ฉบับถาวรแล้ว ได้มีการเรียกนายปรีดี พนมยงค์ กลับ
 จากต่างประเทศ (พฤติการณ์เรื่องโครงการ ฯ คราวนั้น นาย
 ปรีดี พนมยงค์ ได้ถูกบังคับให้ออกไปอยู่ต่างประเทศ)
 แล้วสภาได้ตั้งกรรมการขึ้นพิจารณาว่า นายปรีดี ฯ นิยม
 คอมมิวนิสต์หรือไม่ ซึ่งในที่สุดสภาผู้แทนในครั้งนั้นได้ลง
 มติเป็นเอกฉันท์ว่าไม่ใช่ ในครั้งนั้นได้มีการกล่าวอ้างถึง
 สมุดปกเหลืองว่าควรจะได้นำมาพิจารณาด้วย การที่คณะ
 กรรมการมิได้นำสมุดปกเหลืองมาพิจารณาโดยตรงนั้น เป็น
 ที่เข้าใจกันว่าเนื่องจากได้มีการ กล่าวอ้างว่ามี พระบรมราช
 โองการ ฯ พระมหากษัตริย์ วิพากษ์วิจารณ์ สมุดปกเหลือง
 ไว้ จึงไม่เป็นการชอบที่คณะกรรมการจะนำสมุดปกเหลือง
 มาพิจารณา เพราะถ้าความเห็นขัดแย้งกันแล้ว ก็จะเป็น
 อันกระทบกระเทือนพระมหากษัตริย์ จึงเพียงแต่ให้มีการ
 ไปสวนหลักความคิดเห็นในทางเศรษฐกิจของท่านผู้นี้ ซึ่ง
 โดยหลักความคิดเห็นที่ท่านมีอยู่นั้น จะเป็นอันพิจารณา
 ได้ว่าเป็นผู้มีแนวความคิดเห็นเช่นใด และวิสัยของผู้มี

ความมั่นคงต่ออุดมคติแล้ว ย่อมไม่ผันแปรง่ายซึ่งอุดมคติ
 ของตนนั้น หรือหลักความนิยมของตนนั้น เป็นที่ปรากฏ
 ว่าแม้จะได้ถูก ประนามโดย พระบาทสมเด็จพระปกเกล้า ฯ
 ท่านผู้นี้ก็ไม่เคยได้ตอบเลย ทั้งไม่พูดถึงอีกเลยในเรื่องที่
 แล้วไปแล้ว เมื่อพระบาทสมเด็จพระปกเกล้า ฯ สละราช-
 สมบัติไปแล้ว และพระองค์ได้สวรรคตไป เมื่อมีโอกา
 สที่ท่านผู้นี้จะได้กระทำ ก็ได้พยายามทุกวิถีทางที่จะเทอด-
 ฑูพระบารมีคุณ และพระเกียรติพระปกเกล้า ฯ ที่มีต่อ
 ประชาชน ที่มีต่อระบอบประชาธิปไตยทุกประการ ใน
 การสนับสนุนการ ชนครองราช สมบัติของ พระบาท สมเด็จพระ
 พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๘ สืบต่อจากพระปกเกล้า ฯ ท่านผู้นี้
 ก็ได้เป็นผู้หนึ่งที่สนับสนุน และพยายามเลิกล้างข้อจำกัด
 สิทธิและอำนาจทางการเมืองที่ได้จำกัดไว้แก่พระบรมวงศา
 นวงศ์ พยายามแก้ไขความขุ่นข้องหมองใจที่เกิดขึ้นแก่
 พระบรมวงศานุวงศ์ และบรรดาเหตุพิพาททางการเมือง
 เมื่อมีโอกา เมื่อสงครามมหาอาเซียบูรพาเสร็จสิ้นแล้ว
 เพื่อที่จะได้ช่วยกันพบบ้านเมืองก้าวเข้าไปตามวิถีประชาธิปไตย
 ไทยยิ่งขึ้น ระหว่างสงครามการพยายามป้องกันและเทอด

ทูลพระบรมวงศานุวงศ์ต่าง ๆ โดยอาศัยหน้าที่ฐานะผู้สำเร็จราชการฯ ก็เป็นที่ประจักษ์การกระทำอยู่ เกี่ยวกับความห่วงใยในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์ ตลอดจน สมเด็จพระราชชนนี ด้วยการ ปฏิบัติ หน้าที่ถวายความสะดวกสบายทุกสิ่งทุกอย่างเท่าที่จะทำได้ก็ได้ปรากฏอยู่ถ้าไม่ถูกลืมนักเสีย เสร็จสงครามแล้ว ด้วยความเป็นห่วงในความเหินห่างจากประชาชน ท่านผู้^{๕๕}ก็ได้พยายามทูลเชิญให้เสด็จกลับเพื่อประทับให้เป็นที่อุ่นใจแก่ประชาชน การพยายามทูลเชิญ^{๕๖} ย่อมเป็นที่ ประจักษ์ อยู่เช่น เดียวกัน คงจะไม่มีผู้ใดปฏิเสธ ^{๕๗} ^{๕๘} ทงนี้ก็เพื่อให้ประชาชนได้ชื่นชมพระบารมีและแสดงความเคารพสักการะในพระองค์ เพื่อเป็นศูนย์กลางแห่งสามัคคีธรรม การกระทำทั้งหลายทั้ง^{๕๙} สิ้น เหล่านี้แสดงหรือ ว่าเป็น การ มุ่งร้ายต่อ สถาบันกษัตริย์ เมื่อเสร็จสิ้นสงครามมหาอาเซียบูรพานั้น ท่านผู้^{๖๐}ไม่ใช่เป็น^{๖๑} ได้รับความนิยมสูงสุดทั้งภายนอก และภายใน ประเทศหรือในการปฏิบัติหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ท่านผู้^{๖๒} ได้ปฏิบัติภารกิจหนึ่งสิ่งใดในทางไม่ เชิดชูพระบรมวงศานุวงศ์หรือ และครวมอบหมายแต่งตั้งนายควง อภัยวงศ์

เป็นนายกรัฐมนตรีสมัยสืบต่อจากจอมพลป.ฯ ครั้งแรกนั้น
 กำหนดนำทักษิณอนันต์ประกาศทั่วไปที่มอบแก่รัฐบาลนาย
 ครวงษ์ไม่เป็นแบบอย่างที่ดี และนายครวงษ์ ได้บัญญัติที่จะ
 ทอดไว้ดอกหรือ และประชาชนได้มีความนิยมนี้พุ่งสูงขึ้น
 อย่างยิ่งหรือ ความนิยมนับถือที่เกิดขึ้นเนื่องจากการใฝ่
 อำนาจหรือ เปล่าทั้งสิ้น แต่หากการกระทำบังชั้ดเช่นนั้น
 ถ้าท่านผู้ใฝ่อำนาจแล้ว ไฉนจึงสนับสนุนให้ ม.ร.ว.
 เสถียรฯ มาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเมื่อเสร็จสงคราม
 ทง ๆ ที่รู้ว่าคุณท่านผู้เป็นเชื้อพระวงศ์ และตามประวัติ-
 ศาสตร์ย่อมช้อยู่่า เป็นการยากที่สุดที่นักปฏิวัติกับเชื้อ
 พระวงศ์จะเข้ากันได้ และการปฏิวัตินั้นได้กระทบถึงผล
 ประโยชน์ พระบรมวงศานุวงศ์ใหญ่ยิ่งกว่า พระมหากษัตริย์
 เสียอีก จึงเป็นการยากยิ่งที่พระบรมวงศานุวงศ์ทั้งหลายจะ
 ลืมความเสียหายและความเสื่อมเสียต่าง ๆ นั้นได้ แม้จะได้
 รู้สึกความสำคัญของประชาชนบ้างก็ตาม ด้วยความห่วงใย
 ในประโยชน์ของประชาชนเป็นข้อใหญ่ นายปรีดี พนมยงค์
 ย่อมไม่พะวงถึงสิ่งเหล่านี้เลย และอนึ่ง ย่อมเป็นที่ประจักษ์

ตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองมาแล้วว่า ในกลุ่มนักปฏิวัติ ไซ้ว่าจะมีผู้ใดมีจิตมุ่งมั่นต่อหน้าที่ต่อประชาชนทุกคนไป การประพฤติกฎปฏิบัติในกาลต่อมาแสดงออกตามหลักแห่งความนิยมของเขา จนได้ปรากฏถึงสมัยหนึ่งที่ประชาธิปไตยได้ผันแปรไปในรูปเผด็จการ และได้มีการร่วมมือกับบรรดาประเทศเผด็จการทั้งหลาย ได้มีการปฏิบัติทำนองตั้งราชสำนักขึ้นใหม่เหล่านี้ ซึ่งก็เป็นลักษณะธรรมดาที่ชรากรแห่งอำนาจนั้นได้ฝังรากลึกอยู่ในมนุษย์นั้น เป็นการยากที่จะฝีกฝนหรืออบรม หรือแก้ไขให้คลี่คลายไปได้โดยรวดเร็วหรือง่าย ๆ ระยะเวลาแห่งความหลงผิด จึงเกิดขึ้นเป็นธรรมดา และนั้นไม่เคยได้ทำความสั่นสะเทือนแก่ราชบัลลังก์กษัตริย์อย่างแท้จริงมาแล้วดอกหรือ ตามความจริงตามกฎธรรมชาตินั้น ลักษณะอันเป็นปฏิปักษ์ต่อกันนั้นมิใช่เนื่องมาจากใฝ่อำนาจหรือสะสมอำนาจเฉพาะตนดอกหรือเมื่อผลประโยชน์ขัดแย้งกัน ธรรมเนียม ก็คือใช้กำลังสังหารผลาญกันเพื่อ ป้องกันสงวน รักษาอำนาจ ของคนนั้นหรือเพื่อข้อยแย้งอำนาจนั้น แต่ในทางที่ได้สำนักถึงผลประโยชน์

โยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญแล้ว ความขัดแย้งในประ
โยชน์ส่วนบุคคลก็ไม่มีผู้ใดปฏิบัติตนขัดแย้งต่อประโยชน์ของ
ประชาชน ก็เป็นเรื่องที่จะต้องถูกลงโทษโดยประชาชน
กล่าวคือ โดยหลักเกณฑ์หรือโดยกฎหมายที่ประชาชนกำ
หนดไว้ ไม่มีบุคคลใที่มีอำนาจโดยชอบที่จะจัดการโดยพล
การได้

ถ้าท่านผู้ใ้มีอำนาจ เมื่อมีความนิยมสูงเช่นนั้น ก็
ย่อมถือโอกาสกวาดล้างบรรดาผู้ขัดขวางอำนาจเสียได้ แต่
ท่านหาได้กระทำเช่นนั้นไม่ ได้จัดให้ทุกสิ่งทุกอย่างเป็น
ไปตามกฎหมายบ้านเมือง การพยายามทั้งหลายทั้งสิ้นที่
นายปรีดี พนมยงค์ ได้ปฏิบัติมาตั้งแต่ต้นกัิติ ระหว่าง
สงครามกัิติ และหลังสงครามแล้วกัิติ ทั้งนี้ ถ้าจะได้สนใจ
ในผลประโยชน์ของประชาชนเพียงเล็กน้อย ก็ย่อมจะสังเกตเห็น
ได้ว่าในยาม นั้นบ้านเมือง ต้องการ ความร่วมมืออย่าง
จริงจังของบรรดาผู้มีหน้าที่ทั้งหลาย และต้องการปฏิบัติ
หน้าที่อย่างเข้มแข็งของทุก ๆ ท่าน แต่มีกลุ่มบุคคลใ้ใคร่ร่วม
มือกันบ้าง แทนที่จะได้สำนึกดังนี้ แม้เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวรัชกาลที่ ๘ เสด็จเข้ามาแล้ว แทนที่จะได้

สำนึกในการร่วมกันถวายเป็นความจงรักภักดีที่ถูกต้อง กลับ
 ปราบปรามการกล่าวอ้าง และการอวดอ้างความจงรักภักดีอย่าง
 แพร่หลาย เมื่อเสร็จสงครามแล้ว แนวความคิดการจัดตั้ง
 พรรคการเมืองได้เกิดขึ้น ในที่สุดได้เกิดพรรคการเมืองที่
 สำคัญขึ้นสามพรรค คือพรรคประชาธิปัตย์, พรรคสหชีพ
 และแนวรัฐธรรมนูญ พรรคประชาธิปัตย์ ประกอบด้วย
 บุคคลที่เป็นมุขอำมาตย์เก่า และบรรดาผู้ที่เคยต้องคดีการ
 เมืองสมัยก่อนสงครามเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นธรรมดาโดย
 มิต้องสงสัย ท่านพากันประกาศก้องในความจงรักภักดีใน
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นพิเศษเสมอมา และ
 พรรคฝ่ายอื่นเฉพะอย่างยิ่งพรรคสหชีพ ซึ่งประกอบด้วย
 นักการเมือง ฝ่ายที่ไม่เคยมียศถาบรรดาศักดิ์มาแต่ก่อนเป็น
 ส่วนมาก และส่วนมากเป็นสมาชิกในภาคอีสานก็มักได้รับ
 การเยาะเย้ยเหยียดหยามว่าเป็นสมาชิกชนชั้นต่ำ เป็นพวก
 มีสำเนียงเป็นที่เหยียดหยัน (ตามการเยาะเย้ยที่ปรากฏใน
 หน้าหนังสือพิมพ์ของฝ่ายที่อ้างความนิยมกษัตริย์เป็นพิเศษ)
 การตั้งกันในรูปนี้ ความจริงก็เป็นลักษณะธรรมดา เพราะ
 ความสำนึกในประชาชน ในบุคคลผู้เคยได้สิทธิพิเศษนั้น

ย่อมยังยากที่จะคลี่คลายไปได้ การฝังความรู้สึกเรื่องชนชั้น
 ยังมีรากฐานแน่นอยู่ (เมื่อเกิดรัฐประหารแล้ว ได้เกิดมี
 การแยกพวกคีนเล็กคีนโตขึ้น โดยกลุ่มที่อ้างว่านิยมกษัตริย์
 เป็นพิเศษ เป็นการแสดงออกชัดซึ่งความเหยียดหยามชน
 ต่างชั้น) การต่อสู้ทางการเมืองระหว่างนักการเมืองหลัง
 สงคราม จึงแสดงออกชัดในรูปการเหยียดหยามระหว่าง
 ชนชั้นเสียแล้ว แทนที่จะระลึกลงหน้าที่สำคัญเฉพาะหน้า
 ฉะนั้น ในที่สุดเพื่อให้ได้มีการประสานรอยร้าวเหล่านี้ จึง
 มีการเรียกร้องให้ นายปรีดี พนมยงค์ ในขณะที่นั้นได้รับ
 การแต่งตั้งและยกย่องให้เป็นรัฐบุรุษอาวุโสแล้ว เข้ามารับ
 ภาระเป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเรียกร้องความร่วมมือในการ
 ปฏิบัติหน้าที่ ผลที่ได้รับ คือ นายควง อภัยวงศ์ ทั้งๆ
 ที่ได้เสแสร้งร่วมลงนาม เรียกร้องด้วยเห็นว่าการเข้ามารับ
 หน้าที่เป็นการแย่งตำแหน่งที่ตนควรจะได้ (เพราะเหตุ
 ชราภกแห่งความนิยมอำนาจยังติดอยู่ ความคิดในเรื่องแย่ง
 เรื่องบดขังบดขางจึงเป็นความรู้สึกธรรมดาของเขา เขา
 ได้แสดงความรู้สึกของเขาชัดแจ้งในคำเบิกความ ณ ศาลนี้)
 และได้ประกาศตนเข้าร่วมในพรรคประชาธิปไตย (ซึ่งแต่

เดิมใช้นามว่าพรรคก้าวหน้า) และได้รับยกย่องเป็นหัวหน้าพรรค

ปรากฏว่าเมื่อนายปรีดี พนมยงค์ ยินยอมรับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีได้ไม่กี่วันก็เกิดรถแห่ซ้อนเป็นรถพระที่นั่ง รongหายไปจากพระบรมมหาราชวัง ถ้านายปรีดี พนมยงค์ มีอิทธิพล และมีอำนาจเหนือ บรรดาข้าราชการสำนัก โดยแท้จริงแล้ว รถแห่จะหายไปโดยไม่ไ้ร่องรอยเลย หาได้ไม่ เพราะการหายเช่นนี้มีแต่จะนำความเสื่อมเสีย มาสู่รัฐบาลในขณะนั้น เรื่องรถแห่หายนี้ โจทก์พยายาม นำสืบขึ้น เพื่อชี้ให้เห็นถึงความหละหลวมในการคุ้มครอง ป้องกันพระมหากษัตริย์ แต่ขอได้โปรดระลึกว่าในสมัยที่ นายปรีดี ฯ ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จนิวัตเข้ามาสามเดือนเศษแล้ว การดูแลรักษาการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในตอนก่อน และ ตอนนายปรีดี พนมยงค์ เป็นนายกรัฐมนตรี ก็เป็นเจ้าหน้าที่ชุดเดิมนั่นเอง และบรรดาเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ใน สำนักพระราชวัง ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบก็ล้วนแต่เป็นข้า ในราชสำนักมาหลายชั่วคนและหลายรัชกาล หนึ่ง ใน

ระบอบประชาธิปไตย สถาบันพระมหากษัตริย์มิใช่สถาบัน
 ที่จะเข้าขัดแย้งการครอบครองกันอย่างไรได้ ฉะนั้น มูล
 เหตุอันจะนำมาซึ่งภัยส่วนพระองค์ ย่อมมีน้อยกว่าสมัย
 สมบูรณาญาสิทธิราชย์ ทั้งนี้ต้องเข้าใจกันให้ถี่ถ้วนเสียแต่
 จะเสแสร้งเข้าใจเป็นอย่างอื่น ภารกิจเฉพาะหน้ารัฐบาล
 สมัยนายปรีดี ฯ ประจักษ์ว่ามีเป็นอันมาก และการเร่ง
 ปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจนั้น ก็ได้ประจักษ์ตามการกระทำ
 ที่ปรากฏ เช่นการพยายามแก้ไขฐานะการครองชีพของ
 ข้าราชการให้สูงขึ้น เพื่อปฏิบัติหน้าที่ราชการได้เต็มที่ ได้
 พยายามจัดการร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อก้าวเข้าสู่วิถีประชาธิปไตย
 ยิ่งขึ้น ได้วางวิธีการแก้ไขเศรษฐกิจ โดยการแก้ไข
 ไขข้อผูกมัดตามสัญญาสมบรูณ์แบบ กำหนดแผนผังการ
 สร้างเขื่อนชลประทาน เพื่อประโยชน์ยิ่งใหญ่มากเกษตรกรรม
 เหล่านี้เป็นต้น ท่านผู้เข้าปฏิบัติหน้าที่นายกรัฐมนตรี
 เพียงสองเดือนเศษก็เกิดกรณีสวรรคตขึ้น (เข้ารับตำแหน่ง
 วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๔๘๕ สวรรคตวันที่ ๙ มิถุนายน
 ๒๔๘๕) เหตุเกิดขึ้นดังกล่าวนั้นแล้วข้างต้น เมื่อไม่ปรากฏ
 วิเวกแห่งการประทุษร้ายเลยเช่นนี้ และมันเป็นการสุด

วิสัยที่จะคาดถึงได้ว่า จะมีใครคิดร้ายพระองค์ท่านได้ และ
 เป็นความจำเป็นต้องรีบแถลงเหตุการณ์ให้ประชาชนทราบ
 โดยด่วน จึงได้แถลงไปเป็นข้อสันนิษฐานว่าเนื่องจาก
 อุบัติเหตุ ได้มีการพยายามนำสืบทำนองประหนึ่งว่า ใน
 เช้าวันที่ทราบเหตุการณ์นั้น ท่านผู้นี้ได้บอกแก่ใคร ๆ
 หลายคนว่า เป็นเรื่องปลงพระชนม์เองก่อนที่พากันเข้าไป
 ในวัง โดยที่เจ้าหน้าที่ทางสำนักพระราชวังที่มาแจ้ง
 เหตุมิได้ออกความเห็นเช่นนั้น แต่ปรากฏจากปากคำพัน
 เอกหลวงสัมฤทธิ์สุขุมวาท พยานโจทก์ประกอบกับคำพระ
 รามอินทรา อธิบดีกรมตำรวจสมัยนั้น (พยานจำเลยและ
 โจทก์ก็ได้อ้างร่วมไว้ด้วย แต่มิได้นำมาสืบ) เป็นอันฟัง
 ได้ว่า พระยาเทวาริราชได้แสดงความเห็นเช่นนั้นแก่หลวง
 สัมฤทธิ์สุขุมวาท ซึ่งไม่ต้องสงสัยว่าท่านผู้นี้จะไม่ได้แสดง
 ความคิดเห็นนั้นแก่นายปรีดี พนมยงค์ ด้วย และบรรดา
 เจ้านายทั้งหลายทั้งสิ้น ในขณะที่ประชุมอยู่ในเช้าวันเกิด
 เหตุนั้น ก็ปรากฏว่าได้มีความเข้าใจเช่นนั้นทั้งสิ้น โดย
 ท่านเหล่านี้มิได้รับคำบอกเล่าจากนายปรีดี ๆ เลย และถ้า
 มีข้อสงสัยอื่น กรมชัชนาท ๆ ซึ่งเสด็จขึ้นไปพบสมเด็จพระ

พระราชชนนีและพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบันก่อนที่จะลงร่วม
 ประชุมกับคณะรัฐบาล คงจะได้แสดงความเห็นในความ
 พิรุณสงสัยแล้ว เหตุการณ์ทุกสิ่งทุกอย่างในเช้าวันเกิดเหตุ
 ไม่ประกอบให้เป็นข้อพิรุณเลย และให้ข้อที่ว่าต้นบรรทม
 แล้วเข้าห้องทรงแล้ว เมื่อพระรามอินทราเข้าตรวจดูใน
 ห้องทรงก็ปรากฏว่า มีพระบังกลหนักในห้องพระบังกล
 หนักปรากฏอยู่ ร่องรอยพิรุณเรื่องبين หรือจะมีอะไรสื่อ
 ลักษณะพิรุณในบริเวณแวดล้อมโดยทั่วไป ตลอดจนบุคคล
 บนพระที่นั่งบรมพิมานไม่ว่าใครทั้งนั้น มิได้แสดงความ
 สงสัยเป็นอย่างอื่นอย่างใดเลย เมื่อคณะรัฐบาล ตลอดจน
 เจ้าหน้าที่ตำรวจ ได้ขึ้นไปเฝ้าพระบรมศพเป็นครั้งแรกนั้น
 ทุกสิ่งทุกอย่างจัดเรียบร้อยหมดแล้ว ตั้งกล่าวมาข้างต้น
 แล้ว การแสดงความสงสัยโดยฝ่าฝืนข้อห้ามของในกรม
 ชัยนาทฯ มีแต่จะนำไปสู่การกระทบกระเทือนถึงพระเกียรติ
 ทั้งสิ้น ในฐานะนายกรัฐมนตรีได้เข้ารับผิดชอบในการ
 แดงการณ และได้พยายามรักษาพระเกียรติทุกวิถีทาง
 แม้เมื่อทางการตำรวจจะขอให้กรมชัยนาทลงพระนามความ

เห็นของพระองค์ในทางอุบัติเหตุ ยืนยันความเห็นเดิมในวันรุ่งขึ้นอีก เมื่อตำรวจจะออกแถลงการณ์ ท่านนายกรัฐมนตรีก็ขอให้ถวายพระเกียรติโดยมิต้องถึงกับให้ลงพระนามเช่นนั้น สิ่งที่นายปรีดี พนมยงค์ได้รับการตอบแทนจากการที่ได้พยายามปฏิบัติหน้าที่มาโดยตลอด คือการตะโกนกล่าวหาว่าเป็นผู้ปลงพระชนม์ในหลวงในโรงภาพยนตร์และโฆษณาทั่วไปในข้อกล่าวหาเหล่านั้น แม้ในวันแรกนั้นเองทางสถานทูตต่างประเทศและในวงการทหาร มีโทรศัพท์ลึกลับแจ้งไปแล้วว่า ในหลวงถูกลอบปลงพระชนม์ และข่าวกล่าวหาขึ้นกระพือหนักขึ้น เมื่อปรากฏว่ามีบาดแผลทะเลเบื้องหลัง มีการแพร่ข่าวไปว่า แผลหลังเล็กกว่าแผลหน้า จึงทำให้เชื่อว่าในหลวงถูกลอบปลงพระชนม์หนักขึ้น เรื่องบาดแผลเมื่อมีข่าวโจษยแพร่หลายไปดังนี้จึงเกิดความจำเป็นต้องเปิดการชันสูตร โดยตั้งกรรมการให้เป็นการเปิดเผย มิใช่ลับๆ ถ้าคงปล่อยให้ความสงสัยนี้คงอยู่ก็จะมีกรณีคล้ายขยายข่าวไปต่างๆ นานา สุดแต่ผู้ฉวยโอกาสในกาลต่อไปจะกล่าวอ้าง ซึ่งหาใช่จะเป็นผลร้ายแก่นายปรีดี พนมยงค์ แต่ผู้เดียวก็หาไม่เพราะในสถานที่

เช่นนั้น เวลาเช่นนั้น โดยผู้คนอยู่พลุกพล่านเต็มไปหมด
 ปราภฏล้วนแต่ข้าราชการบริวารแห่งกษัตริย์มาตั้งแต่ตั้งเดิม
 เกือบทั้งสน เมื่อคณะกรรมการแพทย์ชั้นสูตรแล้ว ปราภฏ
 ชักว่าบาดแผลนั้น เกิดจากกระสุนเข้าทางหน้าทะลุด้านหลัง
 โดยแน่นอน กระนั้นยังมีการตั้งข้อสงสัยต่าง ๆ มีการอ้าง
 อิงหลักวิชา (ซึ่งความรู้ความชำนาญในขณะนั้นยังไม่พอ)
 สร้างความเชื่อแก่ประชาชน ให้เป็นเรื่องถูกลอบปลงพระ
 ชนม์ให้จงได้ บรรดานักการเมืองที่สนับสนุนนายปรีดี ฯ
 พวกนั้นถูกกล่าวหาว่าเป็นพวกฆ่าในหลวง นักอ้างความจง
 รักภักดีได้แสดงบทบาทของเขาเต็มที่ เมื่อโอกาสอันดีนั้น
 เกิดขึ้นแล้ว และโดยข้อกล่าวหาทางเดียวกันเท่านั้น ที่จะทำ
 ลายความนิยมนับถือที่ประชาชนมีต่อนายปรีดี ฯ เสียได้

ในการพิจารณาक्रमการสอบสวนกรณีสวรรคต
 ซึ่งตั้งขึ้นในครั้งนั้น อันเป็นความจำเป็นที่จะต้องแสดง
 ความจริงให้ประชาชนทราบ ก็ถูกกล่าวหาบิดเบือนว่า
 พยายามจะกลบเกลื่อนข้อเท็จจริง ตลอดจนกล่าวหาตำรวจ
 ผู้ทำหน้าที่ครั้งนั้นว่า อยู่ใต้อิทธิพลนายปรีดี ฯ โดยช่วย
 กันบิดเบือน และขู่เชิญพยานมิให้เบิกความเป็นอย่างอื่น

นอกจากจะให้ส่อไปในทางอุบัติเหตุ และเมื่อปรากฏข่าว
 ว่า นายแพทย์ไคลงความเห็นในลักษณะที่ทำให้สงสัยว่า
 จะกล่าวเกินขอบเขตแห่งความรู้ความชำนาญนั้น กลับถูก
 กล่าวหาว่าขู่เข็ญแพทย์ ใช้อิทธิพลเหนือแพทย์ ถ้านาย
 ปรีดี ฯ ใช้อิทธิพลจริง โฉนจะให้ นายแพทย์เหล่านั้นเบิก
 ความท่ามกลางประชาชน และแสดงความเห็นแม้ในสิ่งที่
 ตนไม่มีความรู้จริง ความชำนาญจริง กังที่ได้ปรากฏแล้ว
 โดยแต่ละคนมิได้รับความเดือดร้อน หรือภัยอันตรายอย่าง
 ใดเลย นายตำรวจพยานโจทก์ผู้ดำเนินการสอบสวนก็ยืนยัน
 ยันว่า นายปรีดี ฯ มิได้ใช้อิทธิพลเหนือตน เพียงแต่ขอ
 ให้เสนอหลักฐานความจริงให้ปรากฏเท่านั้น แม้ข้อถาม
 ใดซึ่งนายปรีดี ฯ ประสงค์จะให้ถาม ตำรวจผู้นั้นไม่เห็น
 ควรถามก็ไม่ถาม เขาก็หาได้ถูกต่อว่าหรือบังคับอย่างใด
 ไม่ พยานต่าง ๆ ที่เบิกความในครั้งนั้นว่า ไม่รู้เห็นอะไร
 อันเป็นประโยชน์แก่คดี แต่ได้ปิดงำเสียไม่ได้เบิกความใน
 ครั้งนั้น และได้เปิดขึ้นในครั้งนี้มีหรือ ไม่ปรากฏว่า
 พยานโจทก์คนใดถูกอิทธิพลใด ๆ บังคับในการเบิกความ
 ในครั้งคณะกรรมการสอบสวนพฤติการณ์การสวรรคต (ที่

เรียกว่า “ศาลากลางเมือง”) นั้นเลย ที่เกี่ยวกับเรื่องการตรวจข่าวหนังสือพิมพ์ในครั้งนั้น ก็ได้ปรากฏว่า เพราะความสำนึกถึงประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ โดยที่เห็นว่าการโฆษณาข้อความอันเป็นที่จลุกบั่นให้ประชาชนหลงผิดนั้น เท่ากับใส่ยาพิษแก่ประชาชน ล้วนแต่นำมาซึ่งผลร้าย และในที่สุดจะปรากฏนักแสวงโอกาสจากความหลงผิดของประชาชนนั้น

เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวสวรรคตแล้ว ในคืนวันนั้นเองรัฐสภาก็มีมติเป็นเอกฉันท์ ให้อัญเชิญพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน ขึ้นเสวยราชสมบัติ และในวันรุ่งขึ้น รัฐบาลนายปรีดี พนมยงค์ ก็กราบถวายบังคมทูลลาออกทั้งคณะ เมื่อได้รับความนิยมาจากสภาให้คงดำรงตำแหน่งนายก ฯ ต่อไป นายปรีดี พนมยงค์ ก็จัดตั้งรัฐบาลขึ้นใหม่ ในที่สุดก็ทนต่อการโฆษณาข่าวกล่าวหาต่าง ๆ ไม่ไหว เป็นอันหมดกำลังใจที่จะทนปฏิบัติหน้าที่บริหารบ้านเมืองต่อไป ดำรงตำแหน่งคราวนี้อยู่ประมาณสองเดือน ก็กราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่ง และทั้งได้ลาออกจากหน้าที่ผู้แทนราษฎรจังหวัด อโยธยาอีกด้วย วิญญูชนผู้มีน้ำใจเป็นกลางย่อมพิจารณาเห็นได้ว่าผู้

ใต้อับการตอบแทนอย่างนี้ แม้จะได้พยายามทำงานทุก
 สิ่งทุกอย่างตลอดมาโดยมิเห็นแก่เหน็ดเหนื่อย โดยปรารถ-
 นาที่จะกำจัดเสียซึ่งความแตกแยก และในส่วนของเกี่ยวกับ
 พระมหากษัตริย์ โดยที่ได้ตระหนักในประโยชน์ของประ-
 ชาชน ก็ไต่ถวายเป็นความจงรักภักดีตามแบบแผนประชาธิป-
 ไทโดยทุกสิ่งทุกอย่าง แต่แล้วกลับถูกกล่าวหาด้วยข้อหา
 ฉกรรจ์ใหญ่ยิ่งในประวัติศาสตร์เช่นนี้ ไม่มีมนุษย์ปดุษณ
 คนใดที่จะคงทนมีน้ำใจทำงานต่อไปโดยปกติได้ ออกจาก
 หน้าที่ไปแล้ว โดยที่ความนิยมในนานาประเทศได้มีอยู่
 ก็ได้รับเชิญให้ไปเยี่ยมประเทศต่าง ๆ เหล่านั้น ทาง
 รัฐบาลได้มอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ ทำความเข้าใจในข้อ
 เข้าใจผิดที่เกิดขึ้นในระหว่างสงคราม ก็ได้ปฏิบัติหน้าที่
 ต่าง ๆ เป็นอย่างดี และได้เสนอรายงานการปฏิบัติหน้าที่
 ตลอดจนเสนอความคิดเห็นในการทนุบำรุงประเทศตามที่
 ได้ไปเห็นมา แสดงว่าประเทศทุกประเทศเขาต่างเร่งรีบฟื้นฟู
 ฟูประเทศของเขาอย่างขมก้เขม้นจากภัยสงคราม ตรงกัน
 ข้ามกับบ้านเมืองของเรา การพยายามเรียกร้องเป็นอันไร
 ผล เพราะต่อมาไม่ช้าก็เกิดเหตุที่เรียกกันทั่วไปว่า "รัฐ
 ประหาร" ขึ้น.

บทสัมภาษณ์พิเศษ

หลวงปริพนธ์พจนพิสุทธิ์

โดย นเรศ นโรปกรณ์

นเรศ-สวัสดิ์ครับท่าน

หลวงปริพนธ์-สวัสดิ์ คุณนเรศ

นเรศ-ผมมารบกวนท่านอีกแล้วครับ

หลวงปริพนธ์-เอาเลย มีอะไรหรือ?

นเรศ-ทุกครั้ง ที่กรณี สวรรคต เป็นข่าว เกรี้ยวกราว
ผมก็มาสัมภาษณ์ ท่านในฐานะผู้พิพากษาศาล อุทธรณ์ ที่มี
ความเห็นแย้งผู้พิพากษาอื่นอีกสี่ท่าน หรือถ้าจะนับกันทั้ง
สามศาลท่านก็แย้งผู้พิพากษาถึง ๑๔ ท่านด้วยกัน นี่ก็คง
จะมารบกวนท่านเรื่องเดิม

หลวงปริพนธ์-คราวก่อน คุณ นเรศอยู่ หนังสือพิมพ์
อะไร ?

นเรศ-ไทรยวัน พิมพ์ไทย กรุงเทพฯ เสรีไทย ฯลฯ
แต่ฉบับไหนก่อนหรือหลังก็ลืม ๆ แล้วครับ

หลวงปริพนธ์-คราวนี้อยู่สยามรัฐหรือ?

นเรศ-ครับ สยามรัฐ แต่ผมมาสัมภาษณ์ท่านเป็น
การส่วนตัว ในฐานะผู้รวบรวมเรื่องกรณีสวรรคตเป็นราย
หลังสุด

หลวงปริพนธ์-ได้ข่าวว่าพิมพ์กันหลงยเล่ม

นเรศ-ครับ รายแรกก็หอมสรไร แสงวิเชียร กับ
คุณวิมลพรรณ ปีเตอร์วิชชีย์ รายที่ ๒ คุณสุพจน์ คำนตระกูล
รายที่ ๓ คุณชาติ เอี่ยมกระสินธุ์ รายที่ ๔ คุณประพัฒน์
ตรีณรงค์ รายที่ ๕ ที่ ๖ ก็มีครับ แล้วยังมีคำพิพากษา
ครบทั้งสามศาลเสียอีก โดยเฉพาะคำพิพากษานี้เองที่ผม
อยู่เฉยไม่ได้ ทั้งที่ไม่คิดจะรวบรวมเรื่องราวเหล่านี้มา
ก่อนเลย

หลวงปริพนธ์-เป็นยังไง? คำพิพากษาเป็นยังไง
หรือ?

นเรศ-ผมเคยอ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์แล้ว ก็
ต่อท้ายด้วยความเห็นแย้งของท่านใช่ไหมครับ?

หลวงปริพนธ์-ครับ

นเรศ-แต่ในคำพิพากษาที่เขาจัดพิมพ์ใหม่นี้ ไม่มี
ความเห็นแย้งของท่าน ผมก็เลยคิดว่า ในแง่ประวัติศาสตร์
คงไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร นี่แหละครับจึงต้องมากราบเรียน
สัมภาษณ์ท่านเพิ่มเติม

หลวงปริพนธ์-ครับ แต่ผมยังได้ยินข่าวว่าฝรั่งก็
พิมพ์กันด้วยไม่ใช่หรือ?

นเรศ-ตามข่าวก็ว่าหนังสือพิมพ์ของกงสแตนคาร์ดตีพิมพ์เป็นตอน ๆ มีคำให้สัมภาษณ์ของ เรือเอกวัชรชัย ชัยสิทธิเวช และในเมืองไทยนี้เองก็ทราบว่ามี การแปลหนังสือที่ฝรั่ง เขียนเกี่ยวกับ กรณี สวรรคต พิมพ์ ขายเสียอีก แต่ขายกันลับ ๆ ผมก็อยากจะอ่านอยู่เหมือนกันแต่ไม่ปะช่องสักที มันจะใช้ฝรั่งเจ้าเก่า นั้นหรือเจ้าใหม่ก็ไม่ทราบ นี่ผมก็ว่าไปตามที่เขาว่า ๆ กันนะครับ แต่เมื่อดูตามจำนวนคนซื้อเล่มแรก ๆ ร่วมแสนแล้ว ก็แสดงว่าประชาชนสนใจเรื่องนี้จริง ๆ

หลวงปริพนธ์-นั่นซี ความอยากรู้ของคนเราก็อย่างนั้นเอง คุณนเรศจะมาเอาอะไรจากผมอีก ผมก็พูดได้ตามความเห็นแย้งนั้นเท่านั้น

นเรศ-ผมอยากจะทราบอะไร ๆ จากท่านหลายอย่าง ประการแรกที่ผมเคยมาเรียน สัมภาษณ์ ท่านหลาย ครั้งแล้ว นั้น อายุความของคดีนี้ยังไม่สิ้นสุด ประการหลัง วั นเวลาที่เนิ่นนานมาอย่างนี้ ท่านอยากจะพูดอะไรเพิ่มเติมอีกบ้างก็สุดแต่ท่านจะพอใจ กรุณาตอบตามสบายเลยครับ

หลวง ปริพนธ์ - ผมก็คง ตอบอย่าง ที่เคย ตอบ คุณ-

นเรศมาแล้วว่า ความเห็นเกี่ยวกับการสวรรคตย่อมจะแตกต่างกันได้ไม่มีที่สิ้นสุด ยิ่งถ้าเกี่ยวกับการเมือง หรือนักการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง อย่างนายปรีดี พนมยงค์ หรือคุณหลวงประดิษฐไพเราะ อย่างนี้คนก็ต้องว่ากันไปต่าง ๆ นานา คนหนึ่งว่า คนหนึ่งว่า แต่ไม่ว่าใครจะว่ายังไง ผมก็เห็นว่าจำเลยสามคนคือนายชิต นายบุศย์ นายเฉลียว ไม่ควร
จะ.....ควรจะต้องปล่อยตัวนั้นแหละ แม้จนเดี๋ยวนี้ผมก็ยังเห็นอยู่อย่างนั้น

นเรศ - เป็นความเชื่อของท่านหรือครับ ?

หลวงปริพนธ์ - เป็นเรื่องของข้อเท็จจริง จากหลักฐานทุกอย่างทุกประการเท่าที่มีมากมายเหลือเกิน และผมได้จับต้องดูคลำมาแล้วทุกอย่างทุกชั้นไม่ปล่อยให้ผ่านสายตาสักชั้นเดียว มันจึงเกิดความเห็นแย้งขึ้นมาอย่างนั้น

นเรศ - ผมขอทราบเรียนเกี่ยวกับความเห็นแย้งเสียก่อนนะครับ เราจะเรียกว่าเป็นคำพิพากษาแย้งได้ไหม ?

หลวงปริพนธ์ - ไม่ใช่คำพิพากษา แต่เป็นความเห็นของผู้พิพากษาข้างน้อยในองค์คณะผู้พิพากษาทั้งหมด เช่น ถ้าคนก็อาจจะเป็นจำนวนแย้งสองต่อสาม หรือหนึ่ง

ต่อหน้า เรียกว่า “ความเห็นแย้ง” ตรงตัวนี้แหละครับ

นเรศ—ความเห็นแย้ง ต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร
เสมอไปไหม?

หลวงปริพนธ์—ไม่จำเป็น เว้นแต่คดีใหญ่ ๆ

นเรศ—ผู้พิพากษาจะมีความเห็นแย้งได้ทุกศาลใหม่
ละครับ?

หลวงปริพนธ์—มีได้ เฉพาะ ศาลอาญาหรือ ศาลชั้น
กับศาลอุทธรณ์เท่านั้น ศาลฎีกามีความเห็นแย้งไม่ได้ หรือ
ถึงจะมีก็ต้องยอมรับความเห็นของผู้พิพากษาข้างมาก

นเรศ—ผมเรียนถามแทรกอีกนิดเถอะครับ เพราะ
ได้ทราบมาว่าในศาลฎีกาเมื่อคดีนี้ผ่านการพิจารณาแล้ว ผู้
พิพากษาสองในสามมีความเห็นแย้งอย่างความเห็นแย้งของ
ท่าน คือ ให้ปล่อยตัวจำเลยทั้งสามไป

หลวงปริพนธ์—คุณทราบจากทางไหน?

นเรศ—ก็อย่างที่ท่านรู้จักผมนั่นแหละครับ สมัยเป็น
นักข่าว ทางโรงพิมพ์มอบให้ผมทำข่าวนี้เรื่อยมาเกือบจะ
ทุกโรงพิมพ์ที่เดียว ผมก็เลยได้ข่าวลือว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา
สองในห้าท่านมีความเห็นแย้งดังกล่าว แต่ก็ไม่ได้ทราบว่า

จริงหรือเท็จ?

หลวงปริพนธ์ - ผมตอบอย่าง ตรงไป ตรงมา ได้ว่า ผมไม่ทราบว่าจริงหรือเท็จเหมือนกัน แต่ข่าวลือนั้นผมได้ ยินอย่างเดียวกับคุณนเรศ ผมคิดว่าเราไม่ควรจะพูดถึงข่าว ลือไม่ใช่หรือ?

นเรศ - ครับ ข่าวลือย่อมไม่เป็นที่พึงประสงค์ แต่กรณี สวรรคตเป็นเรื่องที่ไม่จบไม่สิ้นจนทุกวันนี้เพราะข่าวลือนั้น เอง ท่านคงจะไม่ปฏิเสธว่าความเห็นที่แตกต่างกันไม่เป็น ที่ยุติอย่างที่ท่านกล่าวก็เพราะข่าวลือแท้ ๆ หรือท่านจะ ปฏิเสธว่าไม่มีข่าวลือ?

หลวงปริพนธ์ - ก็ลือกันมาก!

นเรศ - ลือกันจนเสียผู้เสียคนไปอย่างนายปรีดี พนมยงค์ นั้นก็อย่างหนึ่ง ผมคิดว่าท่านคงไม่ปฏิเสธที่เขาลือว่านาย ปรีดีฆ่าในหลวง

หลวงปริพนธ์ - ก็ได้ยินอยู่และมีในสำนวน

นเรศ - ควรมิควรแล้วแต่ท่านจะพิจารณาเถอะครับ ยังมีที่ลือต่อไปอีก ผมไม่ทราบว่าที่มีการพิจารณาลับเกี่ยวกับคดีสวรรคตเป็นเรื่องที่ลือนี้หรือเปล่า?

หลวงปริพนธ์-ผมอ่านเอกสารท่วมหัวมาแล้ว ขอ
ยืนยันว่าในการพิจารณาลับนั้น ไม่ใช่เรื่องที่น่าตกใจอะไร
เลย

นเรศ-ที่ว่านั้นก็แสดงว่าท่านก็ยอมรับว่าได้มี และได้
ทราบข่าวลือหลายแง่หลายมุมอยู่เหมือนกัน ในระหว่างนั้น
ใช่ใหมครับ ?

หลวงปริพนธ์-ลือกันมาก ! ไหน ๆ คุณก็ถามถึง
อย่างนี้แล้ว ผมขอเรียนว่า ผมอ่านเอกสารทุกชั้นโดยมิ
เห็นแก่เหน็ดแก่เหนื่อย ก็เพื่อจะมิให้ทุกสิ่งทุกอย่างผ่านไป
เฉย ๆ ผมคำนึงในฐานะผู้พิพากษาว่า แง่มุมใด ๆ ที่ชวน
ให้เขาไปตามข่าวลือแล้ว ผมจะไม่ยอมให้ผ่านไปเป็นอัน
ขาด

นเรศ-การเสกสรรปั้นแต่งที่แนบเนียนก็ย่อมจะมีขึ้น
ได้ ผมได้ยินเขาพูดกันอยู่

หลวงปริพนธ์-การเสียมสอนพยานในบางคดี ก็เคย
เห็นเคยได้ยิน แต่ที่เกี่ยวกับข่าวลือในกรณีสวรรคต
นอกจากการลือถึงนายปรีดี ผมพูดได้ว่า ถ้าเป็นจริงอย่าง
ที่ลือก็คงจะมีแง่มุมให้เห็นบ้าง

นเรศ-นี่ไม่เห็นเลยหรือครับ ?

หลวงปริพนธ์-ไม่เห็นอะไรสักนิด ขณะนี้ผมก็อายุ ๗๖-๗๗ ปี ก็ใกล้ตายเต็มทีแล้ว ผมขอพดเสียเลยว่า ถ้ากรณีสวรรคตเป็นไปตามข่าวลือต่าง ๆ ที่ยังลือมาจากกระทู้บัดนี้ ผมเชื่อว่าผมคงจะต้องพบอะไร "แหลม" ออกมาบ้าง แต่ผมก็ไม่พบอะไรจริง ๆ

นเรศ-หมายความว่าที่ลือว่า นายปรีดีฆ่าในหลวง ก็ไม่มีเค้า ?

หลวงปริพนธ์-ไม่พบเค้าเลย

นเรศ-ที่ลือว่าอุบัติเหตุด้วยน้ำมือคนอื่นก็ไม่จริง ?

หลวงปริพนธ์-ไม่พบเค้าเลย

นเรศ-ที่ลือว่าทรงยิงพระองค์เองก็ไม่เป็นความจริง

หลวงปริพนธ์-ไม่พบเค้าอีกเช่นกัน

นเรศ-ถ้ากระนั้นก็เหลือทางเดียว

หลวงปริพนธ์-ทางเดียว

นเรศ-อุบัติเหตุไซ้ใหม่ครับ ?

หลวงปริพนธ์-ครับ ตามความเห็นแย้งที่ผมยืนยัน

ไว้นั้นแหละ

นเรศ-ผมเห็นจะต้องกราบรบกวนท่านต่อไปอีก

หลวงปริพนธ์-เชิญครับ

นเรศ-ท่านรู้จักนายปรีดี พนมยงค์ มากน้อยเพียง

ใด ?

หลวงปริพนธ์-รู้จักธรรมดา ๆ ตั้งแต่อยู่เมืองนอก
แล้วก็รับราชการด้วยกัน ผมเคยอยู่คณะกรรมการกฤษฎีกา
เมื่อผมย้ายแล้วเขาก็ไปแทนผม

นเรศ-กลับจากเมืองนอกแล้ว นายปรีดีเคยชวน
ท่านเปลี่ยนแปลงการปกครองบ้างไหมครับ ?

หลวงปริพนธ์-ไม่เคย เรื่องการบ้านการเมืองไม่
เคยเกี่ยวข้องกัน

นเรศ-ความสนิทสนมกันล่ะครับ ?

หลวงปริพนธ์- ถ้าไม่เรียกว่ารู้จักกันธรรมดาที่รู้จัก
โดยหน้าที่ราชการ ความสนิทสนมกันไม่มี

นเรศ-การมีความเห็นแย้งของท่าน เป็นที่พูดกัน
อย่างไรบ้างหรือไม่ในบรรดาสามจำเลย รวมทั้งนายปรีดี
หรือเรือเอกวัชรชัย ?

หลวงปริพนธ์-ไม่ทราบ ผมไม่เคยทราบอะไรเลย

นเรศ-ได้ข่าวว่า พล.ต.อ. เผ่า ศรียานนท์ อธิบดี
กรมตำรวจ และตำรวจในระยะนั้น “ข้องใจ” ทานมาก

หลวงปริพนธ์-ตำรวจเขาส่งคนมาสอบถามผมสามสี่
ข้อด้วยกัน คือ ๑. ฐานะตั้งเดิม ๒. ความคิดเห็นทาง
การเมืองและสมัครพรรคพวกทางการเมือง ๓. การเงิน ใน
ช่วงระยะเวลาเหล่านั้น ๔. เหมือนที่คุณนเรศซักผมเมื่อ
ตะกี้ว่าเกี่ยวข้องกับนายปรีดีสักต้นอย่างไรเพียงไร ?

นเรศ-ท่านตอบเขาอย่างไร ?

หลวงปริพนธ์-ผมก็ตอบเขาตามที่เป็นอย่างจริง คือ
๑. ฐานะตั้งเดิมก็ลูกชานาอยู่บางเหี้ย สะพานคลองค่าน
สมุทรปราการนี่เอง ๒. ความเห็นทางการเมืองก็ประชาธิปไตย
แต่ไม่ได้เล่น เพราะรับราชการจึงไม่มีสมัครพรรคพวก
๓. การเงิน ก็เงินเดือนผู้พิพากษาและเลี้ยงหมาไทย (หมา
หลังอาน) ขายบ้าง ๔. การเกี่ยวข้องกับนายปรีดีก็อย่างที่
ตอบคุณนเรศไปแล้ว

นเรศ-การขู่เข็ญอย่างอื่นมีอะไรบ้างไหมครับ ?

หลวงปริพนธ์- มีคนมาบอกตลอดเวลาว่าเขาจะเล่น
งานผมเหมือนกัน ได้เฝ้าติดตามอยู่ถึงสองปี เมื่อเห็นว่า

ผมอยู่กับหมาไทยแน่ ๆ แล้ว ก็มีมาบอกผมอีกว่าเขาเลิกสนใจ และตั้งแต่นั้นมาผมก็ไม่ต้องคอยระวังตัวอีก

นเรศ-ทางท่านศาลอุทธรณ์ เมื่อท่านมีความเห็นแย้งครั้งแรก มีปฏิกิริยาอะไรบ้างหรือเปล่าครับ ?

หลวงปริพนธ์-แฮม ! ก็ไม่น่าจะพูด แต่ก็ขอเรียนว่ามีคนไม่พอใจ ถูกกระแหนะกระแหนะว่านั่นนี่บ้าง จะไม่อ่านความเห็นแย้งให้บ้าง

นเรศ-ท่านตอบได้อย่างไร ?

หลวงปริพนธ์-ก็ไม่ตอบโต้อะไร ความเห็นแย้งนี้มันเป็นสิทธิของผม เขาก็นำเรื่องไปถึงกระทรวง เสนออธิบดีศาลอุทธรณ์ คุณหลวงจำรูญเนติศาสตร์ ท่านถามผม ผมก็ตอบไปว่า ผมเห็นอย่างนั้น ๆ ท่านก็นิ่ง

นเรศ - ในที่สุดก็อ่านความเห็นแย้งของท่านต่อท้ายคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

หลวงปริพนธ์-ครับ อ่านต่อท้าย

นเรศ - ท่านคิดว่า ความเห็นแย้งของท่านเมื่อเทียบกับคำพิพากษาของทั้งสามศาลแล้วเป็นอย่างไร ?

หลวงปริพนธ์ - โดยที่ผมนั่งยืนยันความเห็นแย้งของ

ผมมาจนบัดนี้ ก็เท่ากับผมได้แย่งความเห็นของคนอื่น ๆ
ที่นอกเหนือจากนี้ทุกความเห็น ไม่จำเพาะแต่คำพิพากษา
เท่านั้น

นเรศ - ท่านคิดว่าประชาชนจะพูดถึงความเห็นแย้ง
ของท่านอย่างไร โดยเฉพาะในอนาคต ?

หลวงปริพนธ์ - ชื่อนั้นผมไม่รู้ได้

นเรศ - ตามที่นายปรีดี พนมยงค์ ให้สัมภาษณ์
นายวิระ โสธานนท์ ผู้อำนวยการหนังสือพิมพ์ "มหา
ราชทูร" ว่า จอมพล ป. กับ พล.ต.อ. เผ่า ได้หลักฐาน
ใหม่ ท่านคิดว่าในทางปฏิบัติ หากว่าเป็นจริงอย่างนั้นจะ
ทำอย่างไร ?

หลวงปริพนธ์ - ก็คงจะเป็นเรื่องของรัฐบาลจะออก
กฎหมายอะไรทำนองนั้น เรื่องอย่างนี้เมืองไทยไม่เคยมี
เหมือนเมืองนอกเขา สำหรับในกระบวนการยุติธรรมนั้น
มันเป็นเรื่องของเดดแอนด์ดั้น (dead and done) คือ
เรื่องสำเร็จเกิดขาดลงไปแล้ว เห็นจะทำอะไรอีกไม่ได้

นเรศ-ท่านคิดบ้างไหมว่า วันเวลาสำหรับการนำ
หลักฐานในแต่ละคดีมาสู่ศาลนั้น อาจจะเป็นอุปสรรคหรือ
จำกัดข้อเท็จจริง หรือทำให้ได้ข้อเท็จจริงเพียงเท่านั้น
แต่ไม่ใช่ทั้งหมด ?

หลวงปริพนธ์ - ก็อาจเป็นบ้าง

นเรศ-คำพิพากษาของศาลย่อมถูกจำกัดด้วยคำฟ้อง
ของโจทก์หรือข้อต่อสู้ของจำเลยในแต่ละคดี นั้นหมาย
ความว่าข้อเท็จจริงแท้ ๆ อาจย่อหย่อนได้ไม่มากนัก
ท่านคิดว่าจะเป็นอย่างนี้บ้างหรือไม่ ?

หลวงปริพนธ์-ก็อาจเป็นบ้าง แต่ทำไมจะต้องเป็น
อย่างนั้น ?

สมมุติฐานของคุณนเรศ ถ้ายกตัวอย่างกรณีสวรรคต
ผมก็ไม่เชื่อว่าจำเลยจะหลงลืมข้อเท็จจริงหรือปรารถนาให้
ข้อเท็จจริงย่อหย่อนอย่างแน่นอน

ผมอยากจะสมมุติให้คุณนเรศฟังบ้างว่า ผู้เมียซึ่ง
รักกันปานจะกลืน แม้หากเมื่อจำเป็นต้องหนีภัยก็คงจะกระ
เจตกระเจิงจนพลัดกันได้ไม่ตอนใดก็ตอนหนึ่ง

นี่ก็อย่างที่ผมว่าไว้แล้วแต่ต้นว่า ถ้ามีอะไรซ่อนเร้น

อยู่ก็จะต้องพบเห็นแง่มุมนั้น ๆ บ้าง แต่ผมไม่เห็นสิ่งเหล่านี้เลย จึงไม่คิดว่าฝ่ายจำเลยจะย่อหย่อนข้อเท็จจริงอะไรไว้

นเรศ-ผมขอบพระคุณท่านสำหรับความกรุณาให้ผมได้สัมภาษณ์ตลอดมา ซึ่งผมคิดว่า สัมภาษณ์ครั้งนี้แล้วก็คงจะไม่ต้องสัมภาษณ์ท่านอีกแน่ ๆ

หลวงปริพนธ์ - ถ้าผมยังไม่ตายเสียก่อน คุณนเรศอยากจะมาคุยอะไรก็เชิญ

นเรศ - ขอบพระคุณท่านครับ

หลวงปริพนธ์ - จะจบแล้ววี ?

นเรศ-ครับ แต่ถ้าท่านจะกรุณาผมก็ขอทราบประวัติของท่านโดยย่อด้วย ไม่ทราบว่าคุณจะรังเกียจหรือไม่ถ้าจะนำไปตีพิมพ์ ?

หลวงปริพนธ์-ไม่เป็นไร มันจะน่าเกลียดก็ตรงที่ผมไม่ไต่ถามอะไรนะ

นเรศ-แต่ครั้งนี้ ผมคิดว่าคนจะต้องพูดถึงท่าน และจะต้องอ่านความเห็นแย้งของท่านทุกตัวอักษรแน่ ๆ

หลวงปริพนธ์-ยังงั้นเชียว ?

นเรศ - ครับ ที่นี้ก็ขอเรียนถามประวัติไปตามลำดับ
 ละครับ

หลวงปริพนธ์ - เอาเลย ผมเกิดวันที่ ๒๐ ตุลาคม
 ๒๔๔๑ ที่บางเหี้ย ซึ่งสมัยนั้นเขาเรียกว่า ตำบลสะพาน
 คลองท่าน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ พ่อแม่
 ผมทำนาและทำประมง มีพี่น้องท้องเดียวกันหกคน ผมคน
 สุดท้าย พี่ๆ ตายหมดแล้ว พ่อหรือครับ? พ่อชื่อนาย
 ไข่ แม่ชื่อนางพุ่ม นามสกุล "สุวรรณแสง" ชื่อเดิม
 ผมชื่อ ประวัติ

นเรศ - ขอทราบเกี่ยวกับการศึกษาบ้างครับ

หลวงปริพนธ์ - อยู่บ้านบางเหี้ยจนอายุเก้าขวบ พ.ศ.
 ๒๔๕๐ พี่ชายก็พามาฝากเรียนวัดเทพศิรินทร์ ผมเข้า
 เรียนพร้อมดอกไม้ธูปเทียนไปไหว้ครูและฝากตัว จบชั้น
 กอ ขอ กอ กา ก็เรียนต่อถึงมัธยม ๗ แล้วผมลาไปต่อมัธยม
 ๘ ที่สวนกุหลาบ ตรงนี้ขอไม้หน่อยนะครับ ผมสอนได้
 ทุนเล่าเรียนหลวง หรือคิงสกอลาร์ชิป พ.ศ. ๒๔๕๘ ไป
 เรียนกฎหมายที่อังกฤษ โรงเรียนเกรย์ อินน์ ที่คนไทย

เรียนกันนั้นแหละ ได้เนติบัณฑิตอังกฤษแล้วรัฐบาลก็ส่งไป
เรียนต่อที่ฝรั่งเศสอีกปีหนึ่ง กลับเมืองไทยรับราชการอยู่
กระทรวงยุติธรรม แล้ว ก็ สอบ เนติ บัณฑิต ไทย
ได้อีกดีกรี สมัยนั้นเป็นผู้พิพากษาฝึกหัดเงินเดือน
๒๔๐ บาท ใช้อย่างไรก็ไม่หมดสักที แหม ! มันมากเหลือ
เกินครับ คุณนเรศ

นเรศ-ประวัติการรับราชการของท่านละครับ

หลวงปริพนธ์-ก็เป็นผู้พิพากษาศาลอาญา ศาล
อุทธรณ์ และศาลฎีกา ตามลำดับจนปลดเกษียณ เมื่อ
พ.ศ. ๒๕๐๒ กินบำนาญมาจนอายุจะ ๗๖ ปีเต็มแล้ววัน
แหละ

นเรศ-ทราบที่ท่านไม่ซื้อรถยนต์ใช้เลย

หลวงปริพนธ์-ผมขับรถไม่เป็น ครั้นจะจ้างคนขับ
ก็ไม่สะดวก เหมือนจ้างคนมาเป็นนาย จึงไม่มีรถใช้

นเรศ-เกษียณแล้วทราบว่าท่านเป็นทนาย

หลวงปริพนธ์-ครับ ผมก็เป็นทนายเรื่อยมา โดย
อยู่ที่ "ศิริธรรม" สำเพ็ง กับที่คุณสัก อ. กอแสงเรื่อง

สยามสแควร์ แต่ตอนนั้นแก่แล้ว ก็ไปนั่งคุย ๆ กับเขา
เป็นที่ปรึกษาอะไรทำนองนั้นเท่านั้น

นเรศ-การเลี้ยงหมาหลังบ้านของท่านละครับ คน
แถวนี้เขาซื้อบ้านของท่านให้ผมมาหาถูกเพราะหมาของท่าน
แท้ ๆ ก็ตั้งแต่มาครั้งแรกโน้นละครับ

หลวงปริพนธ์ - ผมก็เลี้ยงหมาไทยหลังบ้านแมวไทยสี
สวาดเป็นคอมปะนี เป็นสมาชิกในครอบครัวมาเรื่อยละครับ
ขณะนี้ก็มีตัวใหญ่ ๆ อยู่สิบตัว แมวก็แมวไทยสีสวาดอีก ๒๒
ตัว ก็ได้รับความเพลิดเพลิน เป็นเพื่อนคู่เล่นแก้เหงาไป
เรื่องขายน้อย่าพูดเลยละครับ ค่าใช้จ่ายมันมากเหลือเกิน
พูดไปก็ตั้งว่าหมากับแมวมันกินผมมากกว่า

นเรศ-ท่านออกกำลังกายหรือการบริหารอย่างไรจึง
ยังรู้สึกแข็งแรงมาก ?

หลวงปริพนธ์-ออกกำลังกายก็ธรรมดาคา บริหาร ๆ
ไปทุกวัน ไม่มีอะไร มันอยากอายุยืนของมันเอง ผมไม่
มียาอายุวัฒนะหรือหน้า

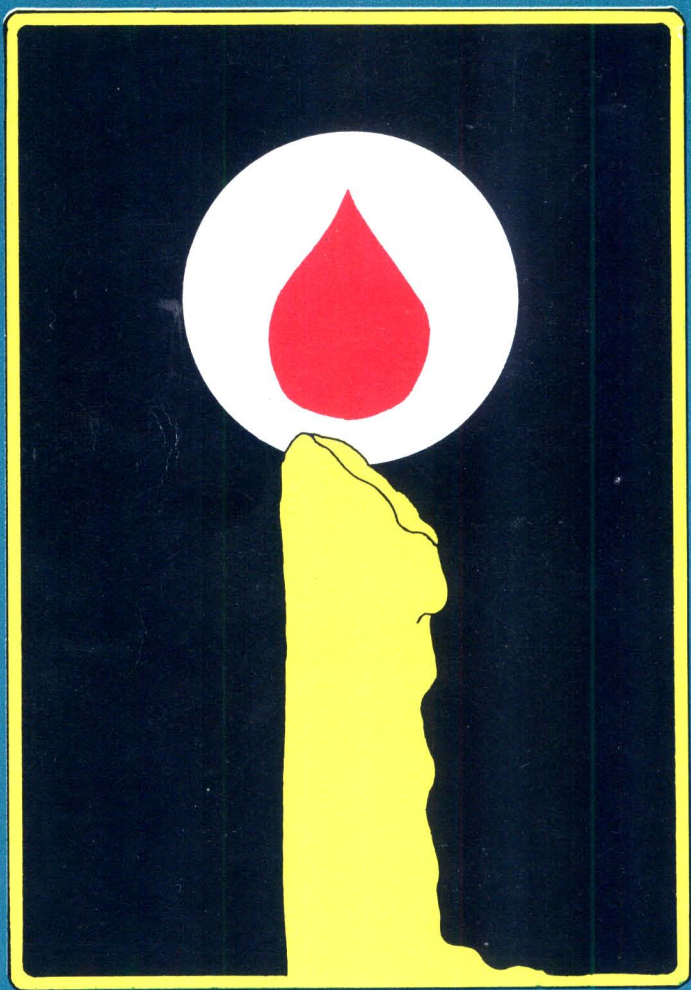
นเรศ-ผมกราบขอบพระคุณท่านอีกครั้งหนึ่ง กราบ
ลาครับ

หลวงปริพนธ์-สวัสดิ์คุณนเรศ

(หมายเหตุ สัมภาษณ์เมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๑๗
ที่บ้านริมทางรถไฟพญาไท กรุงเทพฯ)

พิมพ์ ห้างหุ้นส่วนจำกัด 14 การพิมพ์ 452/68-69
ถนนเจริญสนิทวงศ์ บางพลัด บางกอกน้อย กทม.10700
(ชอย 79) นายณรงค์ อาคัมอาด ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

โทร. 4248817

ยืนยັນนายปรีดีฯ เป็นผู้บริสุทธิ์